

Eidsivating
lagmannsrett

↳ Berggård

ÅRUNGEN ROSTADION,

v/ Herr konsulent Sigurd Bang,

ÅS.

Indsatt
pr^o konto kr 500.-

Banggaard

Minne Staben

St.

Riddervoldsgt 2, Incognito terrasse 2.

OSLO I.

Ad Deres hvite passbåt.

Deres båt har atter gjentagende ganger krenket mine grenser, og kjørt op under farmen, med den fare å gjøre de unge dyr, -og forsåvidt også livdyrene nervøse.

Jeg har gjort Deres folk opmerksom på, at dersom dette forhold ikke uopholdelig stopper, blir resultatet anmeldelse for krenkelse av Berg Gaards grenser, -og forstyrrelse av livet på farmen.

Det er nu til Dem å sørge for at forholdet stopper.

Berg Gaard, Ås 4. aug. 1971.

Mimi Halvorsen

EIDSIVATING LAGMANNSRETT

gjør vitterlig:

Kjennelse av 28. november 1974

i

ankesak nr. 67/74, hl.nr. 87/74

Irma Darre Brandt - Rådet for Årungen Rostadion

Den ankende part: Irma Darre Brandt.

Prosessfullmektig: H.r.advokat Erik Gjems-Onstad, Oslo.

Motpart: Rådet for Årungen Rostadion v/formannen
Sigurd Bang.

Prosessfullmektig: H.r.advokat Gunnar Thommessen, Oslo,
v/advokat Erik Samuelsen.

Rettens medlemmer: 1. Lagdommer Alf W. Østensen.
2. Lagdommer Odd Galtung Eskeland.
3. Lagdommer Jørgen Brøymer.

ooOoo

Det ble avsagt

KJENNELSE:

I tvist mellom Mimmi Halvorsen, Irma Darre Brandt og Birger Stensrud og Rådet for Årungen Rostadion, avsa Ytre Follo herredsrett dom 13. september 1973.

På vegne av Irma Darre Brandt og Birger Stensrud erklarte høyesterettsadvokat Erik Gjems-Onstad den 19.11.1973 anke mot dommen. Anken med pålegg om tilsvar innen 3 uker ble forkynt 30.11.1973, men tilsvarsfristen ble etter begjering av 18.12.1973 fra ankemotpartens prosessfullmektig forlenget til 19.1.1974. Ved prosesskrift av 4. januar 1974 ble ankeerklæringen trukket tilbake for den ankende part Birger Stensrud. Ankemotparten tok til gjenneme ved høyesterettsadvokat Gunnar Thommesens tilsvar av 15. januar 1974. Ved prosesskrift av 9. august 1974

fra høyesterettsadvokat Gjems-Onstad ble ankeerklæringen trukket tilbake også for Irma Darre Brandt.

Ved prosesskrift av 29. august 1974 meddelte høyesterettsadvokat Gunnar Thommesen:

"Jeg har notert at h.r.advokat Erik Gjems-Onstad på sin klients vegne har trukket anken tilbake ved brev av 9. august d.å. Under forutsetning av at dette innebærer en oppgivelse av det påståtte krav - jfr. tvistemålslovens §67, 1. ledd - har jeg for så vidt ikke noe å bemerke.

Jeg viser imidlertid til regelen i tvistemålslovens §175, 1. ledd, hvorefter det skal pålegges saksøkeren å erstatte saksøktes omkostninger dersom saken ender uten dom. Under henvisning til tvistemålslovens §§ 176 og 179 tillater jeg meg derfor å fremkomme med salsoppgave i saken.

Det saler som jeg ville ha ansett meg berettiget til å kreve av min part for juridisk bistand i anledning anken til lagmannsretten utgjør kr 600."

Prosesskriftet er meddelt høyesterettsadvokat Gjems-Onstad til mulige bemerkninger. Bemerkninger er ikke innkommet innen den fastsatte frist.

Da ankeerklæringene er trukket tilbake, blir saken å heve. Etter hovedregelen i tvistemålslovens §175, 1. ledd, pålegges det de ankende parter å erstatte ankemotpartens saksomkostninger. Beløpet settes til kr. 600,- overensstemmende med oppgaven.

Kjennelsen er enstemmig.

Slutning:

Ankesaken heves.

Irma Darre Brandt og Birger Stensrud tilpliktes in solidum å erstatte Rådet for Årungen Rostadion v./formannen Sigurd Bang 600 - seks hundre - kroner innen to uker fra forkynnelsen av denne kjennelse.

Odd Galtung Eskeland Alf W. Østensen Jørgen Brøymer

Bekreftes
For rettensiveren:

THOMMESSEN, KARLSRUD, HEYERDAHL & BRUNSVIG

MEDLEM AV DEN NORSKE ADVOKATFORENING

Oslo, 18. desember 1973

PROSESSKRIFT
til
YTRE FOLLO HERREDSRETT

Ankende parter: 1. Gårdbruker Irma Darre-Brandt, Frogn

2. Sivilingeniør Birger Stensrud, Borgen, Frogn.

Prosessfullmektig: Høyesterettsadvokat Erik Gjems-Onstad,

L. Grensen 7, Oslo 1

Ankemotpart: Råd for Årungen Rostadion

v/ formannen Sigurd Bang, Hov gård, 3477 Båttstø

Prosessfullmektig: Høyesterettsadvokat Gunnar Thommessen

v/ advokat Erik Samuelson, Tollbodgt. 27,
Oslo 1

Som følge av komplikasjoner ved forkynnelsen av pålegg om tilsvar ved anke, er ankeerklæringen først idag kommet, min part ihende.

Under henvisning til dette forhold og til den forestående jule- og nyttårstid anmoder jeg herved om 4 - fire - ukers forlengelse av fristen for å inngi anketilsvar.

Prosesskriftet i fire eksemplarer.

HØYESTERETTSADVOKAT GUNNAR THOMMESSEN

Erik Samuelson

Oslo kommune
HOVEDSTEVNEVITNET

Postboks 1792 Vika - Oslo 1

Telf. 41 04 86 - 41 04 87

Oslo, den 18.12.73
Dronning Mauds gt. 11

BEKREFTELSE

Med dette bekreftes at herr Sigurd Bang i dag innfinder seg på Hovedstevnevitnets kontor for å hente en stevning i sak: Årungen Ro-Stadion/Diverse grunneiere.

Iflg. vanlig rutine går en ut fra at gjenpart av stevningen med pålegg om tilsvær er returnert lagmannsretten etter forkynnelse ved nedlagt melding.

HOVEDSTEVNEVITNET I OSLO

Dronning Mauds gt. 11 III (Inngang Ruseløkkveien)

Tlf. 41 04 86/87

Oslo 1, den 30/11 1973

FORKYNNELSE

jnr.: 4326

Navn Rådet for Arvinger Postation 7 jnr
Dokumentet: pålegg om tilsvare 7 auker, samt først 3 auker
i sak med Sama Dame Brændt 7 Beigen Steensrud
er idag forsøkt levert Dem personlig, men Deres bolig/kontor var låst.

Saken er berammet avholdt den klokken

Dokumentet kan hentes om 2 dager i tiden 9—15 i:

HOVEDSTEVNEVITNETS KONTOR

OSLO HUSLEIERETT, Slorgt. 23^D

I medhold av domstollovens § 176 er hermed lovlig forkynnelse utført.

O. Johansen

Stevnevitne i Oslo

HØYESTERETTSADVOKATENE

THOMMESSEN, KARLSRUD, HEYERDAHL & BRUNSVIG

Ø. THOMMESSEN
R. KARLSRUD
JENS P. HEYERDAHL JR.
PER BRUNSVIG
ANDERS ØSTBYE
GUNNAR THOMMESSEN
ØYSTEIN ESKELAND
JON R. GUNDERSEN
HØYESTERETTSADVOKATER
M. N. A.

TELEFON: 42 18 10
TELEX: 16901 TKHB N
TELEGRAM: TRADITION

OSLO 1, 26. november 1973
TOLLBODGATEN 27

Rådet for Årungen Rostadion
v/herr Sigurd Bang
Inkognito terrasse 2
OSLO 2

Årungen Rostadion - Ytre Follo herredsretts dom av 13. september
1973

./.

Herved meddeles at to av motpartene, Irma Darre Brandt og Birger Stensrud, ved ankeerklæring av 19. november 1973 har påanket herredsrettens dom. En kopi av ankeerklæringen følger vedlagt tilbrientering.

Vi vil nå få en frist fra retten til å inngi såkalt anketilsvar. Dersom jeg trenger supplerende opplysninger, vil jeg la høre fra meg.

Med hilsen

H.R.ADVOKAT GUNNAR THOMMESSEN

Erik Samuelsen
Erik Samuelsen
advokat

Vedlegg
ES/hk

Rettsbok
for
Ytre Follo herredsrett
Hovedforhandling

År 1973 den 28. juni ble rett holdt i Ås Rådhus, Ås.

Rettens formann: Sørenskriver Dagfinn Dekke.

Domsmenn: Disponent Gunnar Busk, Drøbak,
Formann Reidar Johansen, Drøbak,
som begge har avgitt forsikring før.

Protokollfører: Rettens formann.

Sak nr. A 112/1971

Saksøker: Mimi Halvorsen, Ås, Irma Darre-Brandt og Birger Stensrud,
Frogn.

Prosessfullmektig: H.r.advokat Erik Gjems-Onstad, Oslo.

Saksøkt: Rådet for Årungen Rostadion v/formannen Sigurd Bang, Oslo.

Prosessfullmektig: H.r.advokat Gunnar Thommessen, Oslo.

Saken gjelder: Eiendomsgrense.

År 1973 den 13.sept. ble rett satt på sorenskriverkontoret i Drøbak med samme rettsformann og domsmenn som ved tidligere behandling av saken.

Det ble avsagt slik

d o m:

Mellom Norges Landbrukshøgskole (NLH) og Norges Landbrukshøgskoles Idrettslag (NIHI) ble det i sin tid inngått en kontrakt med sikte på å utbygge en rostadion i innsjøen Årungen. Kontrakten er tiltrådt av Landbruksdepartementet ved brev av 29. november 1958 og vil senere bli omhandlet som kontrakt av denne dato. Den er forøvrig i enkelte bestemmelser, men ikke i hovedlinjene, endret ved senere overenskomster, således 5. september 1964 og 18. juni 1969. Av de bestemmelser som har interesse for nærværende sak gjengis her følgende:

1. NIH tilstår herved NIHI bruksrett til et grunnareal på 24.330 m² tomt av gnr. 39, bnr. 29 i Ås med grenser som er angitt i vedheftet kart merket 62-32, oppmålt 22.9.1962 m/grensebeskrivelse datert 14.2.1963 ved Anton Hjeltne.
2. Med denne bruksrett tillands og rett til å ha startbrygge ut fra Morteberget ved Årungen sydende, følger tillatelse for NIHI til å foreta utbygging av Årungen Rostadion. NIH gir denne tillatelse innenfor rammen av vassdragslovens bestemmelser og statens eiendoms- og disposisjonsrett som hjemmelshaver til den under pkt. 1 nevnte eiendom og eiendommene gnr. 37, bnr. 1 og gnr. 42, bnr. 1, samt under forbehold av tredjemanns event. bedre rett i Årungen.
3. NIHI er klar over at idrettsanlegget for utbyggingen av rostadion selv må skaffe de supplerende rettigheter som eventuelt måtte være nødvendig hos andre grunneiere og rettighetshavere i og ved Årungen.

-
5. NIHI vedtar ikke å anbringe noen innretning eller å foreta noe anlegg og byggearbeid i/på Årungen eller i land uten forhåndssamtykke fra NIH i hvert enkelt tilfelle. Søknader herom til NIH skal ledsages av fullstendige planer. I de tilfelle planene må legges frem også for Ås bygningsråd, ordner NIH med dette.
-

10. Statutter for Årungen Rostadion, instruks for bruk og drift

av anlegget og ordensregler i samband hermed, skal utarbeides straks ved opprettelsen av denne kontrakt. I statuttene inntas bl.a. bestemmelser om representantfordelingen i Rådet for Årungen Rostadion."

I henhold til det ovenfor gjengitte pkt. 10 i kontrakten er så senere NLH, Ås kommune, NLHI og Norske studenters Roklubb (NSR) blitt enige om hva de har benevnt: "Statutter for Rådet for Årungen Rostadion". Det heter i disse statutter:

- "1. Det opprettes et "Råd for Årungen Rostadion". Rådets oppgave er å forestå administrasjonen og utbyggingen av Årungen Rostadion etter de retningslinjer som er trukket opp i kontrakten av 6. september 1963 mellom Norges Landbrukshøgskole og Norges Landbrukshøgskoles Idrettslag. D.v.s. at det skal tjene som
- a. et konkurranseanlegg for roing med internasjonale mål,
 - b. et treningsanlegg for roere,
 - c. et bade- og svømmeanlegg."

Det er så videre gitt regler for hvorledes Rådet skal sammensettes, en bestemmelse som forøvrig senere er endret idet representasjonen er utvidet til også å omfatte Norges Roforbund, og det er så i statuttene pkt. 3 bestemt: "NLHI overlater disposisjonsretten over Årungen Rostadion til Rådet for Årungen Rostadion."

Det er så videre gitt instruks for administrasjon, bruk og drift m.v.

Allerede tidligere var det blitt holdt roregattaer på Årungen. Første gang var i 1954 da det ble holdt en kretskapproing der. Senere, i 1957, holdt NSR sin jubileumskapproing på Årungen. Det var så fremover årene endel forskjellige arrangementer, og i 1965 ble NM i roing avgjort på Årungen.

Et båthus ble bygget i 1965 i nordre del av Årungen på en tomt stillet til disposisjon av NLH.

Robanen skal etter planene være 2000 m lang og 135 m bred. I sør-enden av Årungen er det bygget en startbrygge eller startbro i betong, denne ligger i sin helhet på grunn stillet til disposisjon av NLH.

Det samme gjelder arrangementet ved mål i nordenden av Årungen. Det vestre punkt for mål er festet eller fortoyed til et nedsatt pelearrangement, mens det østre, d.v.s. det høyre sett i roretningen har landfeste.

For sidevegs avgrensing av robanen er det fra start til mål på hver side strukket en stålline eller stålstreng på 1,5 m dyp. Til disse er med 50 m avstand festet bøyer som flyter i vannflaten. Ved 500 m, 1000 m og 1500 m fra start skulle etter planene oppsettes dobbelte såkalte peleåk, d.v.s. ett åk på hver side av robanen og 5 m fra ytteravgrensingen av denne. Disse åk som skulle støpes i sement med en plattform ville gi anledning til foruten å gi lengdeanvisninger også å ordne startarrangementer for kortere løp. Mellom peleåkene på hver side skal det videre etter planene legges en kjetting som hjelpemiddel for oppdeling av robanen i felter etter det såkalte "albano-system". Etter dette system deles robanen opp i felter, et felt for hver båt, ved hjelp av stålwire som strekkes fra start og frem til mål, og som forankres med fast avstand til de nevnte kjettinger. Til stålwirene festes så igjen mindre plastbøyer, som flytende i vannflaten markerer feltene. Dette system for oppdeling av robanen i felter er det under forhandlingene fremhevet vil bli lagt ut forut for hver regatta og etter avslutningen tatt opp igjen. Det er ikke meningen at det skal ligge fast montert.

Peleåket på 1500 m på vestsiden av banen, er det som man skal komme tilbake til, knyttet stor interesse til i saken. Dette ble støpt og montert sommeren 1972, men ble så brukket ned av isen siste vinter, og det er ved rettens befarings ikke gjenreist.

Hovedforhandling i saken har vært holdt i dagene 28. og 29. juni 1973. Under hovedforhandlingen er det hørt diverse vitner og fremlagt dokumenter slik det fremgår av rettsboken, og retten har foretatt befarings. Ved befaringen har man iaktatt oppført startbrygge og målearrangement og har videre fra land kunnet iaktta den avmerkete robane. Endelig har man befart grensen mellom eiendommen Fosterud i Ås og Nordre Horgen i Frogn der denne løper ut i Årungen og har sammenholdt den på kartet inntegnede kommunegrense mellom Frogn og Ås med terrengforholdene.

Saksøkerne gjør gjeldende:

For saksøker nr. 3's vedkommende, eieren av Nordre Horgen gnr. 36, bnr. 1 i Frogn, Birger Stensrud, gjøres spesielt gjeldende at peleåket 1500 m vest etter planene uten hans samtykke vil bli reist på hans eiendom.

På de deler av Årungen som ligger til de eiendommer som eies av saksøker nr. 2, Irma Darre-Brandt, nemlig Fron gnr. 38, bnr. 1 i Frogn, og Mimi Halvorsen, nemlig Berg gnr. 38, bnr. 1 og 2 i Ås, er det ikke tale om faste anlegg. Robanen vil imidlertid gå

over de deler av Årungen som ligger til Nordre Horgen (saksøker nr. 3) og Berg (saksøker nr. 1) og det gjøres gjeldende at saksøkte er uberettiget til å bygge og drive denne rostadion på eller over fremmed grunn uten samtykke. I denne forbindelse er det, særlig av saksøker nr. 1, gjort gjeldende at anlegget av rostadion og driften av denne vil virke forstyrrende inn på mulighetene for utnyttelse av deres eiendommer med de herligheter og verdier som beliggenheten ved Årungen og rettighetene over denne innebærer.

Saksøkerne har også gjort gjeldende at robanen vil ikke bare hindre dem i utøvelsen av deres rettigheter til utnyttelse av vannet og til ferdsel på dette som grunneiere, den vil også i strid med vassdragslovens bestemmelser være et hinder for den alminnelige ferdsel. Noe samtykke fra Vassdragsvesnet slik som bestemt i vassdragsloven, er ikke gitt.

Saksøkerne mener ellers også at de på deres eiendommer vil bli forstyrret av og få ulemper av den støy som nødvendigvis vil følge med driften av robanen, og at dette vil virke uheldig inn på eiendommene. Fra saksøker nr. 1's side er det i denne forbindelse særlig vist til at hun på eiendommen har drevet en stor minkfarm. Driften er riktignok opphørt nå, men den ville når som helst ~~vill~~ kunne settes i gang igjen hvis ikke det var for faren for at støyen ved rostevner i hvalpetiden vil kunne virke forstyrrende inn på driften av farmen. Saksøker nr. 2 har i denne forbindelse med støyproblemene også gjort gjeldende at nettopp støyen og uroen fra denne robanen, vil virke forstyrrende inn på de planer hun ellers har hatt om å anlegge campingplass med utfartsted, eventuelt hotell, på de vakre og særlig egnede områder av hennes eiendom ved Årungen. Disse vil etter hennes mening bli ødelagt ved å bli innvadert av tilskuermasser ved rostevner, det gjelder særlig en odde rett overfor mål. På denne odde gjør hun forøvrig gjeldende at saksøkte uten hennes samtykke har utnyttet eiendommen ved i strandkanten å male et merke som skal nyttes som siktepunkt for nøyaktig innretting av målstreken på 2000 m.

Saksøkerne har nedlagt slik

p å s t a n d:

Prinsipalt:

Saksøkte kjennes uberettiget til å bygge og drive rostadion i Årungen uten saksøkernes samtykke.

Subsidiært:

Saksøkte er uberettiget til uten saksøkernes samtykke å legge kjetting, wire eller bøyer eller foreta annen byggevirkksomhet på saksøkernes grunn eller foreta avsperring av noen del av denne, og saksøkte er forpliktet til å fjerne de installasjoner som er foretatt på saksøkernes grunn.

I begge tilfeller:

Saksøkte tilpliktet å betale saksøkernes saksomkostninger.

Saksøkte har gjort gjeldende:

Robaneanlegget tar ikke i bruk noen del av saksøkernes eiendom. Banen strekker seg forsåvidt over saksøker nr. 1's eiendom eller over del av Årungen som ligger til hennes eiendom, men det er ingen anlegg på eiendommen, det innebærer bare at roingen foregår innenfor grensene for hennes eiendom.

Robanen faller helt utenfor grensene for saksøker nr. 2's eiendom, og det omstridte peleåk 1500 m vest ligger etter saksøktes mening ikke på saksøker nr. 3's eiendom Nordre Horgen i Frogn. Etter de av NGO utarbeidete karter der kommunegrensen mellom Ås og Frogn er inntegnet, ligger banen i sin helhet i Ås kommune. Etter det alminnelige prinsipp NGO følger må en regne med at eiendomsgrensen mellom eiendommer på østsiden og vestsiden av Årungen følger kommunegrensen, og banen vil da ligge helt utenfor saksøker nr. 3's eiendom. Noe samtykke fra hans side til anlegg av peleåket 1500 m vest er da ikke nødvendig.

Subsidiært gjøres det da i forhold til saksøker nr. 3 gjeldende at om grunnen skulle tilhøre ham, så ble pelene på 1500 m vest i sin tid satt ned av saksøkte i den tro at grunnen tilhørte NIH. Pelene her kan ikke sies å representere noen som helst ulempe for grunneieren eller inngrep i rettigheter av verdi for grunneieren hvis dette er saksøker nr. 3, og omkostningene ved å fjerne den vil være betydelige. Under henvisning til den regel som inneholdes i granneloven § 11, mener saksøkte derfor å subsidiært få anledning til å la pelene stå mot vederlag til saksøker nr. 3.

For de to øvrige saksøkernes vedkommende hevdes forøvrig at de har samtykket i bruken av Årungen som rostadion. Regattaen i 1957 kom istand etter at samtykke var innhentet fra grunneierene, og for saksøker nr. 1 gjelder særlig at hun gjentagende ganger

har gitt uttrykk for anerkjennelse av og glede over arrangementene på Årungen, noe som også ga seg det utslag at hun i 1963 sendte et spesielt bidrag på kr. 500,- med beste ønsker for tiltaket. Hennes motvilje mot anlegget er således av senere dato.

Etter saksøktes mening kan de tre saksøkende grunneiere ikke gjøre noen innvending mot robanen, dens innretning og drift så langt den ligger på deler av innsjøen som ligger til andre eiendommer, og bruken ellers ansees hjemlet i den alminnelige ferdselsrett med båt som etter vassdragslovens § 65, jfr. § 8 er tillagt almenheten.

Det bestrides av saksøkte at det i det hele tatt er noe grunnlag for at grannelovens § 2, jfr. § 11 skulle kunne hjemle saksøkerne noen som helst innsigelser mot robaneanlegget.

Saksøkte har endelig bemerket at det ikke er noe grunnlag for saksøkernes krav om at anlegg på deler av Årungen som ligger til eiendommer hvis eiere har samtykket i baneanlegget og driften av dette, skal nedlegges, og har nedlagt slik

p å s t a n d:

Rådet for Årungen Rostadion frifinnes og tilkjennes saksomkostninger.

Rettens syn på saken:

Rettens utgangspunkt for drøftelsen av spørsmålene i saken vil være at Årungen i sin helhet er en innsjø som er undergitt privat eiendomsrett, og det er forsåvidt heller ikke omstridt i saken.

Drøftelsene vil da dreie seg om tre hovedspørsmål:

1. Kan saksøkerne som grunneiere forby noen av de anlegg eller innretninger som saksøkte har etablert eller er noen av de rådigheter som utøves for baneanlegget i strid med eller berører deres grunneierrettigheter?
2. Kan saksøkerne med annen hjemmel forby eller kreve fjernet anlegg m.v. også hvor disse berører andres eiendom?
3. Kan saksøkerne motsette seg den prosjekterte drift av robanen?

Det er på det rene at saksøker nr. 2's eiendom, Fron, gnr. 38, bnr. 1 i Frogn, ikke direkte berøres av anlegg eller innretninger for robanen. Det er dog gjort gjeldende at saksøkte ved på hennes eiendom vest for mållinjen på 2000 m ved maling å ha avmerket et punkt som nyttes for innsikting av og korreksjon av mållinjen før løp, utøver en uberettiget rådighet over hennes eiendom. Dette spørsmål vil imidlertid retten komme tilbake til, idet det nærmest er spørsmål som har relasjon til anleggets drift.

Hovedspørsmålet blir da om det prosjekterte peleåk 1500 m vest ligger eller vil bli liggende på saksøker nr. 3, Birger Stensruds eiendom, Nordre Horgen, gnr. 36, bnr. 1 i Frogn. For saksøkte nr. 1's eiendom, Berg, gnr. 38, bnr. 1 og 2 i Ås, blir det bare spørsmål om de avgrensede stålliner og wirestrekk med flyteballonger berører eiendommen.

Avgjørende for om punktet 1500 m vest må regnes å ligge på saksøker nr. 3's nevnte eiendom, blir hvorledes grensen mellom NLH's eiendom på østsiden av Årungen og saksøker nr. 3's eiendom, Nordre Horgen, på vestsiden av Årungen, skal trekkes.

Saksøkte som hevder at det nevnte punkt ikke ligger på saksøker nr. 3's eiendom, men på NLH's eiendom som har strand til østsiden av Årungen, bygger sin oppfatning på at etter fremlagt kart over NLH (dok. 13) med diverse delkopier der robanen er inntegnet, sammenholdt med NGO's kart, Ski 1914 III (dok. 19), der kommunegrensen mellom Ås og Frogn

er inntegnet i samsvar med de førstnevnte karter, ligger robanen i sin helhet i Ås kommune. Man må da etter saksøktes mening gå ut fra at det omstridte punkt 1500 m vest også ligger på eiendom i Ås, d.v.s. på NLH's eiendom og ikke på saksøkte nr. 3's. Det er i denne forbindelse også vist til en uttalelse i brev av 28.3.1972 fra NGO til kommuneingeniøren i Ås (dok. 22) hvor det uttales at det generelle utgangspunkt ved inntegning av administrative inndelingsgrenser på NGO's kart, er at disse skal falle sammen med eiendomsgrensene mellom bruk forsåvidt som disse støter til hverandre og er matrikulert i forskjellige kommuner. Om den i dette tilfelle betydningsfulle grense mellom Frogn og Ås gjennom Årungen, heter det at grensen på kartblad 1914 III Ski, utgitt av NGO i 1970, er overført fra økonomiske kart utarbeidet i 1950-årene. Det heter ellers i brevet at når økonomiske kart ikke foreligger, vil inndelingsgrensen gjennom innsjøer av praktiske grunner som regel bli trukket etter "midtfjordsprinsippet", idet et eksakt grenseforløp må baseres på inngående dybdemålinger. Retten vil bemerke at NGO etter sin egen uttalelse har overført kommunegrensen fra andre kart, økonomiske kart utarbeidet i 1950-årene. Om disse har NGO vist til Akershus fylkes kartkontor som NGO har ansett som rette vedkommende til å uttale seg om grunnlaget for og nøyaktigheten av grensene på de økonomiske kart. For retten er ikke fremlagt noe av dette grunnlag. Det sees at kommuneingeniøren i Ås i et brev av 29. mars 1972 (dok. 21) til Akershus fylkes kartkontor har forelagt problemet med grensen i Årungen, men noe svar på dette brev er ikke fremlagt for retten.

Ser man på den grense som er trukket på kartene, så stemmer den i hvert fall som eiendomsgrense dårlig med det prinsipp som er uttalt i vassdragslovens §§ 3 og 4. Det gjelder særlig den sving grensen på kartet gjør i linjen mellom saksøkte nr. 3's eiendom, Nordre Horgen i Frogn, og naboeiendommen i sør, Fosterud i Ås. Rett nok er Årungen fra gammelt av demmet opp, og strandkinjen her på grensen mellom de to eiendommer er på grunn av vegetasjonen noe vanskelig å fastslå eksakt, men slik grensen her er trukket, kan den ikke være trukket etter prinsippet i vassdragslovens § 4. Dette støttes også av et fremlagt dybdekart (dok. 20).

Slike inngående dybdemålinger som NGO omhandler i sitt brev av 28.3.

1972 til kommuneingeniøren, foreligger ikke. Det er som nevnt i saken lagt frem et dybdekart (dok. 20), men selv om det må regnes for å gi et stort sett korrekt bilde av bunnforholdene, er det ikke opplyst noe om hvor inngående målinger det er basert på. Det er videre for retten ikke fremlagt noe som tyder på at grensene mellom eiendommene langs Årungen er fastsatt ved rettergang, skjønn eller ved annen måte som lovgivningen måtte forutsette.

Retten er derfor kommet til at grenselinjen mellom Nordre Horgen og naboeiendommen Søndre Fosterud i Ås, må gå anderledes enn på de fremlagte kartene, d.v.s. rettlinjet utover mot midten av innsjøen etter en linje omtrent loddrett på den på kartet inntegnede strandlinje!

Når det gjelder grensen mellom eiendommene på østsiden og vestsiden av Årungen på den strekning det her dreier seg om, vil retten først bemerke at det fremgår tydelig av NGO's uttalelse at inntegnet kommunegrense ikke i og for seg kan være avgjørende for hvor eiendoms- grensen mellom eiendommene går. I prinsippet inntegnes jo kommunegrensene på grunnlag av eiendomsgrensene. Det fremgår av rettens synspunkter ovenfor at det ikke kan være gjort der hvor kommunegrensen skulle falle sammen med eiendomsgrensen mellom Nordre Horgen i Frogn og Fosterud i Ås.

Etter rettens oppfatning kan den videre kommunegrense nordover som er inntegnet på kartene heller ikke svare til den eiendomsgrense som på den strekning det dreier seg om etter vassdragslovens regel, eller "midt fjordsprinsippet", må trekkes mellom eiendommene på vestsiden og østsiden av Årungen. Legger man "midt fjordsprinsippet" til grunn, og det må man så lenge man ikke som nevnt av NGO på grunnlag av nøyaktige dybdemålinger kan fastslå grensen i samsvar med vassdragslovens § 3, så vil grensen løpe som inntegnet på fremlagte kart (dok. 23) eller et fremlagt så vidt forståes på vegne av saksøkerne av Per Lindberg utarbeidet kart, hvor robanen også er inntegnet. En slik "midt fjordslinje" stemmer forøvrig på den strekning det her dreier seg om, nemlig strekningen ved punkt 1500 m vest, godt med det fremlagte dybdekart.

Etter dette må retten bygge på at det planlagte peleåk på punkt 1500 m vest, vil ligge på saksøker nr. 3's eiendom, Nordre Horgen, gnr. 36,

bnr. 1 i Frogn, jfr. vassdragslovens § 1. Uansett at reisingen av dette peleåk vil innebære et inngrep som i forhold til grunneierens økonomiske interesser er meget lite, vil det ikke kunne reises uten grunneierens samtykke. Hvorvidt saksøker nr. 3 etter hans åpenbart svake økonomiske interesse og etter de forliksforhandlinger som har vært forsøkt, burde ha gitt samtykke, er det ikke rettens sak å vurdere.

ble
Peleåket på 1500 m vest/i forbindelse med utbyggingen i 1971 reist, og saksøkte har med henvisning til grannelovens § 11 begjært rettens avgjørelse for at det må kunne bli stående mot vederlag til grunneieren.

Det er vel i og for seg så at saksøkte når han etter kartmaterialet gikk ut fra at det omhandlede punkt lå i Ås kommune og dermed på NLH's eiendom, har vært i god tro. Men retten kan ikke komme fra at saksøkte når det skulle gåss igang med et anlegg av slikt omfang og med det formål som det her er tale om, hadde hatt sterk oppfordring til å søke kontakt med og eventuell ordning med grunneierne. Det så meget mere som kontrakten mellom NLH og NLHI viser til at NLHI hvis rettigheter saksøkte har overtatt, må sørge for å ordne forholdet til andre grunneiere ved Årungen. Det er i så måte bemerkelsesvædig at forholdet til nabo til saksøker nr. 3, Johan Røed, som eier av Fosterud, gnr. 23, bnr. 1 i Ås, først ble ordnet etter at saken kom opp, idet opprinnelig også han var saksøker under den opprinnelige namsrettssak med begjæring om midlertidig forføyning. Det kan således nok spørres om saksøkte i lovens forstand "er lite å legge til last". Forøvrig gjelder grannelovens § 11 etter sin ordlyd bare hvor noen del av et byggverk er kommet inn på granneeiendom. Her gjelder det at peleåket i sin helhet står på fremmed grunn. Endelig skal også bemerkes at åket som altså i sin tid var reist, senere er brukket ned av isen; det var således under rettens befaring overhodet ikke synlig. Det det for saksøkte er tale om er derfor å gjenoppbygge det eller rekonstruere det. I lovens forstand må derfor det opprinnelige peleåk sies å være gått til grunne, og nå gjenoppbygging eller rekonstruering gir grannelovens § 11 ikke hjemmel til, jfr. bestemmelsens siste ledd.

Saksøkte må etter dette pålegges ikke å gjenoppføre peleåket 1500 m vest.

Saksøkerne har i sin påstand også krevet at ulovlig oppsatt anlegg skal fjernes. Som nevnt er det opprinnelige peleåk på 1500 m vest brukket ned av isen, og det er ikke mere synlig over vannflaten. Hvilke rester som måtte være igjen på bunnen her, har ikke kunnet konstateres, og det er heller ikke gitt noen nærmere opplysninger om det. De rester som måtte være igjen, vil - alt etter dybden under overflaten - innebære inngrep i grunneierens rettigheter og også en fare for ferdselen. Saksøkte må derfor pålegges å rive eller fjerne restene av dette peleåk slik at det blir tilstrekkelig fri høyde over det. Denne høyde finner retten skjønnsmessig kan settes til $1\frac{1}{2}$ m under normal vannstand slik den er etter nåværende oppdemning.

Når grensen mellom eiendommen på østsiden og vestsiden av Årungen trekkes slik som retten har funnet å måtte legge til grunn ovenfor, vil de stålliner som er forankring for de merkebøyer som markerer robanens yttergrenser, og de wirer som før hver regatta skal strekkes for å danne forankring for de mindre merkebøyer som avmerker de enkelte banefelter, for kortere strekninger gå gjennom vannet over bunn som ligger til saksøker nr. 2's eiendom, Berg, gnr. 38, bnr. 1 og 2 i Ås, og saksøker nr. 3's eiendom, Nordre Horgen, gnr. 36, bnr. 1 i Frogn. Disse liner og merkebøyer vil imidlertid ikke ha noe feste eller forankring i bunnen på de nevnte eiendommer. En tidligere plan om å ramme ned jernbaneskinner som forankring, er forlatt, linene vil bare løpe gjennom vannmassene over bunnen og $1\frac{1}{2}$ m under overflaten. Retten er, selv om det er under noen tvil, kommet til det resultat at strekkingen av disse stålliner og wirer og utleggingen av disse merkebøyer ikke innebærer slikt inngrep i grunneierrådigheten at samtykke fra de to saksøkte som grunneiere skulle være nødvendig for utleggingen. Utlegging av slike kjettinger som skal danne forankring for de wirer som skal strekkes for oppdeling av regattabanen i særlige robaner for hver enkelt båt, "albanosystemet", blir det ikke tale om på saksøker nr. 1's eiendom. Disse kjettinger skal jo strekkes mellom peleåkene på hver side av regattabanen eller robanen, og slike peleåk er det som nevnt ikke tale om på hennes eiendom. Så lenge peleåket på 1500 m vest ikke kan bygges uten samtykke av saksøker nr. 3, kan det så vidt retten forstår heller ikke bli tale om å strekke noen kjetting her, den vil forøv-

bare i meget kort lengde gå gjennom vannet innenfor den eiendomsgrense retten har funnet å måtte bygge på, idet peleåket slik retten har funnet at grensen må trekkes, bare vil stå få meter innenfor grensen. Horvidt noen av disse "innretninger" enten alene eller sammen med noen av de andre "anlegg", det vil fortrinnsvis si peleåkene, er av slik art at de vil kunne nektes etter vassdragslovens § 8, skal retten komme tilbake til.

Saksøkerne har nedlagt prinsipal påstand om at saksøkte skal kjennes uberettiget til å bygge og drive rostadion på Årungen. Det kan være noe uklart hva dette egentlig innebærer, en "rostadion" kan jo muligens organiseres og utbygges på forskjellige måter. Retten vil imidlertid måtte se påstandskravet i relasjon til det anlegg som er bygget, jfr. saksøkernes subsidiære påstand.

Etter vassdragslovens § 65 er ferdsel med båt eller annet fartøy tillatt for enhver i de vassdragene som er farbare av naturen eller som er gjort farbare før lovens ikrafttreden. Bestemmelsen må gjelde også for ferdsel på innsjøer, det er åpenbart forutsatt i frilufslovens § 6, 2. ledd, og at Årungen av naturen er farbar i lovens forstand må være klart. I hvert fall må den for såvidt det har noen interesse, regnes å være blitt farbar gjennom den oppdemning som har funnet sted fra gammelt av. Av vassdragslovens forarbeider synes å fremgå at det man egentlig har hatt for øye med den alminnelige ferdsel som omhandles i § 65, er en behovsbestemt kommunikasjonsmessig ferdsel. Det kan imidlertid etter oppfatningen idag ikke være tvil om at det er hjemlet almenheten en rett til å ferdes på vassdrag og innsjøer hvor denne ferdsel ikke har noe annet mål enn ferdslen i seg selv, hvor den altså er rekreasjonsmessig bestemt. Det er også klart forutsatt i frilufsloven, og må bl.a. kunne utledes ved å sammenholde den rett til å ferdes i utmark som lovens § 2 hjemler, med bestemmelsen i lovens § 6, 2. ledd. Noen innvending kan etter rettens oppfatning ikke reises på det grunnlag at "ferdslen" her finner sted med spesialbåter og at den foregår som en organisert ferdsel, nemlig ved trening og konkurranser. Heller ikke kan det da reises noen innvending mot at det bl.a. under trening til dels nyttes motorbåt til å følge roerne. Det gjelder etter frilufsloven og andre bestemmelser innskrenkninger i adgangen til

motorisert ferdsel i utmark. Tilsvarende regler er ikke gitt for ferdsel i vassdrag, og det må regnes som festet oppfatning at det er adgang til motorisert ferdsel i vassdrag etter reglene i lovens § 65. Hvor omfattende og vidtgående denne rett er, vil vel i noen grad måtte vurderes etter forholdene i det enkelte tilfellet, men en dom i Eidsivating lagmannsrett av 29. september 1972 i anke-sak nr. 289 1970 - Sundbye - Oslo vannskiklubb, går ganske langt i å anerkjenne rett til intensiv motorisert ferdsel. I noen grad kan vel nok en analogisk anvendelse av friluftslovens § 11 om ferdselskultur gi grunnlag for visse restriksjoner, men i det forhold som nærværende sak dreier seg om, har dette etter rettens oppfatning ingen aktualitet fordi det dreier seg om bruk av mindre motorbåter som under enhver omstendighet må kunne tillates brukt.

Spørsmålet om forholdet til friluftslovens § 10 vil retten komme tilbake til i forbindelse med særlige spørsmål med tilknytning til saksøker nr. 2's eiendom, Fron, gnr. 38, bnr. 1 i Frogn.

Spørsmålet om det kan reises innvending mot denne organiserte form for ferdsel må da sees på bakgrunn av at den finner sted i tilknytning til et utbygget stadionanlegg og faktisk har dette anlegg som sin nødvendige forutsetning.

Etter vassdragslovens § 8, og det er i dette tilfellet dens litra b som får betydning, må det ikke uten særlig adkomst eller hjemmel anlegges visse bygg eller innretninger i vassdrag dersom det volder:

1. Skade eller fare for annen manns eiendom eller rettigheter.
2. Utilbørleg hinder for ferdsel eller fløting.
3. Skade eller fare av noen betydning for almen interesse.

Det er ganske klart at de innretninger som er anlagt i Årungen og bruken av disse, ikke volder noen skade eller fare for almene interesser de må heller sies å tjene slike interesser.

Heller ikke kan robanen eller rostadion hverken i seg selv eller under drift sies å være utilbørleg til hinder for ferdsel eller fløting. Fløting i Årungen er idag uten noen praktisk interesse. Saksøkerne har ikke særlige ferdselsretter eller særlige behov for ferdsel som ledd i utøvelsen av sine grunneierrådigheter, og den

alminnelige ferdsel på Årungen er i det hele meget liten. Under drift og det vil særlig si under regattaer, vil nok robanen på sett og vis stenge for båttrafikk eller ferdsel tvers over Årungen. Men som nevnt er det ikke noe bestemt behov for slik ferdsel som ledd i noen trafikk eller tilknytning mellom breddene på de to sider, og så liten som den alminnelige og mere rekreasjonsbestemte ferdsel er, kan ikke robanen og trafikken der på noen som helst måte sies å være utilbørlig til hinder.

Noen fysisk skade på saksøkernes eiendommer volder rostadion og driften av denne ikke. Heller ikke kan det sies å innfluere på deres rettigheter i Årungen. En demningsrett som tilligger Fron, gnr. 38, bnr. 1, d.v.s. saksøker nr. 2, er det enighet om ikke influeres. Det er heller ikke noe grunnlag for å regne med at fisket, som forøvrig med den vannkvalitet man har i Årungen idag må regnes å være uten ^{økonomisk} betydning, vil bli influert av rostadion og driften av denne.

Saksøkerne har imidlertid gjort gjeldende at rostadion og driften vil volde dem ulempe og økonomisk skade fordi den vil hindre eller vanskeliggjøre forskjellige økonomisk regningssvarende utnyttelser av eiendommene. Det er i denne forbindelse også vist til grannelovens § 2.

Eiendommen Berg, gnr. 38, bnr. 1 og 2 i Ås tilhørende saksøker nr. 1, ligger med en lengere strandlinje i en bukt øst for robanen, og avstanden fra denne til stranden nedenfor husene er ca. 275 m. Retten har ikke kunnet finne at banen med innretninger egentlig vil være til noen sjanse eller ulempe for eiendommen eller dens utnyttelse til beboelse eller på annen måte. Man vil fra eiendommen kunne se de to peleåk ved 1000 m linjen og ellers se markeringsbøyene langs banen og vil ellers selvfølgelig kunne se roerne benytte denne. Det kan ikke skjønnes at dette kan volde noen skade eller ulempe. På eiendommen har vært drevet minkfarm, men den er nå nedlagt. Det er imidlertid gjort gjeldende at det med robanen vil følge støy og uro som i tilfelle kan virke uheldig og dermed øke risikoen ved å sette farmen igang igjen. Til dette er å bemerke at for det første er det ikke godtgjort noen aktuelle planer om å gjenoppta driften av minkfarmen, og dessuten må man regne med at den vanlige og daglige bruk av robanen, f.eks. til trening, ikke vil medføre noen støy eller uro. De få ganger da det i

sommerens løp vil bli holdt stevner eller regattaer, kan støyen eller uroen etter rettens mening heller ikke bli slik at det kan sies å volde noen skade eller ulempe. Endelig har da saksøker nr. 1 også gjort gjeldende at robanen hindrer eller vanskeliggjør økonomisk utnyttelse av eiendommen til utparsellering eller utbygging av fritidssenter. Til dette er for det første å bemerke at aktuelt realiserbare planer om slik utnyttelse ikke foreligger, og at robanen om de skulle bli aktuelle heller ikke på noen måte kan regnes å ha noen negativ virkning for slik utnyttelse.

Bebyggelsen på saksøker nr. 2's eiendom, Fron, gnr. 38, bnr.1 i Frogn, ligger så langt fra Arungen at rostadion og driften ikke kan volde noen ulemper for eieren forsåvidt. Heller ikke kan rostadion og driften virke på noen måte forstyrrende inn på driften av eiendommen slik den drives idag. Til eiendommen ligger et område mellom Mossevegen og Arungen med en tange like overfor mållinjen vel 200 m fra linjens vestpunkt. Området ligger som unyttet utmark og er idag ganske søkt av bilturister som leir/rasteplass uten dog å være noe ordnet leirplassområde.

Det er på den her omhandlete tange at det i strandkanten er malt et merke hvorfra man før stevnet sikter inn mållinjen for å få denne rettet opp og nøyaktig. Retten kan ikke se at dette representerer noe slikt inngrep i eierens rettigheter at det gir grunnlag for å nekte bruken av robanen eller at avmerkingen og innsiktingen kan forbys. Den siste er mindre inngripende enn den bruk av området med tangen som almenheten med hjemmel i friluftsløven ellers kan utøve og er nærmest å likestille med den løypeoppmerking for idrettsstevner som ellers etter hevdvunnen oppfatning er tillatt i utmark.

Retten kan heller ikke finne at rostadion eller bruken av den forringer de muligheter som ellers måtte være til stede til å bygge ut ordnet campingplass eller annet fritids- eller rekreasjonsanlegg i området. Rostadion hindrer ikke adkomsten, vil ikke hindre ferdsel med båt fra området eller bading - om bading igjen etter vannkvaliteten kan bli forsvarlig. Etter rettens oppfatning kan robanen ved regattaer nærmest være en attraksjon for området.

Spørsmålet om betingelsene for å kreve samtykke etter friluftsløvens

§ 10 til stevner på rostadion er ikke reist av saksøkerne, og noe krav forsåvidt omfattes ikke av påstanden. Retten finner derfor ikke oppfordring til å gå nærmere inn på dette spørsmål som man heller ikke har faktisk grunnlag for å bedømme.

Også bebyggelsen på saksøker nr. 3's eiendom, Nordre Horgen, ligger så langt fra Årunen at det etter rettens oppfatning ikke kan være tale om noen sjenanse eller ulempe for eierens bruk av sin eiendom forsåvidt. Heller ikke kan baneanlegget eller driften av det på noen måte volde skade eller ulempe for driften. Den del av eiendommen som ligger til Årunen er skogkledt, annen utnyttelse er ikke aktuell, og skogsdriften kan foregå fullstendig uhindret av baneanlegget. Det har vært påberopt støy ved musikk fra et høytaleranlegg på inneværende års Jonsokkveld. Det er ikke godtgjort at denne støy egentlig skrev seg fra robanen eller saksøktes drift av denne, og arrangementer av denne art vil under enhver omstendighet være sjeldne foreteelser som ikke kan sies å volde urimelig eller unødig ulempe. Heller ikke kan den høgtalertjeneste som regnes å bli nødvendig ved rostevner - rimelig utnyttet - volde slik ulempe.

Saken er dels vunnet og dels tapt. I enkelte punkter hvor saksøkerne har tapt har den også voldt tvil, og saksomkostninger vil derfor etter tvml. § 174, 1. ledd, jfr. § 172, 2. ledd ikke bli tilkjent eller pålagt.

Dommen er enstemmig.

D o m s s l u t n i n g:

Rådet for Årunen Rostadion kjennes i forhold til eieren av Nordre Horgen gnr. 36, bnr.1 i Frogn, Birger Stensrud, uberettiget til å bygge peleåk 1500 m vest i planlagt stadionanlegg i Årunen og fjerne rester av tidligere peleåk ned til $1\frac{1}{2}$ m under normal vannstand, men frifinnes forøvrig. Saksomkostninger tilkjennes ikke.

Retten hevet

Gunnar Busk

Dagfinn Dekke

Reidar Johansen

Hovedforhandling ble holdt i dagene 28. og 29. juni 1973. Etter avholdt rådslagningsmøte er domsavsigelsen p.g.a. rettsformannens sykdom og et omfattende skjønn, blitt forsinket.

RIKTIG AVSKRIFT BEKREFTES

HØYESTERETTSADVOKATENE

THOMMESSEN, KARLSRUD, HEYERDAHL & BRUNSVIG

Ø. THOMMESSEN
R. KARLSRUD
JENS P. HEYERDAHL
PER BRUNSVIG, dr. jur.
ANDERS ØSTBYE
GUNNAR THOMMESSEN
ØYSTEIN ESKELAND
JON R. GUNDERSEN
HØYESTERETTSADVOKATER
M. N. A.

TELEFON: 42 18 10
TELEX: 16901 TKHB N
TELEGRAM: TRADITION

OSLO 1, 29. august 1974
TOLLBODGATEN 27

Rådet for Årungen Rostadion
v/herr Sigurd Bang
Hov gård
3477 BÅTSTØ

Herredsrettssaken om roing på Årungen

Jeg viser til mitt brev av 12. ds.

Ved fornyet gjennomgåelse av vårt firmas regnskaper beklager jeg å måtte meddele at det skyldes en misforståelse når jeg antok at De forlengst hadde dekket vårt salær for 1971 og 1972. Beløpet på kr 4.295 er fortsatt ikke innbetalt.

Hertil kommer at vi for juridisk bistand i 1973, herunder deltagelse i skriftlig saksforberedelse og hovedforhandling i saken, har beregnet vårt salær til kr 5.000.

Vårt totale mellomværende ser dermed slik ut:

Regning av 12.12.1972	kr 4.295
- betalt av Mimi Halvorsen 4.4.1973	" 1.200
	kr 3.095
+ fotokopier og porto	" 165
Salær for juridisk bistand 1973	" 5.000
	<u>kr 8.260</u>

I dette beløp er ikke inkludert bistand i forbindelse med saksøkernes anke. Jeg har imidlertid d.d. tilskrevet Eidsivating lagmannsrett med krav om saksomkostninger slik vedlagte gjenpart viser. Dersom noen innbetaling ikke finner

HØYESTERETTSADVOKATENE

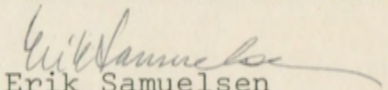
THOMMESSEN, KARLSRUD, HEYERDAHL & BRUNSVAG

sted fra motparten, forbeholder vi oss å komme tilbake på dette punkt.

Vi tillater oss derfor å be om at det samlede beløp, kr 8.260, blir oversendt ved leilighet.

Med hilsen

H.R.ADVOKAT GUNNAR THOMMESSEN

Erik Samuelson

advokat

Rådet for Årungen Rostadion

v/herr Sigurd Rung

Hov gård

3471 RÅSTAD

Høyradsrettssaken om reing på Årungen

Jeg viser til mitt brev av 12. 12.

Ved fornyet gjerningsdelse er det blitt avklart at jeg beklager jeg å måtte meddele at det skjedde en misforståelse når jeg antok at de forlenger nåddet vårt saler for 1971 og 1972. Beløpet på kr 4.295 er derfor ikke innbetalt.

Hertil kommer at vi for juridisk bistand i 1973, herunder deltagelse i skjeifallig saksforberedelse og hovedforlegging i saken, har beregnet vårt saler til kr 5.000.

Vedlegg

ES/hk

Vårt totale mellomverende ser dermed slik ut:

Regning av 12.12.1972	kr 4.295
- betalt av Mini Halvorsen 4.4.1973	" 1.200
	kr 3.095
+ fotokopier og porto	" 165
Saler for juridisk bistand 1973	" 5.000
	kr 8.260

I dette beløp er ikke inkludert bistand i forbindelse med sakspøkernes anke. Jeg har imidlertid d.d. tilskrevet Eidsivating lagmannsrett med krav om saksekostninger slik vedlagte gjenpart viser. Dersom noen innbetaling ikke finner

HØYESTERETTSADVOKATENE

THOMMESSEN, KARLSRUD, HEYERDAHL & BRUNSVIG

Ø. THOMMESSEN
R. KARLSRUD
JENS P. HEYERDAHL
PER BRUNSVIG, dr. jur.
ANDERS ØSTBYE
GUNNAR THOMMESSEN
ØYSTEIN ESKELAND
JON R. GUNDERSEN
HØYESTERETTSADVOKATER
M. N. A.

TELEFON: 42 18 10
TELEX: 16901 TKHB N
TELEGRAM: TRADITION

OSLO 1, 12. august 1974
TOLLBODGATEN 27

Rådet for Årungen Rostadion
v/herr Sigurd Bang
Hov gård
3477 BÅTSTØ

Årungen Rostadion - anke over Ytre Follo herredsretts dom
av 13. september 1973

./.

Vedlagt har jeg fornøyelsen av å oversende gjenpart
av h.r.advokat Gjems-Onstads brev til meg av 9. d.m., samt foto-
kopi av hans brev til lagmannsretten av s.d.

Herredsrettsdommen er dermed rettskraftig, og jeg
ønsker dere lykke til med roing av hjertens lyst.

Etter å ha konferert nærmere med h.r.advokat Thommessen,
vil jeg i nærmeste fremtid oversende regning for juridisk bi-
stand i anledning saken. Salæret for 1971 og 1972 er imidlertid
forlengst dekket, jfr. advokat Svein Dahls brev til Dem av 12.12.
1972.

Med hilsen
H.R.ADVOKAT GUNNAR THOMMESSEN

Erik Samuelson
Erik Samuelson
advokat

Vedlegg
ES/hk

ALVØEN

HØYESTERETTSADVOKAT
ERIK GJEMS-ONSTAD
M. N. Å.

Lille Grensen 7, Oslo 1
Tlf. 33 32 00

9. august 1974

EGO/lm

H.r.adv. Gunnar Thommesen
Tollbugt. 27

Oslo 1.

Irma Darre Brandt - rådet for Årungen Rostadion.

Vedlagt oversender jeg gjenpart av brev av i dag til
Eidsivating Lagmannsrett, hvor jeg trekker anken tilbake.

Irma Darre Brandt har anmodet meg om for ordens skyld å
presisere at hennes eiendom har demningsrettigheter i
Årungen, og at disse kan utøves uavhengig av robanen. Jeg
viser i denne forbindelse til tidligere korrespondanse
mellom henne og Årungen Rostadion, senest brev av 27. oktober
1971 fra rådet for Årungen Rostadion, hvor det bekreftes at
rådet er enig i at utøvelsen av demningsrettighetene ikke
medfører ansvar av noen art for rettighetshaveren.

Med hilsen

HØYESTERETTSADVOKAT
ERIK GJEMS-ONSTAD
M. N. A.

Lille Grensen 7, Oslo 1
Tlf. 33 32 00

9. august 1974

DGO/lm

Eidsivating Lagningsrett
Postboks 8017,
Oslo Dep.

Oslo 1.

Ankesak 67/74, Irma Darre Brandt - rådet for Årunden Rostadion.

På vegne av Irma Darre Brandt trekker jeg herved anken tilbake.

Arbedigst

THOMMESSEN, KARLSRUD, HEYERDAHL & BRUNSVIG

MEDLEM AV DEN NORSKE ADVOKATFORENING

P r o s e s s k r i f t

til

Eidsivating lagmannsrett

(6.3.1974)

Ankende part: Gårdbruker Irma Darre-Brandt, Frogn

Prosessfullmektig: H.r.advokat Erik Gjems-Onstad, Lille
Grensen 7, Oslo 1

Ankemotpart: Rådet for Årungen Rostadion v/formannen
Sigurd Bang, Hov gård, 3477 Båttstø

Prosessfullmektig: H.r.advokat Gunnar Thommessen
v/advokat Erik Samuelsen, Tollbodgaten 27,
Oslo 1

1. Jeg regner med at hovedforhandlingen vil ta to dager.
2. Min part krever ikke domsmenn.
3. Som ankemotpartens vitner bes innstevnet:
 1. Bygnings- og reguleringssjef Halvard Haug, Ås kommune
 2. Herr Kjell Steinsholt, formann i Ås kommunale friluftsnemnd og Ås kommunale idrettsnemnd.
 3. Bensinforhandler Bjarne Smeabøl, Fosterud, Ås

Prosesskriftet i 5 - fem - eksemplarer.

Oslo, den 6. mars 1974

H.R.ADVOKAT GUNNAR THOMMESSEN

Erik Samuelsen
advokat

Oversendes fra

HØYESTERETTSADVOKATENE

THOMMESSEN, KARLSRUD,
HEYERDAHL & BRUNSVIG

Oversendes fra

HØYESTERETTSADVOKATENE

THOMMESSEN, KARLSRUD,
HEYERDAHL & BRUNSVIG

THOMMESSEN, KARLSRUD, HEYERDAHL & BRUNSVIG

MEDLEM AV DEN NORSKE ADVOKATFORENING

A n k e t i l s v a r

til

Eidsivating lagmannsrett

(15.1.1974)

Ytre Follo herredsretts sak All2/1971

Ankende part: Gårdbruker Irma Darre-Brandt, Frogn

Prosessfullmektig: H.r.advokat Erik Gjems-Onstad, Lille
Grensen 7, Oslo 1

Ankemotpart: Rådet for Årungen Rostadion v/formannen
Sigurd Bang, Hov gård, 3477 Båttstø

Prosessfullmektig: H.r.advokat Gunnar Thommessen
v/advokat Erik Samuelsen, Tollbodgaten 27
Oslo 1

1. Jeg konstaterer at to av saksøkerne i herredsretten, nr. 1 disponent Mimi Halvorsen, Ås og nr. 3 sivilingeniør Birger Stensrud, Frogn, har akseptert herredsrettens dom. På den annen side godtar min part herredsrettens avgjørelse av spørsmålet om peleåket 1500 m vest ligger på saksøker nr. 3, Birger Stensruds eiendom.

2. For lagmannsretten foreligger derfor bare spørsmålet om gårdbruker Irma Darre-Brandt kan kreve at Rådet for Årungen Rostadion skal kjennes uberettiget til anlegg og drift av rostadion.

Ankemotparten viser til herredsrettens premisser på s. 7, der retten uttaler at det er på det rene at den ankende parts eiendom, Froen, gnr. 38, bnr. 1 i Frogn ikke direkte berøres av anlegg eller innretninger for robanen. Det er dermed klart at den ankende part ikke som grunneier kan forby noen av de anlegg eller innretninger som ankemotparten har etablert eller den rådighet som utøves over baneanlegget.

3. Som for herredsretten gjør ankemotparten gjeldende at den ankende part heller ikke med annen hiemmel kan motsette seg anlegget eller driften av rostadion. I denne forbindelse vises til herredsrettens premisser på s. 11 - 16, som ankemotparten fullt ut kan tiltre. På s. 15 behandler herredsretten spesielt forholdet for den ankende parts eien- dom, og konkluderer med at Irma Darre-Brandt ikke har noe som helst rettslig grunnlag for å motsette seg anlegget og driften av rostadion.

4. For øvrig henholder ankemotparten seg til tidligere anførsler og bevis, men forbeholder seg rett til å fremkomme med supplerende materiale.

Etter dette vil ankemotparten påstå herredsrettens dom stadfestet i den utstrekning den er påanket, dog med den endring at Rådet for Årungen Rostadion tilkjennes saksomkost- ninger for herredsrett og lagmannsrett.

På vegne av ankemotparten nedlegges slik

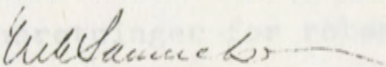
p å s t a n d:

1. Ytre Follo herredsretts dom av 13. september 1973 stadfestes i den utstrekning den er påanket, dog med den endring som følger av påstandens pkt. 2.
2. Rådet for Årungen Rostadion tilkjennes saksomkost- ninger for Ytre Follo herredsrett og Eidsivating lagmannsrett.

Anketilsvaret i 5 - fem - eksemplarer.

Oslo, den 15. januar 1974

H.R.ADVOKAT GUNNAR THOMMESSEN

Erik Samuelson

advokat

19. november 1973

EGC/ie

A N K E R K L A R I N G

t i l

Eidsivating lagmannsrett

Ankende parter 1. Inna Darre-Brandt, Drøbak.
2. Birger Stensrud, Frogn.

Prosessfullmektig: H.r. advokat Erik Gjems-Onstad,
Lille Grensen 7, Oslo 1.

Ankomotpart: Rådet for Årungen Rostadion v/formannen
Sigurd Bang, Oslo.

Prosessfullmektig: H.r. advokat Gunnar Thomassen,
Tollbugt. 27, Oslo 1.

Ytre Follo herredsrett avsa 13. september 1973 dom i sak mellom ovennevnte parter med følgende slutning:

"Rådet for Årungen Rostadion kjennes i forhold til eieren av Nordre Horgen gar.36, bnr.1 i Frogn, Birger Stensrud, uberettiget til å bygge poloåkk 1500 m vest i planlagt stadionanlegg i Årungen og fjerne rester av tidligere poloåkk ned til 1 km under normal vannstand, men frifinnes ellers forøvrig.

Saksdokstringer tilkjennes ikke."

Dommen påklages i den utstrelming de ankende parter ikke har fått medhold.

De ankende parter vil fremkomme med de samme anførsler og bevis som under saken for herredsretten.

Spesielt anføres at herredsretten har tatt feil når den er kommet til at det ikke er uberettiget av ankomotparten å strekke stållinjer og virer i vannet, spesielt på en av de ankende parters eiendommer og at det ikke er uberettiget av ankomotparten å legge

andre fremmer at herredsretten så ha tatt feil når den ikke reiser innvending mot at fordsel på vannet skjer ved spesial-

båter og som organisert ferdsel, nemlig ved trening og konkurranser. Forutsetningen for fri ferdsel, er nettopp at ferdselen er fri for alle og ikke utelukkes for noen på grunn av organisert ferdsel som for eksempel konkurranser, som utelukker all annen ferdsel.

Det kan ikke være berettiget uten grunneiers samtykke eller til skade for alminnelig ferdsel å okkupere en del av vannet, på den måten som skjer ved anlegg av rostadion og gjennomføring av konkurranser, som gjør at andre blir utelukket fra ferdsel på den del av vannet som konkurransereingen omfatter.

Retten har også tatt feil når den ikke aksepterer at det foreligger planer fra grunneierens side om annen utnyttelse av vannet og arealene omkring.

Retten har tatt feil når den uttaler at :

"Spørsmålet om betingelsene for å kreve samtykke etter friluftslovens § 10 til stovner på rostadion er ikke reist av saksøkerne, og noe krav for såvidt omfattes ikke av påstanden".

De ankende parters prinsippale påstand omfattet blandt annet det å drive rostadion i Årungen, hvilket nettopp gjelder konkurranser. Henvisning til friluftslovens regler ble uttrykkelig medtatt under prosedyren.

For ordens skyld nevnes at Mini Halvorsen, av helsemessige grunner, har funnet å måtte avstå fra å påanke saken.

På vegne av de ankende parter nedlegges slik.

p å s t a n d :

1. Ytre Follo herredsretts dom av 13. september 1973 oppheves.
2. Rådet for Årungen rostadion kjennes uberettiget til å bygge og drive rostadion i Årungen uten de ankende parters samtykke.

Subsidiært:

Rådet for Årungen rostadion er uberettiget til uten de ankende parters samtykke å legge kjetting, wirer eller bøyser eller foreta annen byggevirkksomhet på de ankende parters grunn eller foreta avsperring av noen del av Årungen, og ankemotparten er forpliktet til å fjerne de installasjoner som er foretatt på de ankende parters grunn.

I alle tilfeller:

De ankende parter tilkjennes saksmkostninger for herredsrett og lagmannsrett.

Oversendes fra

HØYESTERETTSADVOKATENE

**THOMMESSEN, KARLSRUD,
HEYERDAHL & BRUNSVIG**

HØYESTERETTSADVOKATENE

THOMMESSEN, KARLSRUD, HEYERDAHL & BRUNSVIG

Ø. THOMMESSEN
R. KARLSRUD
JENS P. HEYERDAHL
PER BRUNSVIG, dr. jur.
ANDERS ØSTBYE
GUNNAR THOMMESSEN
ØYSTEIN ESKELAND
JON R. GUNDERSEN
HØYESTERETTSADVOKATER
M.N.A.

TELEFON: 42 18 10
TELEX: 16901 TKHB N
TELEGRAM: TRADITION

OSLO 1, 29. august 1974
TOLLBODGATEN 27

Eidsivating lagmannsrett
Postboks 817
Oslo-Dep.
OSLO 1

Ankesak nr. 67/74: Irma Darre Brandt - Rådet for Årungen
Rostadion

Jeg har notert at h.r.advokat Erik Gjems-Onstad på sin klients vegne har trukket anken tilbake ved brev av 9. august d.å. Under forutsetning av at dette innebærer en oppgivelse av det påståtte krav - jfr. tvistemålslovens §67, 1. ledd - har jeg for så vidt ikke noe å bemerke.

Jeg viser imidlertid til regelen i tvistemålslovens § 175, 1. ledd, hvoretter det skal pålegges saksøkeren å erstatte saksøktes omkostninger dersom saken ender uten dom. Under henvisning til tvistemålslovens §§ 176 og 179 tillater jeg meg derfor å fremkomme med salæroppgave i saken.

Det salær som jeg ville ha ansett meg berettiget til å kreve av min part for juridisk bistand i anledning anken til lagmannsretten utgjør kr 600.

Oppgaven i 3 - tre - eksemplarer.

Ærbødigst
H.R.ADVOKAT GUNNAR THOMMESSEN

Erik Samuelsen
advokat

TIL RÅDET FOR ÅRUNGEN ROSTADION,
v/ Herr SIGURD BANG, p.t. formann,
Incognito terrasse 2,

OSLO 2.

Mimi Halvorsen

I anledning det tilsendte nabovarsel ved besøk
her av Deres herr Bang av 14.ds., skal jeg tillate mig å bemerke:

Ad DYLTE MINKFARM.

Min farm har en sesongmessig bestand av dyr mellom 8000-
10000 dyr av høyeste kvalitative klasse.

Som det vil være Dem bekjendt foreligger det høyesterettsdom
for ansvarsplikt, dersom man setter igang støyvirksomhet, som
kan resultere i produksjonsskader.

Av denne grund må jeg protestere mot de i varselet nevnte
arbeider på Årungen.

Som eier av BERG GAARD, med de rettigheter, som følger til Årungen mellom

de to elvedrag etc., må jeg av estetiske og økonomiske grunder
protestere mot den vandalisme det vilde være å ødelegge denne
perle av en innsjø. Jeg finner Rostadions planer stridende
mot alle naturlige hensyn, som skal og bør taes, for å bevare
våre naturherligheter.

Jeg kan ikke finne noen grund til at disse viktige krav skulde
vike for å imøtekomme ett spesielt ønske i forbindelse med
utfoldelse av en sportsgren, som jo har gått utmerket, uten disse
betongplattformer, og til glede for de som har hatt anledning
til å se disse regattaer.

MIN FORMELLE PROTEST FØLGER MED DETTE MED FULL JURIDISK
TYNGDE.

Med vennlig hilsen,

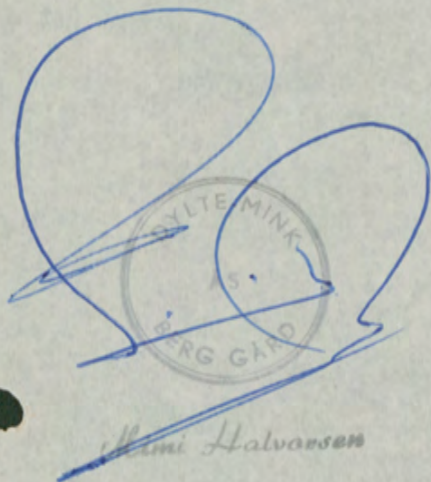
(Mimi Halvorsen)

Vi går ut fra at vi får komme tilbake til dette så snart
kjøremålssaken er avgjort.

Dette prosesskrift i 3 eksemplarer.

Frogn, den 8. mars 1972

Sina Lave-Brandt Rigmor Stensund

Håvi Halvorsen

Bilag

1. Kart over den planlagte robane.
2. Generelt kart over hele Ørungen.

Sak nr. A 12/41, dok. nr.
Sendes i 2 eksemplarer til advokat
Erna Thomsen,
Tollbodgt. 27, Oslo 1
med frist for svar til 29. mars 1972
til underretning/orientering.
Ytre Follo sorenskriverembete, Drøbak den 9/3-72
Sigrun Solheim
bmv.

YTRE FOLLO
SORENSKRIVEREMBEDE

- 9. MRS. 1972

DRØBAK

PROSESSKRIFT

til

Ytre Follo herredsrett.

Sak nr. A 112/1971.

Saksøker: 1. Disponent Mimi Halvorsen, Berg gård, Ås.
2. Gårdbruker Irma Darre-Brandt, Frogn.
3. Sivilingeniør Birger Stensrud, Horgen, Frogn.

Saksøkt: Årungen Rostadion v/formannen Sigurd Bang,
Incognito terrasse 2, Oslo 2.

Prosessfullmektig: H.r.advokat Gunnar Thommessen,
Tollbodgt. 27, Oslo 1.

---oOo---

I.

Til ytterligere belysning av saken fremlegges:

Kart med inntegnet midtlinje for Årungen samt eiendomsgrenser for Mimi Halvorsens eiendom og Birger Stensruds eiendom. Kartet med beregnede sjøgrunnsarealer som robanen beslaglegger, er utarbeidet av ing. T. Lindberg.

Plattform ved 1500 meter vest ligger vest for midtlinjen. Sjøgrunnen på dette sted må derfor antas å tilhøre den tilstøtende eiendom, nemlig Birger Stensrud eiendom. Grensene for de forskjellige eiendommer, som støter mot vassdraget, må antas å følge de vanlige regler for grenser i vassdrag og uavhengig av kommunegrensene. Det er således ikke noe i veien for at en eiendom kan ha beliggenhet i to kommuner.

Hvorvidt kommunegrensen her er ment å følge eiendomsgrensene, og om den i tilfelle er feilaktig opptrukket, må belyses ved nærmere undersøkelser.

Dersom saksøkte fastholder at kommunegrensen er avgjørende for hvilken eiendom 1500 meter plattformen må ansees å berøre, provoserer saksøkte til å fremlegge det nødvendige materiale som ligger til grunn for fastleggelsen av kommunegrensen på dette punkt.

II.

De bestemmelser i vassdragsloven som antas brukt i dette tilfelle er nærmere berørt i kjøremålssaken vedrørende spørsmålet om midlertidig forføyning.

THOMMESSEN, KARLSRUD, HEYERDAHL & BRUNSVIG

MEDLEM AV DEN NORSKE ADVOKATFORENING

Prosesskrift

til

Ytre Follo herredsrett

Sak nr. A 112/1971

Saksøkere: 1. Disponent Mimi Halvorsen, Berg gård, Ås

2. Gårdbruker Irma Darre-Brandt, Frogn

3. Sivilingeniør Birger Stensrud, Horgen, Frogn

Prosessfullmektig: H.r.advokat Erik Gjems-Onstad, Lille
Grensen 7, Oslo 1

Saksøkt: Rådet for Årungen Rostadion v/formannen Sigurd Bang,
Oslo

Prosessfullmektig: H.r.advokat Gunnar Thommessen, Tollbod-
gaten 27, Oslo 1

1. Jeg har mottatt motpartens prosesskrift av 14. juni 1973, hvor påstanden utvides til også å omfatte driften av den planlagte rostadion.

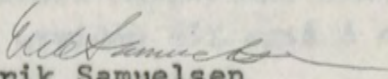
2. Prosessuelt må kravet om at saksøkte skal kjennes uberettiget til å drive rostadion betraktes som et nytt krav og ikke som en utvidelse av påstanden med hensyn til samme krav. Kumulasjonen krever da etter tvistemålslovens §59 annet ledd motpartens samtykke eller rettens godkjennelse. Forholdet er her at kumulasjonen av motparten foretas 14 dager før hovedforhandlingen. Jeg viser til regelen i tvistemålslovens §62 annet ledd - som for øvrig også gjelder utvidelse av påstanden med hensyn til samme krav - og som nettopp skal beskytte mot overraskelser av denne art. Når saken av motpartes gis et slikt omfang, ville det fra saksøktes side ha vært naturlig å føre en del av grunneierne ved Årungen som vitner, for på denne måten å belyse at noen innvendinger mot driften ikke vil bli fremsatt av andre enn saksøkerne i nærværende sak. Det er imidlertid klart at denne bevisførsel ikke lar seg arrangere

med den korte frist man har til rådighet. Retten går dermed glipp av et viktig materiale til sin avgjørelse, og må være henvist til å bygge på indirekte bevisførsel i denne sammenheng. Jeg vil også peke på at utvidelsen nødvendigvis må få konsekvenser for omkostningsspørsmålet, idet den medfører et betydelig merarbeid fra saksøktes prosessfullmektigs side. Jeg viser i denne forbindelse til mitt prosesskrift av 26.4.d.å., der jeg også søkte å påvise at omberømmelsen av hovedforhandlingene i mai måned voldt ekstra utlegg for min klient.

Saksøker 3. Til tross for disse innvendinger vil saksøkte likevel under tvil - og som et utslag av velvilje - likevel ikke protestere mot kumulasjonen. Man er av den oppfatning at saken nå bør få en så fullstendig rettslig prøvning som mulig. Jeg forutsetter likevel at ikke saksøkeren med sine utvidede påstand mener å trekke inn nabolovens regelsett i saken. En slik utvidelse vil i tilfelle medføre en meget bestemt protest fra saksøktes side.

Oslo, 21. juni 1973

H.R.ADVOKAT GUNNAR THOMMESSEN

Erik Samuelson

advokat

samtlykke vil være straffbart, jfr. Straffelovens § 396.

Saksøkerens påstand utvidet 14. juni 1973
driften av den planlagte rostadion.

For saksøkerens nedleggelse slike:

Påstand:

1. P R O S E S S K R I F T get til å bygge og drive
rostadion i Årungen uten saksøkerens samtykke.

T I L

2. Saksøkte tilpliktes å betale saksøkerens saksgod-

Ytre Follo Herredsrett

Sak nr A112/1971

- Saksøkere:
1. Disponent Mimi Halvorsen, Berg gård
1430 ÅS.
 2. Irma Darre-Brandt, Frogn.
 3. Sivilingeniør Birger Stensrud, Horgen
Frogn.

Prosessfullmektig: H.r.advokat Erik Gjems-Onstad,
Lille Grensen 7, Oslo 1.

Saksøkt: Årungen Rostadion v/Sigurd Bang, Oslo.

Prosessfullmektig: H.r.advokat Gunnar Thommesen,
Tollbodgt. 27, Oslo 1.

- - -

Nærværende sak dreier seg ikke bare om de pillarer
som allerede er bygget, men om anlegget i sin helhet og
ikke minst driften av rostadion som vil innebære utilbørlig
hinder for ferdsel en på vannet, jfr. Vassdragsloven § 8.

Samtlige grunneiere i Årungen blir skadelidende ved
anlegget, idet mulighetene for fri ferdsel og annen ut-
nyttelse av vannet blir betydelig redusert.

Anlegget kan ikke utføres uten tillatelse av Kongen
jfr. Vassdragslovens § 104 nr. 2, og erstatning for skaden
skal ytes alle grunneiere, jfr. Vassdragslovens § 112 nr. 1.

Fullføring av anlegget og driften av rostadion vil
foregå på saksøker nr. 1 og 3's grunn, idet den planlagte
stadion vil beslaglegge ca. 5.000 m² av saksøker nr. 1's
grunn, og ca. 9.600 m² av saksøker nr. 3's grunn. Full-
føring av anlegget og drift av rostadion uten grunneiernes

samtykke vil være straffbart, jfr. Straffelovens § 396.

Saksøkernes påstand utvides til også å omfatte driften av den planlagte rostadion.

For saksøkerne nedlegges slik:

Påstand:

1. Saksøkte kjennes uberettiget til å bygge og drive rostadion i Årungen uten saksøkernes samtykke.
2. Saksøkte tilpliktes å betale saksøkernes saksomkostninger.

Eirik Ljens-Oustad

THOMMESSEN, KARLSRUD, HEYERDAHL & BRUNSVIG

MEMBER AV DEN NORSKE ADVOKATFORENING

Prosesskrift

til

Ytre Follo herredsrett (26.4.1973)

Sak nr. A112/1971

- Saksøkere:
1. Disponent Mimi Halvorsen, Berg gård, Ås
 2. Gårdbruker Irma Darre-Brandt, Frogn
 3. Sivilingeniør Birger Stensrud, Horgen gård, Frogn

Saksøkt: Årungen Rostadion v/formannen Sigurd Bang,
Inkognito terrasse 2, Oslo 2

Prosessfullmektig: H.r.advokat Gunnar Thommessen, Tollbod-
gaten 27, Oslo 1

Jeg bekrefter telefonsamtale med herr sorenskriver Dekke d.d. H.r.advokat Erik Gjems-Onstad har opplyst at han på saksøkernes vegne vil begjære hovedforhandlingen utsatt. Hovedforhandlingen er berammet til onsdag 2. mai og torsdag 3. mai d.å.

På saksøktes vegne vil jeg få protestere på det mest bestemte mot at utsettelse gis.

For det første må påpekes at utsettelsesbegjæringen fremkommer mindre enn én uke før hovedforhandlingen skal finne sted. Utsettelsesbegjæringen bærer etter saksøktes mening preg av ren sjikane, når man tar i betraktning at saksøkerne har vært uten prosessfullmektig i nærmere 1½ år. Jeg viser i denne forbindelse til regelen om "prosessuell preklusjon" i tvistemålslovens §91, og vil hevde at hensynene bak denne bestemmelse her må lede til at utsettelse må nektes. Jeg vil heller ikke unnlate å nevne at jeg i den siste tid har arbeidet meget med forberedelse av prosedyren, et arbeid som i det vesentlige vil måtte gjentas ved en eventuell omberømmelse og som følgelig vil medføre større økonomiske utlegg for min klient.

Formannen i Rådet for Årungen Rostadion, konsulent Sigurd Bang, avbrøt for øvrig sin ferie i utlandet i går for å bistå med de siste forberedelser til hovedforhandlingen.

Årungen Rostadion har et berettiget krav på nå å få dom i saken. Utbyggingsarbeidene har hittil ikke vært forsert p.g.a. at man har ønsket å se rettens avgjørelse.

De beste grunner taler derfor etter mitt skjønn for at en begjæring om utsettelse av hovedforhandlingen ikke tas til følge.

1. Disponent Nini Halvorsen, Berg gård, As

2. Gårdsbruker Ivar Carre-Brandt, Frogn

3. Sivilingeniør Birger Stenersen, Bergen gård, Frogn

Nærverende prosesskrift i 4 - fire - eksemplarer.

Saksfkt: Årungen Rostadion v/ formannen Sigurd Bang.

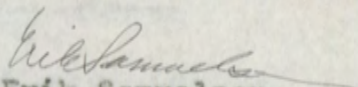
Inngitte vedrørende 1, Oslo 2

Oslo, den 26. april 1973

Prosessfullmektig: H.R. Advokat Gunnar Thommessen, Tollbod

gaten 17, Oslo 1

H.R.ADVOKAT GUNNAR THOMMESSEN

Erik Samuelson
advokat

Jeg har ved dette brev tilrettelagt en protokoll over det som har skjedd ved hovedforhandlingen i saken mellom H.R. Advokat Gunnar Thommessen og Erik Samuelson. Denne protokollen vil bli utdelt til alle parter i saken. Jeg vil også med dette brev tilrettelegge en protokoll over det som har skjedd ved hovedforhandlingen i saken mellom H.R. Advokat Gunnar Thommessen og Erik Samuelson. Denne protokollen vil bli utdelt til alle parter i saken.

På saksfkt vil jeg få protokollere på det som har skjedd ved hovedforhandlingen i saken mellom H.R. Advokat Gunnar Thommessen og Erik Samuelson. Denne protokollen vil bli utdelt til alle parter i saken.

For det første vil jeg påpeke at utsettelsesbegjæringen fra H.R. Advokat Gunnar Thommessen er uheldig. Utsettelsesbegjæringen har vært saksfkt ved hovedforhandlingen i saken mellom H.R. Advokat Gunnar Thommessen og Erik Samuelson. Denne protokollen vil bli utdelt til alle parter i saken. Jeg vil også med dette brev tilrettelegge en protokoll over det som har skjedd ved hovedforhandlingen i saken mellom H.R. Advokat Gunnar Thommessen og Erik Samuelson. Denne protokollen vil bli utdelt til alle parter i saken.

HØYESTERETTSADVOKATENE

THOMMESSEN, KARLSRUD, HEYERDAHL & BRUNSVIG

Ø. THOMMESSEN
R. KARLSRUD
JENS P. HEYERDAHL JR.
PER BRUNSVIG
ANDERS ØSTBYE
GUNNAR THOMMESSEN
ØYSTEIN ESKELAND
JON R. GUNDERSEN
HØYESTERETTSADVOKATER
M.N.A.

TELEFON: 42 18 10
TELEX: 16901 TKHB N
TELEGRAM: TRADITION

OSLO 1, 4. april 1973
TOLLBODGATEN 27

Gårdbruker Irma Darre Brandt
Frogn

Begjæring om midlertidig forføyning mot Årungen Rostadion

Jeg viser til mine brev av 6. mars og 26. mars d.å. Jeg har idag mottatt kr. 1.200,- av disponent Mimi Halvorsen til dekning av hennes og sivilingeniør Stensruds andel av saksomkostningene i nevnte sak. Selvsagt er alle 3 saksøkere solidarisk ansvarlig også for restbeløpet på kr. 600,-, men det vil være naturlig at innbetaling nå skjer fra Dem. Tatt i betraktning den nevnte innbetaling idag fra disponent Halvorsen, finner jeg likevel å kunne innrømme Dem frist til onsdag 11. april 1973 for innbetaling av restbeløpet.

Imotsatt fall vil kravet bli oversendt lensmannen i Frogn til inndrivelse uten ytterligere varsel til Dem. Dersom De ikke betaler innen fristen, vil jeg også måtte overveie en fornyet henvendelse til de to øvrige solidarisk ansvarlige.

Med hilsen
H.R.ADVOKAT GUNNAR THOMMESSEN

Erik Samuelson
advokat

C.c. Årungen Rostadion v/herr Sigurd Bang, Inkognito terrasse 2,
Oslo 2

Sivilingeniør Birger Stensrud, Horgen gård, Frogn
Disponent Mimi Halvorsen, Berg gård, Ås

HØYESTERETTSADVOKATENE

THOMMESSEN, KARLSRUD, HEYERDAHL & BRUNSVIG

Ø. THOMMESSEN
R. KARLSRUD
JENS P. HEYERDAHL JR.
PER BRUNSVIG
ANDERS ØSTBYE
GUNNAR THOMMESSEN
ØYSTEIN ESKELAND
JON R. GUNDERSEN
HØYESTERETTSADVOKATER
M.N.A.

TELEFON: 42 18 10
TELEX: 16901 TKHB N
TELEGRAM: TRADITION

OSLO 1, 26. mars 1973
TOLLBODGATEN 27

Gårdbruker Irma Darre Brandt
Frogn
Sivilingeiør Birger Stensrud
Horgen gård,
Frogn

Bejæring om midlertidig forføyning mot Årungen Rostadion

Jeg viser til mitt brev av 6. d.m.

Disponent Mimi Halvorsen ble i telefonsamtale med meg den 20. d.m. gitt 14 dagers utsettelse med erleggelse av betaling av saksomkostninger i nevnte sak. Betalingsfristen er etter dette tirsdag 3. april 1973. Jeg hadde forståelsen av at disponent Halvorsen også handlet på Deres vegne, slik at den nevnte utsettelse kan betraktes som gjeldende også for Dem. Dersom beløpet imidlertid ikke blir erlagt innen den nevnte dato, vil kravet bli oversendt lensmannen i Frogn til inndrivelse.

Med hilsen
for h.r.advokat Gunnar Thommessen

Erik Samuelson
advokat

Gjenpart: Årungen Rostadion, v/herr Sigurd Bengt
Inkognito terrasse 2, Oslo 2

ES/kb

HØYESTERETTSADVOKATENE

THOMMESSEN, KARLSRUD, HEYERDAHL & BRUNSVIG

Ø. THOMMESSEN
R. KARLSRUD
JENS P. HEYERDAHL JR.
PER BRUNSVIG
ANDERS ØSTBYE
GUNNAR THOMMESSEN
ØYSTEIN ESKELAND
JON R. GUNDERSEN
HØYESTERETTSADVOKATER
M. N. A.

TELEFON: 42 18 10
TELEX: 16901 TKHB N
TELEGRAM: TRADITION

OSLO 1, 26. mars 1973
TOLLBODGATEN 27

Disponent Mimi Halvorsen
Berg gård
1430 AS

Begjæring om midlertidig forføyning mot Arungen Rostadion

Jeg viser til mitt brev av 6. d.s.

Jeg bekrefter herved telefonsamtale med Dem den 20. d.m., hvor De ble gitt 14 dagers utsettelse med erleggelse av betaling av saksomkostninger i nevnte sak. Betalingsfristen er etter dette tirsdag 3. april d.å.

Med hilsen
for h.r.advokat Gunnar Thommessen

Erik Samuelsen
advokat

Gjenpart: Arungen Rostadion v/herr Sigurd Bang,
Inkognito terrasse 2, Oslo 2

ES/kb

HØYESTERETTSADVOKATENE

THOMMESSEN, KARLSRUD, HEYERDAHL & BRUNSVIG

Ø. THOMMESSEN
R. KARLSRUD
JENS P. HEYERDAHL JR.
PER BRUNSVIG
ANDERS ØSTBYE
GUNNAR THOMMESSEN
ØYSTEIN ESKELAND
JON R. GUNDERSEN
HØYESTERETTSADVOKATER
M. N. A.

TELEFON: 42 18 10
TELEX: 16901 TKHB N
TELEGRAM: TRADITION

OSLO 1, 19. mars 1973
TOLLBODGATEN 27

Herr Sigurd Bang
Inkognito terrasse 2
OSLO 2

Disponent Mimi Halvorsen m.fl.

./.

Vedlagt oversendes en gjenpart av mitt prosess-
skrift av i dag til Ytre Follo herredsrett i oven-
nevnte sak.

Med hilsen

H.R.ADVOKAT GUNNAR THOMMESSEN

Erik Samuelson
Erik Samuelsen

advokat

Vedlegg
ES/hk

THOMMESSEN, KARLSRUD, HEYERDAHL & BRUNSVIG

MEDLEM AV DEN NORSKE ADVOKATFORENING

P r o s e s s k r i f t

til

Lagmann Ytre Follo herredsrett (19.3.1973)

Sak nr. A 112/1971

- Saksøkere:
1. Disponent Mimi Halvorsen, Berg gård, As
 2. Gårdbruker Irma Darre Brandt, Frogn
 3. Sivilingeniør Birger Stensrud, Horgen gård, Frogn

Saksøkt: Årungen Rostadion v/formannen Sigurd Bang, Inkognito
terrasse 2, Oslo 2

Prosessfullmektig: H.r.advokat Gunnar Thommessen, Tollbod-
gaten 27, Oslo 1

spørsmålet om saksøkerne nr. 1 og 2 har til saksgjensstanden at de kan sies å innha den nødvendige rettelige interesse, jfr. ---lovens 84. Dette spørsmål skal imidlertid retten av eget tiltak overveie, og dersom be-
tingelsen i 1. I begjæringen om midlertidig forføyning fra sak-
søkerne av 9. september 1971 oppgis eiendommen tilhørende sak-
søker nr. 3, Birger Stensrud, å ha gnr. 36, bnr. 6 i Frogn.
Dette medfører ikke riktighet. Grunnboken for Frogn viser at
gnr. 36 bnr. 6 tilhører Lolly Nielsen. Saksøker nr. 3 bes
redegjøre for hvilket gnr. og bnr. som er det riktige. Dersom
saksøker nr. 3 ønsker å opprettholde anførselen om at platt-
formen ved 1500 m vest ligger på hans eiendom bes han fremlegge
en grensebeskrivelse over eiendommen. Det kart som medfulgte
saksøkernes prosesskrift av 8. mars 1972 gir liten eller ingen
veiledning i grensespørsmålet.

2. I saken om midlertidig forføyning fremkom lag-
mannsretten med en/uttalelse av betydelig interesse også for den
foreliggende tvist. Jeg siterer fra lagmannsrettens kjennelse
av 2. februar 1972 på s. 10:

"For de to gjenstående grunneiere, Mimi Halvorsen,
gnr. 38 bnr. 1 og 2 i As på østsiden av Årungen og
Irma Darre Brandt gnr. 38 bnr. 1 i Frogn på vest-
siden, berøres ikke strandlinjen, og så vidt retten
vedrørende saksøker nr. 1 og 2:

Saksøkte frifinnes og tilkjennes saksekostninger.

kan se av de fremlagte karter utføres det ikke arbeider på disse eiendommers andel av sjøen. Dette har da også namsretten bygget på etter muntlig forhandling og etter å ha fått demonstrert kartene.----- Retten kan således ikke se at kjæremålsmotpartene ut fra eiendomsrett til strandområder eller deler av Årungen nå kan ha noe rettskrav på å motsette seg anleggsarbeidene."

Lagmannsretten fant heller ikke at saksøkerne hadde sannsynliggjort sin påstand om at de i medhold av vassdragslovens §8 kunne motsette seg anlegget. I det videre kjæremål fremhevet Høyesterett i denne forbindelse at avgjørende etter vassdragslovens §8 er om anlegget volder bl.a. utilbørlig hinder for ferdsel eller fløtning.

Til saksøkernes anførsler om at det påbegynte anlegg ville ødelegge Årungens karakter av friluftss- og rekreasjonssted for allmennheten, bemerket lagmannsretten at den ikke kunne finne at grunneierne kunne bygge noe rettskrav på denne sinn- sigelse.

På bakgrunn av det som her er fremholdt, reiser jeg spørsmålet om saksøkerne nr. 1 og 2 har en slik tilknytning til saksgjenstanden at de kan sies å inneha den nødvendige rettslige interesse, jfr. tvistemålslovens §54. Dette spørsmål skal imidlertid retten av eget tiltak overveie, og dersom betingelsen i tvistemålslovens §54 ikke er til stede, skal søksmålet avvises uten hensyn til om saksøkte påstår avvisning. Av denne grunn unnlater jeg å nedlegge formell påstand om avvisning såvel for saksøkte nr. 1 som saksøkte nr. 2, men henleder ^{rettens} oppmerksomhet på forholdet. Under enhver omstendighet må en realitetsprøvelse her lede til at saksøkte frifinnes, overensstemmende med de synspunkter som fremkom i overinstansene i forbindelse med behandlingen av begjæringen om midlertidig forføyning.

3. Vitnet Inge Revhaug, Institutt for Landmåling, NLH, frafalles som vitne. Jeg vil imidlertid føre herr Kjell Steinsholt, mangeårig formann i Ås kommunale friluftsnemnd, som vitne. Han skal forklare seg om hvorvidt anlegget kan sies å være til hinder for allmennhetens ferdsel og representere ulemper for friluftslivet. Han møter frivillig.

Det vil bli nedlagt slik

p å s t a n d:

Vedrørende saksøker nr. 1 og 2:

Saksøkte frifinnes og tilkjennes saksomkostninger.

THOMMESSEN, KARLSBUD, HEYERDAHL & BRUNSVIG

Vedrørende saksøker nr. 3:

Medlem av den norske advokatforening

Prinsipalt: Saksøkte frifinnes og tilkjennes saksomkostninger.

Subsidiært: Saksøkte gis rett til å la plattformen bli stående på saksøkerens eiendom mot vederlag til saksøker nr. 3 etter reglene i grannelovens §11.

Sak nr. A 113/1971

Nærværende prosesskrift i 4 - fire - eksemplarer.

Saksøker: 1. Disponent Nini Halvorsen, Berg gnr. 25

2. Gårdbruker Birger Stensrud, Frogn

3. Bivillingsleder Birger Stensrud, Bergen gnr.

H.R.ADVOKAT GUNNAR THOMMESSEN

Saksøkt: Arungen Rostad, Inkegnite

Erik Samuelson

advokat

Prosessfullmektigt: H.R.-advokat Gunnar Thommesen, Tollbod-
gaten 27, Oslo 2

1. I begjæringen om midlertidig forføyning fra saksøkerne av 9. september 1971 opplyses at saksøkte tilhørende saksøker nr. 3, Birger Stensrud, å ha gnr. 25, bnr. 5 i Frogn. Dette medfører ikke riktighet. Grunneier for Frogn viser at gnr. 25 bnr. 5 tilhører Lolly Nielsen. Saksøker nr. 3 har redegjort for hvilket gnr. og bnr. som er det riktige. Dermed saksøker nr. 3 ønsker å opprettholde anførselen om at plattformen ved 1900 m vest ligger på hans eiendom som han fremlegger en grensebeskrivelse over eiendommen. Det kart som medfulgte saksøkernes prosesskrift av 8. mars 1972 gir liten eller ingen veiledning i grensespørsmålet.

2. I saken om midlertidig forføyning fremkom lagmannsretten med opptalelse av betydelig interesse også for den foreliggende tvist. Jeg siterer fra lagmannsrettens kjennelse av 2. februar 1972 på s. 18:

"For de to gjenstående grunneiere, Nini Halvorsen, gnr. 25 bnr. 1 og 2 i Ås på østsiden av Arungen og Irna Dørre Brandt gnr. 26 bnr. 1 i Frogn på vestsiden, berøres ikke strandlinjen, og så vidt retten

P r o s e s s k r i f t

til

Ytre Follo herredsrett

(19.3.1973)

Sak nr. A 112/1971

Saksøkere: 1. Disponent Mimi Halvorsen, Berg gård, Ås
2. Gårdbruker Irma Darre Brandt, Frogn
3. Sivilingeniør Birger Stensrud, Horgen gård,
Frogn

Saksøkt: Årungen Rostadion v/formannen Sigurd Bang, Inkognito
terrasse 2, Oslo 2

Prosessfullmektig: H.r.advokat Gunnar Thommessen, Tollbod-
gaten 27, Oslo 1

1. I begjæringen om midlertidig forføyning fra saksøkerne av 8. september 1971 oppgis eiendommen tilhørende saksøker nr. 3, Birger Stensrud, å ha gnr. 36, bnr. 6 i Frogn. Dette medfører ikke riktighet. Grunnboken for Frogn viser at gnr. 36 bnr. 6 tilhører Lolly Nielsen. Saksøker nr. 3 bes redegjøre for hvilket gnr. og bnr. som er det riktige. Dersom saksøker nr. 3 ønsker å opprettholde anførselen om at plattformen ved 1500 m vest ligger på hans eiendom bes han fremlegge en grensebeskrivelse over eiendommen. Det kart som medfulgte saksøkernes prosesskrift av 8. mars 1972 gir liten eller ingen veiledning i grensespørsmålet.

2. I saken om midlertidig forføyning fremkom lagmannsretten med enåttalelse av betydelig interesse også for den foreliggende tvist. Jeg siterer fra lagmannsrettens kjennelse av 2. februar 1972 på s. 10:

"For de to gjenstående grunneiere, Mimi Halvorsen, gnr. 38 bnr. 1 og 2 i Ås på østsiden av Årungen og Irma Darre Brandt gnr. 38 bnr. 1 i Frogn på vestsiden, berøres ikke strandlinjen, og så vidt retten

kan se av de fremlagte karter utføres det ikke arbeider på disse eiendommers andel av sjøen. Dette har da også namsretten bygget på etter muntlig forhandling og etter å ha fått demonstrert kartene.----- Retten kan således ikke se at kjæremålsmotpartene ut fra eiendomsrett til strandområder eller deler av Årungen nå kan ha noe rettskrav på å motsette seg anleggsarbeidene."

Lagmannsretten fant heller ikke at saksøkerne hadde sannsynliggjort sin påstand om at de i medhold av vassdragslovens §8 kunne motsette seg anlegget. I det videre kjæremål fremhevet Høyesterett i denne forbindelse at avgjørende etter vassdragslovens §8 er om anlegget volder bl.a. utilbørlig hinder for ferdsel eller fløtning.

Til saksøkernes anførsler om at det påbegynte anlegg ville ødelegge Årungens karakter av friluft- og rekreasjonssted for allmennheten, bemerket lagmannsretten at den ikke kunne finne at grunneierne kunne bygge noe rettskrav på denne sinnsigelse.

På bakgrunn av det som her er fremholdt, reiser jeg spørsmålet om saksøkerne nr. 1 og 2 har en slik tilknytning til saksgjenstanden at de kan sies å inneha den nødvendige rettslige interesse, jfr. tvistemålslovens §54. Dette spørsmål skal imidlertid retten av eget tiltak overveie, og dersom betingelsen i tvistemålslovens §54 ikke er til stede, skal søksmålet avvises uten hensyn til om saksøkte påstår avvising. Av denne grunn unnlater jeg å nedlegge formell påstand om avvising såvel for saksøkte nr. 1 som saksøkte nr. 2, men henleder ^{rettens} oppmerksomhet på forholdet. Under enhver omstendighet må en realitetsprøvelse her lede til at saksøkte frifinnes, overensstemmende med de synspunkter som fremkom i overinstansene i forbindelse med behandlingen av begjæringen om midlertidig forføyning.

3. Vitnet Inge Revhaug, Institutt for Landmåling, NLH, frafalles som vitne. Jeg vil imidlertid føre herr Kjell Steinsholt, mangeårig formann i As kommunale friluftsnemnd, som vitne. Han skal forklare seg om hvorvidt anlegget kan sies å være til hinder for allmennhetens ferdsel og representere ulemper for friluftslivet. Han møter frivillig.

Det vil bli nedlagt slik

p å s t a n d:

Vedrørende saksøker nr. 1 og 2:

Saksøkte frifinnes og tilkjennes saksomkostninger.

Vedrørende saksøker nr. 3:

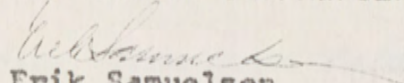
Prinsipalt: Saksøkte frifinnes og tilkjennes saks-
omkostninger.

Subsidiært: Saksøkte gis rett til å la plattformen
bli stående på saksøkerens eiendom mot vederlag til saksøker
nr. 3 etter reglene i grannelovens §11.

Nærværende prosesskrift i 4 - fire - eksemplarer.

Oslo, den 19. mars 1973

H.R.ADVOKAT GUNNAR THOMMESSEN

Erik Samuelson
advokat

THOMMESSEN, KARLSRUD, HEYERDAHL & BRUNSVIG

MEDLEM AV DEN NORSKE ADVOKATFORENING

P r o s e s s k r i f t

til

Ytre Follo herredsrett

(19.3.1973)

Sak nr. A 112/1971

Saksøkere: 1. Disponent Mimi Halvorsen, Berg gård, As
2. Gårdbruker Irma Darre Brandt, Frogn
3. Sivilingeniør Birger Stensrud, Horgen gård,
Frogn

Saksøkt: Årungen Rostadion v/formannen Sigurd Bang, Inkognito
terrasse 2, Oslo 2

Prosessfullmektig: H.r.advokat Gunnar Thommessen, Tollbod-
gaten 27, Oslo 1

1. I begjæringen om midlertidig forføyning fra saksøkerne av 3. september 1971 oppgis eiendommen tilhørende saksøker nr. 3, Birger Stensrud, å ha gnr. 36, bnr. 6 i Frogn. Dette medfører ikke riktighet. Grunnboken for Frogn viser at gnr. 36 bnr. 6 tilhører Lolly Nielsen. Saksøker nr. 3 bes redegjøre for hvilket gnr. og bnr. som er det riktige. Dersom saksøker nr. 3 ønsker å opprettholde anførselen om at plattformen ved 1500 m vest ligger på hans eiendom bes han fremlegge en grensebeskrivelse over eiendommen. Det kart som medfulgte saksøkernes prosessskrift av 8. mars 1972 gir liten eller ingen veiledning i grensespørsmålet.

2. I saken om midlertidig forføyning fremkom lagmannsretten med en/attaelse av betydelig interesse også for den foreliggende tvist. Jeg siterer fra lagmannsrettens kjennelse av 2. februar 1972 på s. 10:

"For de to gjenstående grunneiere, Mimi Halvorsen, gnr. 38 bnr. 1 og 2 i As på østsiden av Årungen og Irma Darre Brandt gnr. 38 bnr. 1 i Frogn på vestsiden, berøres ikke strandlinjen, og så vidt retten

P r o s e s s k r i f t

til

Ytre Follo herredsrett

(19.3.1973)

Sak nr. A 112/1971

Saksøkere: 1. Disponent Mimi Halvorsen, Berg gård, As
2. Gårdbruker Irma Darre Brandt, Frogn
3. Sivilingeniør Birger Stensrud, Horgen gård,
Frogn

Saksøkt: Årungen Rostadion v/formannen Sigurd Bang, Inkognito
terrasse 2, Oslo 2

Prosessfullmektig: H.r.advokat Gunnar Thommessen, Tollbod-
gaten 27, Oslo 1

1. I begjæringen om midlertidig forføyning fra saksøkerne av 9. september 1971 oppgis eiendommen tilhørende saksøker nr. 3, Birger Stensrud, å ha gnr. 36, bnr. 6 i Frogn. Dette medfører ikke riktighet. Grunnboken for Frogn viser at gnr. 36 bnr. 6 tilhører Lolly Nielsen. Saksøker nr. 3 bes redegjøre for hvilket gnr. og bnr. som er det riktige. Dersom saksøker nr. 3 ønsker å opprettholde anførselen om at plattformen ved 1500 m vest ligger på hans eiendom bes han fremlegge en grensebeskrivelse over eiendommen. Det kart som medfulgte saksøkernes prosessskrift av 8. mars 1972 gir liten eller ingen veiledning i grensespørsmålet.

2. I saken om midlertidig forføyning fremkom lagmannsretten med en/uttalelse av betydelig interesse også for den foreliggende tvist. Jeg siterer fra lagmannsrettens kjennelse av 2. februar 1972 på s. 10:

"For de to gjenstående grunneiere, Mimi Halvorsen, gnr. 38 bnr. 1 og 2 i As på østsiden av Årungen og Irma Darre Brandt gnr. 38 bnr. 1 i Frogn på vestsiden, berøres ikke strandlinjen, og så vidt retten

kan se av de fremlagte karter utføres det ikke arbeider på disse eiendommers andel av sjøen. Dette har da også namsretten bygget på etter muntlig forhandling og etter å ha fått demonstrert kartene.----- Retten kan således ikke se at kjæremålsmotpartene ut fra eiendomsrett til strandområder eller deler av Årungen nå kan ha noe rettskrav på å motsette seg anleggsarbeidene."

Lagmannsretten fant heller ikke at saksøkerne hadde sannsynliggjort sin påstand om at de i medhold av vassdragslovens §8 kunne motsette seg anlegget. I det videre kjæremål fremhevet Høyesterett i denne forbindelse at avgjørende etter vassdragslovens §8 er om anlegget volder bl.a. utilbørlig hinder for ferdsel eller fløtning.

Til saksøkernes anførsler om at det påbegynte anlegg ville ødelegge Årungen karakter av friluft- og rekreasjonssted for allmennheten, bemerket lagmannsretten at den ikke kunne finne at grunneierne kunne bygge noe rettskrav på denne sinnsegelse.

På bakgrunn av det som her er fremholdt, reiser jeg spørsmålet om saksøkerne nr. 1 og 2 har en slik tilknytning til saksgjenstanden at de kan sies å inneha den nødvendige rettslige interesse, jfr. tvistemålslovens §54. Dette spørsmål skal imidlertid retten av eget tiltak overveie, og dersom betingelsen i tvistemålslovens §54 ikke er til stede, skal søksmålet avvises uten hensyn til om saksøkte påstår avvisning. Av denne grunn unnlater jeg å nedlegge formell påstand om avvisning såvel for saksøkte nr. 1 som saksøkte nr. 2, men henleder ^{rettens} oppmerksomhet på forholdet. Under enhver omstendighet må en realitetsprøvelse her lede til at saksøkte frifinnes, overensstemmende med de synspunkter som fremkom i overinstansene i forbindelse med behandlingen av begjæringen om midlertidig forføyning.

3. Vitnet Inge Revhaug, Institutt for Landmåling, NLH, frafalles som vitne. Jeg vil imidlertid føre herr Kjell Steinsholt, mangeårig formann i Ås kommunale friluftsnemnd, som vitne. Han skal forklare seg om hvorvidt anlegget kan sies å være til hinder for allmennhetens ferdsel og representere ulemper for friluftslivet. Han møter frivillig.

Det vil bli nedlagt slik

p å s t a n d:

Vedrørende saksøker nr. 1 og 2:

Saksøkte frifinnes og tilkjennes saksomkostninger.

Vedrørende saksøker nr. 3:

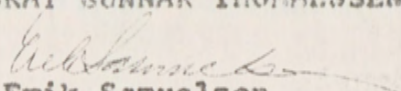
Prinsipalt: Saksøkte frifinnes og tilkjennes saksomkostninger.

Subsidiært: Saksøkte gis rett til å la plattformen bli stående på saksøkerens eiendom mot vederlag til saksøker nr. 3 etter reglene i grannelovens §11.

Nærværende prosesskrift i 4 - fire - eksemplarer.

Oslo, den 19. mars 1973

H.R.ADVOKAT GUNNAR THOMMESSEN

Erik Samuelson

advokat

tten

Sport

Gode muligheter for et junior-NM i roing på Årungen allerede 1973

— Alle betingelser er tilstede for at dere her kan få en internasjonalt godkjent bane i toppklasse. Endelig var det lyktes vannidrettens forkjempere å få FISA's representant i banekomiteen, øst-tyskeren Hans Jakob, til Norge for å besiktige Årungen. Han la ikke skjul på at innsjøen har alle de naturlige fordeler som man kunne tenke seg ved bygging av en internasjonal regattabane. — Får dere tilstrekkelig støtte i arbeide med utbyggingen, vil dere her på Årungen kunne arrangere Europamesterskapet for juniorer allerede i 1973, mente FISA-representanten.

Hans Jakob—TT

Hans Jakob fortalte at han vil anbefale det internasjonale roforbundet å støtte arbeidet med utbyggingen av Årungen på alle mulige måter. Han la ikke skjul på at man i FISA vil hjelpe de mange roasjonene så langt det er mulig for å bygge regattabaner.

Et billig stadion

Målet er selvfølgelig en internasjo-

nalt godkjent bane i hvert land, kunne Jakob fortelle. Det finnes tre FISA-mesterskap i roing, og det er ønskelig at så mange nasjoner som mulig kan tilby seg å arrangere disse. Jakob mente at målet lå i å få en større geografisk spredning på arrangører av de store mesterskapene.

— Og her kan dere klare å bygge et rostadion til en billig penge, understreket Jakob.

Han kunne fortelle om kunstige anlegg bl.a. i Mexico som en gang kostet 45 millioner kroner, men som idag er i ferd med å gro helt igjen. Dybdene i Arunden har vært en fordyrende faktor, men de samme snikende farer som vegetasjonen i Mexico har ingen grunn til å frykte her hjemme. Dybdene der borte varierte fra 2 til 3 meter, mens Årungen er over 30 meter dyp.

— Her kan dere også bygge ut trinnvis, forklarte Jakob. Selvfølgelig er selve baneanlegget det viktigste. Det er det som må prioriteres først. Han understreket at et førsteklases rostadion på Årungen på langt nær behøver å komme opp i beløp som i Mexico eller dende nå anlegget i München for neste års olympiade. Dere har jo muligheter til bl.a. naturlige tribuner, understreket han.

Sesongavslutning på Drammen Travbane

Bjerkebanen har gjort unna sine storløp for i år, men ennå gjenstår en rekke lørdager, innen man søndag 12. desember kan sette punktum for sesongen.

Programmet på Bjerke imorgen omfatter hele 10 starter. Sportslig sett er det en samling jevnt bra løp, bl.a. gjør et kaldblødslop i høyt grunnlag krav på stor interesse. Videre kan man vente seg et spennende oppgjør mellom Mammot Speed og Nick Chalmer i dagens første V—5-avdeling og et åpent stallmannsløp inngår også i V—5. I et av dagens siste løp er den danskfødte 4-åring Nep Hanover på farten igjen — det pleier å resultere i seier!

På Drammen travbane idag er

man kommet frem til sesongavslutning. «Arets hester», Dally Sjurson og Ellsabeth, vil bli gjenstand for oppmerksomhet, trolig også Ekko Lloyd, som nå faller for aldersgrensen etter en imponerende karriere. Videre skal det kåres kjørechampioner i de forskjellige kategorier. Ulf Thoresen leder blant trenerne med sine 24 seire mot Arne Sems 20, og dermed er vel unge Thoresen nok så sikker champion. Blant de profesjonelle er Hans Petter Tholfsen i særklasse, med 10 seire, mer enn dobbelt så meget som den neste på listen, Gunnar Eggen. Jevnest er det blant amatørerne, der Bernt B. Gustavsen (som nå har løst trenerlisens) har 5 seire, mot Trygve Dybdahls 5.

Klosterskogen har løp imorgen. Etter terminlisten skulle det være sesongavslutning der neste søndag, men banen har fått innvilget ytterligere to løpsdager, som kompensasjon for de to løpsdagene som gikk tapt på grunn av omleggingen av banedekket i månedsskiftet mai-juni.

Arnek.

John

Informasjon for våre tur-gjengere

Østmarka IL har gitt ut et nytt nr. av opplysningsbladet «Turinformasjon». Dets redaktør er Bendt

Morten Roaldseth
passerer femti

Krets-cupen

i ungdoms-

Øren. — Vi skal bygge

Vi vil i hvert fall bygge ny alforretning nøyaktig der den gamle sto, sier søstrene Id og Aslaug Øren. Men ikke om slike ting. Skriv at Høyanger må få vel. Det er tilfredsstillende å være i en krisesituasjon som den vi har opplevet. Veien over fjellet kan vi se bort fra, i fall på denne tid av året. Tunnel i fjellet i retning nes. Da blir det sten nok til bygningene.

en av for Høyangers be- g. Den har fremtiden i nesten for flomvannet er av husene.

nå på

HØYESTERETTSADVOKATENE

THOMMESSEN, KARLSRUD, HEYERDAHL & BRUNSVIG

Ø. THOMMESSEN
R. KARLSRUD
JENS P. HEYERDAHL JR.
PER BRUNSVIG
ANDERS ØSTBYE
GUNNAR THOMMESSEN
ØYSTEIN ESKELAND
JON R. GUNDERSEN
HØYESTERETTSADVOKATER
M.N.A.

TELEFON: 42 18 10
TELEX: 16901 TKHB N
TELEGRAM: TRADITION

OSLO 1, 6. mars 1973
TOLLBODGATEN 27

Disponent Mini Halvorsen
Berg gård, Ås
Gårdbruker Irma Darre Brandt
Frogn
Sivilingeniør Birger Stensrud
Horgen, Frogn

Begjæring om midlertidig forføyning mot Årungen rostasjon

Ved Eidsivating lagmannsretts kjennelse av 2. februar 1972 i nevnte sak, ble De sammen med de to andre saksøkere pålagt in solidum å betale kr. 1.500,- i saksomkostninger for namsrett og lagmannsrett til Årungen rostasjon, innen to uker fra forkynnelsen av lagmannsrettens kjennelse. Ved kjennelse av Høyesteretts kjøremålsutvalg av 7. april 1972 ble saksøkerne likeledes pålagt en for alle, alle for en å betale til Årungen rostasjon kr. 300,- innen to uker fra forkynnelsen av Høyesteretts kjøremålsutvalgs kjennelse.

Betaling har ikke funnet sted i den etterhvert lange tid som har gått. Jeg tillater meg å be om at beløpet kr. 1.800,-, blir innbetalt til undertegnede snarest, og senest innen tirsdag 20. mars d.å.

Med hilsen
H.R.ADVOKAT GUNNAR THOMMESSEN

Erik Samuelson
advokat

C.c. Årungen rostasjon v/herr Sigurd Baag
Incognitoterrasse 2, Oslo 2

ES/kb

JAN 73 00403

LOVAVDELING

DET KONGELIGE JUSTIS- OG POLITIDEPARTEMENT

KONTOR: AKERSGT. 42 - TELEFON 41 78 00

POSTADRESSE: OSLO DEP. OSLO 1

LOVAVDELINGEN

Kirke- og undervisnings-
departementet
Oslo dep.

Deres ref.

Vår ref. (bns oppgitt ved svar)
3195/72 E AK/AV

Dato

19 januar 1973.

Spørsmål om heimel for ekspropriasjon til rostadion (Arungen).

Man viser til brev fra Kirke- og undervisningsdepartementet
17 november 1972, jar. 3027 I 72 EA:IEJ.

Justisdepartementet antar at det ikke er heimel for
ekspropriasjon til rostadion i ordningslovens § 2 nr. 38
(idrettsplass), og at slik heimel neppe heller kan utledes av
§ 2 nr. 2 (Universitet og høyskule).

Stein Rogstad
Stein Rogstad

Rolv Hellestøl
Rolv Hellestøl

Statsforvaltningen

Beskjed

20 0110

Til

Sigurd Bang, Prisdirektoratet

Fra

T. Harlestad, NGO

Mottatt (dato)

Kl.

Sign.

Sak

Kopi av skriv ang. eiendoms-
grenser i trungen oversender.

Angeskrift 65

18. juni 1965. § 25.4

Angeskrift 65/2/6

Herr Jo Flaatt

Idrettskontoret

1432 VOLLEDEKK

1.2.72

356/72/II/TR/Aa

15. 2. 72

KOMMUNEGRENSA Ås - FROGN. Brev oversendt fra Kommunaldepartementet 4.2.

På kartblad 1914 III Ski, utgitt av Norges geografiske oppmåling i 1970, er kommunegrensa Ås - Frogn lagt slik som den røde linjen viser på vedlagte kartutklipp i M 1/50 000.

Om lag slik er også anneksgrensa mellom Ås og Frogn tegnet inn på originalkartet fra 1822. Hjemmelen for denne kartgrensa er imidlertid ikke kjent.

Kommunegrensa, slik som denne er tegnet på kartblad Ski, er overført fra økonomiske kart fra 1950-årene. Grensa er ikke juridisk bindende. Dersom det ønskes nærmere klarhet i nøyaktigheten og grunnlaget for grensa på de økonomiske kart, kan disse fåes ved Akershus fylkes kartkontor, adr. H.Neyerdahlsgt. 1. III, Oslo Dep, Oslo 1.

Det generelle utgangspunkt for inntegning av kommunegrenser på NGO's kart er at disse skal falle sammen med eiendomsgrensene mellom bruk for så vidt som disse støter til hverandre og er matrikulert i forskjellige kommuner. Det skal derved uten videre fremgå av kartet i hvilken kommune et område, f.eks. en eiendom, er matrikulert.

Dersom en kommunegrense er offisielt fastsatt, blir dette lagt til grunn for inntegningen på kartet, uten hensyn til eiendomsgrensene.

Det følger derav at departementet, når spesielle forhold tilsier dette, kan fastsette en kommunegrense som går på tvers av eiendomsgrensene. En slik offisielt fastsatt grense må trolig oppfattes som en ren administrasjonsgrense uten innflytelse på de rådende eiendomsforhold og rettigheter.

NGO kjenner ikke til at kommunegrensa Ås - Frogn er offisielt fastsatt.

Etter det en forstår dreier det seg i dette tilfelle om grensa mellom eiendommer i Ås og Frogn som støter til Årungen. Avgjørende for spørsmålet om eiendomsgrenser i innsjøer er visstnok hvorvidt disse er undergitt privat eiendomsrett, eller om innsjøenes midtparti tilhører staten.

Som hovedregel gjelder at vassdrag er underlagt privat eiendomsrett, men det er antatt at dette likevel må avgjøres i hvert enkelt tilfelle.

Bersom en formoder at Årungen er undergitt privat eiendomsrett, gir paragrafene 3 og 4 i "Vassdragsloven av 1940" bestemmelser om eiendoms grensene.

For nærmere oppklaring av de juridiske forhold vedrørende eiendomsretten til Årungen henvises til Institutt for jordskifte og eigedomsutforming, NLM, som trolig kan gi fyllesgjørende opplysninger.

Erik O. Dahle

Kartvedlegg.

Peter Vold

Gjenpart uten vedlegg
til Det Kgl. Kommunal- og
arbeidsdepartement.
2. Kommunalkontor.

805/72/II/TH/OWH

28.3.72

EIENDOMSGRENSER I ÅRUNGEN

Det generelle utgangspunkt for inntegning av administrative inndelingsgrenser på Norges geografiske oppmålings kart er at disse skal falle sammen med eiendomsgrensene mellom bruk for så vidt som disse støtter til hverandre og er matrikulert i forskjellige kommuner (sokn). Det skal derved uten videre framgå av kartet i hvilken kommune eller sokn et område, f.eks. en eiendom, er matrikulert.

Eiendomsgrenser for øvrig befatter NGO seg ikke med.

Dersom det foreligger nyere økonomiske kart over de strøk som NGO skal kartlegge, benyttes vanligvis den framgangsmåte at grensene på disse kart overføres til NGO's kartverk, idet der forutsettes at det økonomiske kartverks grenseregistreringer er korrekte.

På kartblad 1314 III Ski, utgitt av NGO i 1970, er kommunegrensa Frogn-Ås gjennom Årungen overført fra økonomiske kart utarbeidet i 1950-årene (kfr. de returnerte kartvedlegg).

Akershus fylkes kartkontor, adr.: Rosenkrantzgt. 11 B, Indre gård, Oslo 1, er formentlig rette vedkommende til å uttale seg om grunnlaget og nøyaktigheten av grensene på disse økonomiske kart.

Bestemmelser om eiendomsgrensers forløp i vassdrag vil De finne i "Lov om vassdragene av 15. mars 1940 nr. 3".

Det skal for øvrig bemerkes at NGO selv foretar registrering av de administrative grenser når økonomiske kart ikke foreligger. Inndelingsgrensene gjennom innsjøer trekkes da av praktiske grunner som regel etter "midt fjordsprinsippet", idet et eksakt grenseforløp trolig må baseres på inngående dybdemålinger.

De hitsendte kart følger i retur.

I direktørens fravær

B. Hauglie

p. Brandsæter

2) Men etter mi meining vil ikkje grannelova § 11 gje Årungen rostadion det institusjonen treng om tilhøva er slik motpartane meiner. Skulle det t.d. syne seg at bruken av stadion kom til å påføre grannelaget ulemper som overstig "tolegrensa", vil grannane kunna krevje retting - eventuelt stans av verksemda. Stansing ville ein kunna gardere seg mot ved å krevje granneskjønn på førehand, - men erstatningsansvar for skade (t.d. på minkfarmen), ville den som stod for den skadelege drifta likevel ha hangande over seg. Den einaste måten å få klårlagt - kanskje avvergja - denne uvissa på, er så vidt eg kan sjå ved å få oreigna ~~den~~ ^{eventuelt} den grunn som trengst til anlegg av stadion og vidare rett til å bruke innsjøen til drift av ein rostadion i samsvar med planane. Dermed vil for det første rettingsplikta etter grannelova § 10 falle bort; sjå om dette regelen i siste stykket i denne paragrafen. Dessutan vil ein ved oreigningstaksten kunna få fastsett kva vederlag grannane skal ha for dei ulemper drifta måtte føre med seg.

3) Heimel for oreigning som nemnt ovanfor ~~under~~ punkt 2) meiner eg ein finn i oreigningslova for fast eigedom § 2 nr. 38. Ein rostadion må etter mi meining gå inn under omgrepet "idrottsplass". Rett nok ser ein at § 2 også nemner slike tiltak som "skibakke" (nr. 39) og "skytebane" (nr. 40) som også gjeld arealer til å drive ymse slags idrett på. Dette kan likevel forsvarast ut frå reint språklege grunnar; det ^{ville} bryte ~~vil~~ ^{for mykje} med den meining dagleg tale legg i ordet "plass", om ein let det omfatte også slikt som bratte bakkar og slikt ulendt terreng det gjerne kan vera der ein held til med baneskyting. Eg minner i denne samanheng om at hovudføremålet med oreigningslova frå 1959 var å samle dei mange og spreidde lovstader som gav oreigningsheimel, i ei einskild lov - så langt dette var praktisk. O. § 2 nr. 38 er å sjå som ei avløysing og vidareføring av ei lov frå 25. juni 1937 "Lov om avståelse av grunn til idrettsplasser og skibakker." I den proposisjonen som ligg til grunn for denne lova, er det gjort greie for dei ynskjemål Norges Landsforbund for Idrett og Arbeidernes Idrettsforbund hadde kome med overfor sosialdepartementet for å få til ei lov som gav oreigningsheimel til alle slags idrotts-tiltak. ^{Vidare} ~~Skilte~~ er det nemnd eit brev som Statens Idrettsråd hadde sendt departementet den 2. februar 1937 der rådet samrøystes tok til orde for "å åpne adgang for kommuner og foreninger eller lag tilsluttet statsstøttet idrettsforbund til å kreve fast eiendom til eie eller bruk til idrettsformål av enhver art - herunder også særlige rettigheter [f.eks. vannrett, ~~idrett~~, ^{løperett} og strandrett."

f.eks. vannrett, vei rett, løperett og strandrett."

Departementet gjer i sine merknader til den lovtekst som proposisjonen inneheldt, merksam på at lova ville gå noko mindre vidt enn det Idrettsrådet hadde gjort framlegg om "idet det bare omfatter rett til å kreve avstått grunn til idrettsplasser og skibakker, ikke også til andre idrettsformål f.eks. gymnastikklokaler." Dette kan unekteleg sjå ut som om ~~det~~ formål som ~~vi~~ vi her står overfor, måtte falle utanom. Men når ein så i den vidare argumentasjon finn opplyst at departementet har vore sterkt inne på at det ~~vi~~ burde opnast høve til oreigning ~~=~~ også av lokale, - synest det god grunn til å tolke lova slik at ho gav vidt høve til oreigning av grunn til anlegg og drift av idrottsanlegg i vidaste meining, og at skibakkar blei tatt med næmast for å gjere det utvilsom at lova også omfatta slike anlegg. Det heiter soleis i proposisjonen til slutt i dette avsnittet: "Hvad forøvrig skal ansees å gå inn under "idrettsplass" vil være avhengig av den idrett som drives til enhver tid"

Innstillinga frå stortingskomiteen om denne saka blei nokså omfangsrik. Det som der blei drøfta galdt først og fremst kva slags organisasjonar som skulle få oreigningsrett, noko som hadde samanheng med den politiske kløyvinga innan idrotten som på den tida endå var eit faktum. Vidare spørsmålet om kva form godtgjersla til grunneigaren skulle ha (eingongssum eller årleg vederlag). Det står ingen ting i tilrådinga som peikar i retning av at oreigningsføremålet som er nemnt i lova, må tolkast meir innkrenkande enn vanleg.

Når O. § 2 nr. 4o også nemner "skytebane" ved sida av dei to andre typer av idrottsanlegg som alt er nemnde i paragrafen, var dette truleg fordi det alt sia 3. aug. 1897 hadde funnest ei eiga oreigningslov for anlegg av skytebanar. Hadde ein berre teke bort denne lova utan å nemne "skytebane" i opprekninga i § 2, ville det vore nærliggjande å tolke det heile slik at dette oreigningsføremålet nå var falle utanfor den nye lova.

Skulle ein likevel - trass i dei grunnar som det her er gjort greie for - meine det er tvilsamt om O § 2 nr. 38 kan brukast til oreigning av den grunnen som trengst for å gjerda ferdig og drive Årungen Rostadion, meiner eg det måtte vera ein utveg om Norges Landbrukskøleskole søkte om oreigning av denne grunnen med heimel i O § 2 nr. 2. I våre dagar er høvelege idrottsanlegg ein sjølvsgd del av det som trengst for å drive universitet og høgskolar. Om høgskolen formelt står som oreignar, kan det etter mi meining ikkje vera noko i vegen for at drifta av rostadion blei overlaten til den stifting som nå står for tiltaket.

4) Drift av ein rostadion på Årungen kan etter mi meining knapt tenkjast å føre med seg slike ulemper for grannelaget at det er særleg grunn til å tru at nokon av grannane vil ha noko krav å gjera gjeldande med heimel i grannelova. Derimot er det truleg at både anlegg og drift kan seiast å gjera slikt innhogg i den allmenne ferdselsretten i vassdrag at det vil trengsjust samtykke frå Vassdragsstellet for å vera lovleg. Eg vil derfor rå til at det samstundes med at oreigningssaka blir førebudd og fremja slik som nærare skissert ovanfor, også blir sendt søknad til Hovudstyret for vassdragsstellet om dei naudsynlege samtykke etter vassdragslova for å setja tiltaket i verk.

Oslo/ Ås i mai 1972.

Olav L.

Ot. prp. nr. 18. (1937)

Om lov om avståelse av grunn til idrettsplasser og skibakker.

Socialdepartementets innstilling av 12 mars 1937, som er bifall ved kongelig resolusjon av samme dag.

(Foredratt av statsråd Oscar Torp.)

Norges Landsforbund for idrett sendte den 3 desember ifjor departementet følgende skrivelse angående nødvendigheten av å få en lov om avståelse av grunn til idrettsanlegg:

«Det er bekjent at det frivillige skyttervesen er den eneste sportsorganisasjon som har rett til å ekspropriere grunn til baner. Norges Landsforbund for idrett får rett til å forespørre herom, og vi kan ikke se at spørsmålet er meget aktuelt for oss av våre lag utover landet.

«Gruddene kan være vidt forskjellige: Noen steder finnes gode, centralt beliggende tomter, som er billige å oparbeide, men det er umulig å få kjøpt eller leiet, andre steder skal en bane utvides — det gjelder da bare noen kvadratmeter grunn — for hindret. Mest aktuelt er det kanskje for skibakker, hvor det ofte kan være snarere av bakkearealet, og hvorav f. eks. motsetter sig salg og derved hindrer bygget av bakke. Det skal bemerkes, at i denne sak ofte angår statens eiendommer og offentlig prestegårdsgrunn.

«Landsforbundet kan i sin almindelighet være enig i at dyrket og god dyrkbar jord skal tas, men forøvrig mener vi at idrettsgrunn som den kultur- og samfunnsfaktor som bør skaffes alle mulige lettelser for å kunne bli dyrket på en rasjonell måte. Dette er jo forøvrig nu i tråd med statens syn på idretten.

«Landsforbundet tillater sig i denne anledning å be det ærede departement om å ta seg for oss så viktige sak og fremsette en lovgivning om lov herom.

«Det skulde vi ønsket en lov tilsvarende lov av 10 av 3 august 1897 om anlegg av kommuner med statsbidrag, således at staten betaler halvparten av anleggsomkostningene og kommunen fastsatte betingelser.

«I tilfelle er vi godt hjulpet med en bestemmelse som den i nevnte lovs § 3, hvor det er adgang til ekspropriasjon. Det må dog være en adgang til å ekspropriere til eiendommen til å anlegge en idrettsplass eller skibakke og ikke mer jevnt og stadig enn en skyte-

bane, likesom bruken ofte utelukker annen utnyttelse av eiendommen.

«Vi tør håpe at det ærede departement er enig i foranstående og fremmer denne sak.»

Arbeidernes Idrettsforbund sluttet sig til i skrivelse av 14 desember næsteften med følgende bemerkning:

«Vi vil meddele at Arbeidernes Idrettsforbund er fullt ut enig i de betraktninger som ligger til grunn for Landsforbundets henvedelse, og vi håper at det ærede departement vil fremme denne sak ut fra det grunnsyn, at det er en viktig samfunnsmessig oppgave å muliggjøre at den idrettsinteresserte ungdom ut over landet får anledning til å dyrke sin idrett under slike forhold at den helt kan bli til gagn for den enkelte og for samfundet som helhet.»

Saken har herfra vært forelagt Statens Idrettsråd med den bemerkning at departementet var i tvil om ikke dette spørsmål i alle fall burde utstå, til man fikk se, hvorledes behovet i den nærmeste fremtid blir for idrettsplasser og skibakker. Man henledet samtidig oppmerksomheten på at punkt IV i den av Stortinget ifjor vedtatte idrettsordning om samarbeide mellom de to idrettsforbund angående idrettsplasser vil kunne gjøre det lettere å utnytte de idrettsplasser man nu har, og tilføiet at Kirkedepartementet vil kunne samtykke i å avstå grunn som hører til statens prestegårder, når det er rimelig.

I skrivelse av 2 februar i år har Idrettsrådet enstemmig anbefalt å åpne adgang for kommuner og foreninger eller lag tilsluttet statsstøttet idrettsforbund, til å kreve fast eiendom til eie eller bruk til idrettsformål av enhver art — herunder også særlige rettigheter f. eks. vannrett, veirett, løiperett og strandrett.

Rådet har videre anbefalt tatt med bestemmelse om at avstått grunn eller rettighet ikke

Om avståelse av grunn til idrettsplasser og skibakker.

genere skal overdras eller beheftes uten departementets samtykke og heller ikke benyttes i annet øiemed enn forutsatt.

Efter de to idrettsforbunds henstillinger og uttalelser fra Statens Idrettsråd finner departementet å burde foreslå fremsatt proposisjon til en lov i emnet.

Om en slik lovs nærmere innhold henvises til vedlagte utkast som er avfattet i det vesentlige i samhøve med tilråding av Justisdepartementet. Det går, som det vil sees, mindre vidt enn anbefalt av Idrettsrådet, idet det bare omfatter rett til å kreve avstått grunn til idrettsplasser og skibakker, ikke også til andre idrettsformål, f. eks. til gymnastikklokaler. Man har vært i nogen tvil, om ikke også slike lokaler burde tas med, men er blitt stående ved at det må være tilstrekkelig når — som efter utkastet — grunn kan kreves avstått også til nødvendige lokaler, bad og lignende som trenges til drift av idrettsplass eller skibakke. Hvad forøvrig skal ansees å gå inn under «idrettsplass» vil være avhengig av den idrett som drives til enhver tid.

Retten til å kreve avståelse efter loven er foreslått gitt til kommuner og til idrettslag som er tilsluttet en idrettsorganisasjon som får statstilskudd. Dette er for tiden tilfelle med Norges Landsforbund for Idrett og Arbeidernes Idrettsforbund. Like med statstilskudd er foreslått regnet tilskudd fra statskontrollert selskap for veddemål (tipping) i idrettskamper — for tilfelle slikt selskap skulde bli besluttet opprettet.

Utkastet går ut på rett til å kreve avståelse til eiendom eller til bruk, og til å kreve avstått servitutter såsom vannrett, veirett, løiperett.

Utkastets §§ 2—4 har detaljerte bestemmelser om fastsettelse av erstatning for det tilfelle avståelsen gjelder bruksrett eller servitut. Justisdepartementet uttaler herom bl. a.:

«Når der eksproprieres en ikke helt kortvarig bruksrett — f. eks. rett til å benytte et grunnstykke til idrettsplass — vil eiendommens salgsverdi undergå en øieblikkelig forringelse, hvad enten bruken volder fysisk skade på eiendommen eller ikke. A fast-

sette erstatningen for denne verdiforringelse til et beløp p. r. år — med andre ord fastsette den til et årlig avdrag — lar sig overhodet ikke gjøre med mindre man på forhånd vet hvor mange år der skal betales for, med andre ord hvor mange avdrag der vil bli tale om. Og det samme gjelder erstatning for skade der voldes ved planeringsarbeide, nedhugning av skog i forbindelse med selve anlegget.

Skal der eksproprieres til bruk på ubestemt tid, d. v. s. en rett som varer så lenge eksproprianten ønsker, slik at han når som helst kan gi avkall på bruken og derved fri sig for plikten til å svare senere termi-ner, er der derfor ingen annen utvei enn å sette den årlige erstatningssum til et rimelig leievederlag for den avståtte rett, og la ekspropriatus i tillegg til leievederlaget for det første år få erstatning — en gang for alle — for det ytterligere tap som avståelsen volder ham. Og den samme fremgangsmåte bør følges selv hvor der eksproprieres til bruk for et bestemt tidsrum, såfremt dette settes så langt at det kan befrakte at eksproprianten ikke vil bevare sin tilslutning gjennom hele perioden, en fare der er særlig nærliggende hvor eksproprianten er så svakt økonomisk fundert som tilfelle ofte vil være med de i lovutkastet omtalte leide idrettslag.

Det bør fastsettes erstatning også for da rettigheten ikke blir brukt.

I § 7 er bestemt, at grunnbrukeren eller annen rettighet som er erstatningsrett etter denne lov, ikke kan bekvile noe annet øiemed enn det som er angitt i tillatelsen. Dog skal grunnbrukeren eller annen rettighetshaver som er erstatningsrett til eiendom og rettigheter som er erstatningsrett mot erstatning engang for alle kunne undergis en annen anvendelse, når han på samtykker i det. Såfremt i et slikt tilfelle eieren ønsker å få kjøpe grunnen eller rettighetene tilbake, bør han få anledning til det. Dette kan i tilfelle tas i betraktning ved avgjørelsen av om samtykke skal gis.

I henhold hertil skal departementet innstille:

At Deres Majestet vil bifalle og Stortinget om utferdigelse av en lov om avståelse av grunn til idrettsplasser og skibakker.

Om avståelse av grunn til idrettsplasser og skibakker.

VI HAAKON, Norges Konge,

gjør vitterlig:

Stortinget innbys til å gjøre vedtak til lov om avståelse av grunn til idrettsplasser og skibakker i samhøve med et fremlagt utkast.

Departementets innstilling følger i avtrykk.

Gitt på Oslo slott 12 mars 1937.

Under Vår hånd og rikets segl

HAAKON
(L. S.)

B. Rolsted

Nygaardsvold

Utkast

til lov om avståelse av grunn til idrettsplasser og skibakker.

§ 1.

Kongen kan gi en kommune tillatelse til å avstått mot erstatning grunn som trenes til anlegg, utvidelse eller drift av idrettsplasser eller skibakke. Sådan tillatelse kan gis til et idrettslag når det er tilsluttet en idrettsorganisasjon som får statstilskudd. Like med statstilskudd regnes tilskudd fra statskontrollert selskap for veddemål (tipping) i idrettskamper.

Tillatelsen kan gå ut på avståelse til eiendom eller bruk. Det kan også gis tillatelse til å kreve avstått vannrett, veirett, fiske rett eller annen servitutt som trenges for anlegg, utvidelse eller drift av idrettsplasser eller skibakke.

§ 2.

Gjelder avståelsen bruksrett eller servitutt, fastsetter skjønnets rettens omfang og nærmere vilkår for utøvelsen, for såvidt som ting ikke er bestemt i tillatelsen.

Hvis saksøkeren krever det, skal erstatning for avståelse av bruksrett eller av servitutt fastsettes til en sum som erlegges hvert år rettigheten gjelder. Skal retten gis på ubestemt tid eller for et lengere tidsrom enn tre år, blir i tilfelle den årlige erstatningssum å sette til et rimelig leierbelag for den avståtte rett. Videre skal det i tillegg til første års erstatning fastsettes et særskilt vederlag for det tap som utøvelsen ytterligere volder saksøkte, såsom nedgang i det beheftede grunnstykkes verdi, ved varig forringelse av grunnens avkastningsevne som følge av planarbeid, nedhugging av skog og annet,

ved hindring eller ulempe for næringsdrift og ved forringelse av den gjenværende del av eiendommen. Den årlige erstatningssum kan settes forskjellig for de år da rettigheten brukes og de år da den ikke brukes.

Saksøkeren kan kreve at skjønnets avgis alternativt ettersom erstatning blir ydet en gang for alle eller på den måte som er fastsatt i foregående ledd.

§ 3.

Ved avståelse av bruksrett eller servitutt kan skjønnets beslutte at fastsettelsen av erstatningen skal utstå, hvis dette finnes nødvendig for å bedømme den skade eller ulempe bruken fører med seg.

Saksøkte kan dog kreve at skjønnets straks takserer den del av skaden og ulempen som kan fastslås på forhånd.

Når utsettelse besluttes, fastsetter skjønnets en sum som saksøkeren skal stille sikkerhet for før avståelsen settes i verk. Sikkerheten stilles hos namsmannen og hefter for den erstatning eller den del av erstatningen som blir fastsatt senere. Namsmannen avgjør om en tilbudd sikkerhet kan godtas som betryggende.

§ 4.

Når erstatning i samsvar med § 2 er fastsatt til en årssum, kan den avståtte rett ikke brukes før erstatningen for vedkommende år er betalt. Retten faller bort hvis erstatningen ikke er betalt innen årets utgang.

Hver av partene kan kreve at den årlige erstatning skal fastsettes ved nytt skjønn

når minst 10 år er gått siden den sist var fastsatt.

§ 5.

Før det blir gitt tillatelse efter § 1, skal jordstyret ha høve til å uttale sig om saken.

§ 6.

Hvis Kongen for det enkelte tilfelle bestemmer det, kan skjønn efter denne lov avgis på landet som lensmannsskjønn.

§ 7.

Grunn, bruksrett eller annen rettighet som er erhvervet ved avståelse efter denne lov kan ikke overdras eller belænes uten samtykke av Kongen. Heller ikke kan den gis til noget annet selskap eller forening forutsatt i tillatelsen efter § 1. Går grunn som er erhvervet til eierskap og rettigheter som er erhvervet med denne lov i arv, kan den gis til den arving som er først i rang for alle, undergis en avtale om dette når Kongen samtykker den.

kelte industrielle formål, jfr. således utkastets § 2 nr. 24, 25, 26 og 28.

Til nr. 30 (Forsamlingshus og lignende felles innretning). Hjemmel for ekspropriasjon av grunn til forsamlings- og foreningslokaler finnes i jordlovens (lov nr. 34) § 70 annet ledd. Videre hjemler lov om ekspropriasjon og byggeforbud vedkommende grunnarealer m.v. av 19. juli 1946 (lov nr. 54) § 3 første ledd ekspropriasjon til innredning av bl. a. forsamlingshus eller andre felles anlegg. Jordlovens § 70 og loven av 1946 foreslås — som tidligere nevnt — opphevet, jfr. lovutkastets § 40 nr. 32 og 47.

Etter utkastets nr. 30 kan eiendomsinngrep foretas for å skaffe f. eks. samfunnshus, enten slik at man eksproprierer grunn og selv bygger, eller slik at man eksproprierer en oppført bygning.

Jordlovkomitéen har foreslått en tilsvarende regel i § 1 nr. 1 i utkast til lov om oreigning av grunn til tomter o. a. (tilråding II s. 14). I Ot.prp. nr. 55 (1954) er foreslått en mindre vidtgående bestemmelse. Etter § 32 nr. 2 (s. 75) vil det være anledning til å ekspropriere tomt til møtehus o. l.

Til nr. 31 (Barnehave, lekeplass og lignende innretning for barn). Hjemmel for ekspropriasjon av grunn til anlegg av lekeplasser og til innredning av barnehaver eller andre felles anlegg finnes i lov om ekspropriasjon og byggeforbud vedkommende grunnarealer m.v. av 19. juli 1946 (lov nr. 54) § 3 første ledd. Denne lov foreslås som nevnt opphevet, jfr. lovutkastets § 40 nr. 47.

Til nr. 32 (Feriehjem, pleiehjem o. l.). Næsten lovbestemmelse som uttrykkelig hjemler ekspropriasjon til feriehjem og pleiehjem, foreligger ikke. Drives et slikt hjem som samvirketiltak eller kommunalt tiltak, kan imidlertid kommunen ekspropriere etter jordlovens § 70, og i andre tilfelle vil man muligens finne hjemmelen i lov om ekspropriasjon og byggeforbud vedkommende grunnarealer m.v. § 1 første ledd, jfr. også samme lovs § 3 første ledd (ekspropriasjon kan skje «til annen samfunnsnyttig utnytting av ubebygget og bebygget eiendom»). Utvalget antar at det uttrykkelig bør angis at eiendomsinngrep kan skje til anlegg, utvidelse og drift av feriehjem, pleiehjem o. l. Dette er et naturlig supplement til utkastets nr. 23 (sykehus) og nr. 33 (friareal og naturpark).

Til nr. 33 (Friareal og naturpark til sikring av almenhetens adgang til badning og annet friluftsliv). Hjemmel for ekspropriasjon av eiendomsrett eller bruksrett til strand-

strekning med adkomstveier, når det er av samfunnsmessig interesse å sikre almenhetens adgang til badning eller annet friluftsliv på stedet, finnes i lov om avståelse av strandstrekninger til ferdsel og badning m.v. av 25. juni 1937 (lov nr. 46) § 1. Videre gir lov om ekspropriasjon og byggeforbud vedkommende grunnarealer av 19. juli 1946 (lov nr. 54) i § 3 første ledd hjemmel for ekspropriasjon til anlegg av bl. a. friarealer eller naturparker. Utvalget har slått disse bestemmelser sammen i utkastet. Begge de nevnte lover foreslås opphevet, jfr. lovutkastets § 40 nr. 41 og 47.

Jordlovkomitéen har foreslått en lignende ekspropriasjonsadgang, jfr. § 1 nr. 2 i utkast til lov om oreigning av grunn til tomter o. a. (tilråding II s. 14).

Til nr. 34 (Idrettsplass). Hjemmel for ekspropriasjon av grunn til anlegg, utvidelse eller drift av idrettsplass finnes i lov om avståelse av grunn til idrettsplasser og skibakker av 25. juni 1937 (lov nr. 47) § 1. Denne bestemmelse angir ellers at avståelsen kan gjelde til eiendom eller bruk, eller kan gjelde vannrett, veirett, løyperett eller annen servitut som trenges. Loven foreslås opphevet, jfr. lovutkastets § 40 nr. 42.

Det fremgår av Ot.prp. nr. 18 (1937) s. 2 første sp. at uttrykket «idrettsplass» må forstås i en ganske vid betydning. Rekkevidden av bestemmelsen vil — etter proposisjonen — bero på den idrett som drives til enhver tid. Utvalget skal bemerke at et holdepunkt for en begrensning av uttrykket i felleslovutkastet finner man i den omstendighet at det særskilt (i § 2 nr. 35 og 36) er gitt hjemmel for ekspropriasjon til skibakke og skytebane.

En golfbane vil etter utvalgets mening ikke være «idrettsplass» i utkastets forstand. Det samme gjelder med hensyn til innendørs anlegg for idretts- og sportsformål. Annerledes derimot f. eks. med et utendørs svømmestadion. Men i tilknytning til et utendørs anlegg vil man etter utvalgets mening også kunne ekspropriere grunn til bygning, inneholdende lokaliteter (f. eks. bad og trenings- og gymnastikklokaler) som naturlig hører med til driften av anlegget. Her vil det forøvrig kunne være praktisk også å nytte utkastets nr. 30 (forsamlingshus og lignende felles innretning).

Jordlovkomitéen har foreslått en tilsvarende bestemmelse, jfr. § 1 nr. 2 i utkast til lov om oreigning av grunn til tomter o. a. (tilråding II s. 14).

Til nr. 35 (Skibakke). Hjemmel for ekspropriasjon av grunn til anlegg, utvidelse

eller dr
else av
av 25.

stemm
gjelde
vannret
ututt s
nevnt
oppheve

I med
proprias
kunne
mot vil
priere d
en regul
vis ikke
sten gru
den for
lov angi
dette ikk

Jordlo
rende be
om oreig
råding I

Til nr.
proprias
lov om a
av 3. au
bestemm
samme
kastets §

Til nr.
mel for
for å leg
avfallsst
til søppe
lov nr.
lovutkast

Utvalg
uttrykkel
som skal
bort søpp

Til nr.
smittes
for ekspr
av dode
finnes i
somme hu
nr. 7) §
for så vid
jfr. lovut

Det ku
sammen u
Når utval
at ekspro
skje til ei
vil gå ut

eller drift av skibakke finnes i lov om avståelse av grunn til idrettsplasser og skibakker av 25. juni 1937 (lov nr. 47) § 1. Denne bestemmelse angir ellers at avståelsen kan gjelde til eiendom eller bruk eller kan gjelde vannrett, veirett, løyperett eller annen servitut som trenges. Loven foreslås — som nevnt under bemerkningene til nr. 34 — opphevet.

I medhold av denne bestemmelse vil ekspropriasjon — foruten til hoppbakke — også kunne skje til slalåm- og utforløype. Derimot vil det ikke være adgang til å ekspropriere de nødvendige rettigheter for å legge en regulær langrennsløype, hvor det unntaksvis ikke måtte være adgang til å gjøre dette uten grunneierens samtykke. Utvalget skal i den forbindelse bemerke at når den nevnte lov angir at løyperett kan kreves avstått, kan dette ikke antas å gjelde langrennsløype.

Jordlovkomiteen har tatt med en tilsvarende bestemmelse i § 1 nr. 2 i utkast til lov om oreigning av grunn til tomter o. a. (tilråding II s. 14).

Til nr. 36 (Skytebane). Hjemmel for ekspropriasjon av grunn til skytebane finnes i lov om anlegg av skytebaner med statsbidrag av 3. august 1897 (lov nr. 10) § 3. Denne bestemmelse og noen andre bestemmelser i samme lov foreslås opphevet, jfr. lovutkastets § 40 nr. 10.

Til nr. 37 (Søppelopplagsplass). Hjemmel for ekspropriasjon av grunn som trenges for å legge opp eller skaffe bort søppel eller avfallsstoff, finnes i lov om avståelse av grunn til søppelopplagsplass m.v. av 24. juni 1938 (lov nr. 50). Loven foreslås opphevet, jfr. lovutkastets § 40 nr. 44.

Utvalget har ansett det overflødig å angi uttrykkelig at det kan eksproprieres grunn som skal gi plass til innretning for å skaffe bort søppel (f. eks. forbrenner).

Til nr. 38 (Nedgravning av døde dyr, smitteførende gjenstander o.l.). Hjemmel for ekspropriasjon av grunn til nedgravning av døde dyr og smitteførende gjenstander finnes i lov om foranstaltninger mot smittsomme husdyrsykdommer av 14. juli 1894 (lov nr. 7) § 9. Bestemmelsen foreslås opphevet for så vidt som den hjemler ekspropriasjon, jfr. lovutkastets § 40 nr. 7.

Det kunne kanskje synes naturlig å slå sammen utkastets nr. 37 og 38 til ett nummer. Når utvalget ikke har gjort dette, er grunnen at ekspropriasjon etter nr. 37 vanligvis vil skje til eie, mens inngrep etter nr. 38 ofte bare vil gå ut på et enkeltstående tilfelle av ned-

gravning, der hvor dette hurtigst, sikrest og mest praktisk kan skje. Etter nr. 38 — men kanskje ikke etter nr. 37 — kan det derfor være grunn for Kongen til å delegere sin myndighet (jfr. utkastets § 5), slik at inngrep faktisk vil kunne skje med hjemmel direkte i fellesloven. Slik er ordningen etter § 9 annet ledd i nevnte lov av 1894.

Til § 3.

Utvalget har ikke ansett det nødvendig å angi ved hvert enkelt nummer i utkastets § 2 hvem som skal kunne gis ekspropriasjonsrett. Derved oppnår man den fordel at oppregningen i § 2 blir mer oversiktlig. For så vidt har imidlertid utvalget brutt med et prinsipp som tidligere som regel har vært lagt til grunn i de forskjellige ekspropriasjonslover, nemlig å angi hvem som skal kunne gis tillatelse til ekspropriasjon. Lovgivningen har vært forsiktig med å åpne adgang til å la andre enn stat og kommune stå som ekspropriant. Utvalget viser i denne forbindelse til de lovbestemmelser som er nevnt foran under bemerkningene til de forskjellige numre i § 2.

Enkelte numre i § 2 gjelder typiske statsiltak hvor det uten videre er på det rene at bare staten kan ekspropriere. Dette gjelder særlig nr. 2, 5, 6, 7 og 12. I andre tilfelle er spørsmålet ikke opplagt etter sakens natur, således når det f. eks. gjelder nr. 1, 3, 4, 9, 10 og 11. Her er det nærliggende at også kommunen skal kunne ekspropriere, enten ved siden av staten eller i stedet for staten. I slike tilfelle vil det være heldig om det på forhånd er skapt klare linjer, og derfor har utvalget i § 3 første punktum foreslått at Kongen ved forskrifter kan angi at bare staten skal kunne foreta eiendomsinngrep etter bestemte numre i § 2, hvor dette ikke allerede følger av formålets karakter.

Etter de fleste numre i § 2 vil ekspropriasjonsformålets karakter ikke trekke noen klar grense når det gjelder spørsmålet om hvem (stat, kommune, private institusjoner og personer) som skal kunne være ekspropriant. På den annen side er det selvsagt at private institusjoner og personer ikke selv bør stå som ekspropriant ved en rekke av de ekspropriasjonsformål som er regnet opp, således når det gjelder bl. a. nr. 25, 26, 30, 31, 33 og 37. Her — og også ved noen andre av de i § 2 foreslåtte ekspropriasjonsformål — er det naturlig at stat eller kommune står som ekspropriant, for så eventuelt etterpå å overdra den eksproprierede eiendom til den private institusjon eller person som skal drive vedkommende virksomhet. I noen tilfelle (f. eks. etter nr. 20) bør det ikke eksproprieres av stat eller kommune til fordel for privatpersoner. Kongen bør

HØYESTERETTSADVOKATENE

THOMMESSEN, KARLSRUD, HEYERDAHL & BRUNSVIG

Ø. THOMMESSEN
R. KARLSRUD
JENS P. HEYERDAHL JR.
PER BRUNSVIG
ANDERS ØSTBYE
GUNNAR THOMMESSEN
ØYSTEIN ESKELAND
JON R. GUNDERSEN
HØYESTERETTSADVOKATER
M.N.A.

TELEFON: 42 18 10
TELEX: 16901 TKHB N
TELEGRAM: TRADITION

OSLO 1,16. oktober 1972
TOLLBODGATEN 27

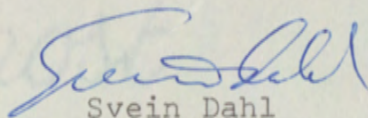
Konsulent Sigurd Bang
Prisdirektoratet
OSLO-DEP

Årungen

Jeg viser til Deres brev av 11. oktober 1972 og over-
sender vedlagt ett eksemplar av Indre Follo Herredsretts dom
og ett eksemplar av Eidsivating lagmannsretts dom i vannski-
saken. Da det var kr. 90,- pr. eksemplar, bestilte jeg kun
ett. Herredsrettens dom hadde vi her på kontoret, så den har
jeg kopiert her.

Med hilsen

FOR H.R.ADVOKAT GUNNAR THOMMESSEN

Svein Dahl
advokat

Bilag
SD/kb

ALVØEN

SIGURD BANG

~~INKOGNITO TERRASSE 2, OSLO 2~~

~~Tlf. 56 29 09~~

R e t t s b o k

for

Indre Follo herredsrett

År 1969 den 12. april ble rett holdt i Samfunnshuset i Kråkstad.

Rettens formann: Sørenskriver Kai Knudsen.

Domsmenn: Oppnevnt etter domstolovens § 88:

1. Gårdbruker Johs. Bieltvedt, Kråkstad.

2. Løs Ragnar Zweidorff, Ski,

begge har avgitt forsikring før.

Protokollfører: Rettens formann.

Sak nr. 94/1967 A.

Saksøker: 1. M. Sundby, 2. Nils Gystad, 3. Margit og Kristian Svendsen som arvinger i Sigv. Svendsens dødsbo, 4. Ingolf Sjøberg.

Prosessfullmektig: Høyesterettsadvokat Birger Motzfeldt, Stortingsgt. 28, Oslo.

Saksøkt: Oslo Vannskiklubb 1961 ved formannen Knut Sønne Hoff, Oslo.

Prosessfullmektig: Advokat Tor M. Kilden, Rosenkrantzgt. 18, Oslo.

Saken gjelder: Krav om stansning av saksøktets vannskisport i Ljørvann i Enebakk og erstatningskrav.

Rettens formann bemerket at domsavsigelsen var blitt meget forsinket p.g.a. andre uoppsettelige embetsforretninger og tidligere fastsatte offentlige gjøremål, som p.g.a. forholdene har vært presserende og krevet vesentlig mere tid enn forutsatt da saken ble opptatt til doms. Under drøftelsene etter hovedforhandlingen forelå enighet om resultatet og de vesentlige avgjørelsesgrunner.

Det ble avsagt sådan enstemmig

D o m:

Ved stevning av 8. september 1967 reiste saksøkerne sak mot Oslo Vannskiklubb 1961 for å få stanset den vannskisport klubben driver i innsjøen Mjør i Enebakk og krevet erstatning for påført skade og ulempe.

Vannskiklubben har drevet vannskisport i Mjør siden 1963. Den hadde kldt til ved Hvalstrand i Oslofjorden de to første år etter stiftelsen, men forholdene var lite tilfredsstillende der på grunn av vind, bølger og båttrafikk, og den var interessert i å flytte virksomheten til en mindre innsjø i Oslo-området. Etter en vannskiloppvisning i Lyseren i Enebakk, kom klubben i kontakt med de kommunale myndigheter der og fikk adgang til å drive vannskisport i en bukt av Mjør, kalt Ubberudbøgen. Mjør er vel 4 km. lang i nord-sydretning, og bredden varierer fra 100 til 600 meter. Ubberudbøgen ligger på vestsiden og er ca. 400 meter lang og ca. 200 meter bred. Det ble gitt samtykke av Enebakk kommune som er grunneier på sør siden og Jakob Ungernes som er grunneier på nordsiden av Ubberudbøgen.

Vannskiklubbens medlemmer drev trening der i 1963 og 1964. Det ble av og til også kjørt utenfor Ubberudbøgen, dels for å vende og dels tatt treningssture i nord- og sydenden av Mjør. Forholdene var ikke helt ideelle i Ubberudbøgen, bl.a. fordi adkomsten fra riksveien var noe tungvint. Da klubben fikk leie en tomt, Hamberg sagtomt, litt lenger nord i Mjør av John Ungernes, flyttet klubben sin virksomhet dit i 1965.

Hamberg sagtomt ligger også på vestsiden i en liten bukt og har en strandlinje på 50 - 60 m.. På den andre siden grenser tomta til riksvei 120, og der er gode avkjørings- og parkeringsforhold. Klubben har anlagt en brygge på tomta og oppført et lite klubbhus på sørsiden av bukten på Jakob Ungernes eiendom. Fra bryggen og sydeover er det merket en vannskibane, 260 m. lang og 32 m. bred, og det er lagt et flytende hopp i banen. Banen ligger på det område av Mjør som eies av Jakob og John Ungernes.

Klubben har siden 1965 drevet trening og konkurrans i vannskisport fra sagtomten i de 3 grenser som det konkurreres i slalåm, hopp og trickkjøring. Det er opplyst at motorbåten som sleper vannskikjørerne under øvelsene har en fart fra 30 til 60 i timen. De hurtiggående motorbåter som har vært i bruk eies av

medlemmer av klubben. I 1968 hadde klubben 3 båter til disposisjon. De to mest brukte har innebygget motor på henholdsvis 300 Hk og 100 Hk. I 1968 hadde klubben 64 medlemmer, hvorav 17 regnes som aktive vannskikjørere. Av disse er omtrent halvparten bosatt i Enebakk. Det er midlertid langt flere som deltar mere leilighetsvis.

Saksøkerne Sundby og Gystad har gårdsbruk og Sjøberg landsted på østsiden av Mjøen, med en sammenlagt strandlinje på ca. 2700 meter. Fra sagtomten til Sundby og Gystads strand er Mjøen ca. 400 meter bred. Lenger syd hvor vannskibanen ender er bredden ca. 100 meter. Sjøbergs eiendom ligger ca. 1500 meter lenger syd, og der er vannet ca. 200 meter bredt. Svendsens dødsbo eier en eiendom med en liten strandlinje i det nordvestre hjørne av Mjøen.

Saksøkerne har gjort gjeldende at Vannskiklubbens virksomhet stadig har tiltatt i omfang og er nå til betydelig skade og ulempe for dem. Under trening og stevner benyttes i meget stor utstrekning både vestsiden og østsiden av vannet. De hurtiggående motorbåter som brukes til slepingen lager store bølger som brer seg mot strendene. Der vannet er grunt hvirvles det opp gjørme og slam fra bunnen. Jorden langs stranden på saksøkernes eiendommer er tildels vasket ut og det har forekommet jordfall. Det har tidligere vært godt fiske i Mjøen, men det er gått sterkt tilbake i de siste 2-3 år. Det samme gjelder krepsing, som det har vært ideelle forhold for. Fisket er også blitt vanskeliggjort fordi det kommer grønske og slam i garnene, og fordi man ikke kan sette i en liten robåt og fiske så lenge det drives vannskikjøring. Det har forekommet at bølgene har slått inn i båten. Fuglelivet i Mjøen er også stagnert. Det er gode badeplasser på østsiden, og det har vært badning der i en rekke år. Badelivet er delvis blitt ødelagt som følge av bølger, grus og de farermomenter som vannskikjøringen fører med seg.

Det er videre fremholdt at Gystads gård har sitt vanninntak i Mjøen. Vanntilførselen er blitt forurenses og drikkevannet for fire husstander ødelagt. Også Svendsens dødsbos eiendom har fått sin vannkilde ødelagt. Sjøbergs landsted har sin adkomst med robåt fra vestsiden av Mjøen. Det må nå vises særlig aktsomhet p.g.a. vannskikjøringen, og utvanning over Mjøen må anses som ytterst risikabel.

En vesentlig ulempe er den sterke støy som følger de kraftige motorer. Virksomheten drives i tiden fra isen går om

våren til den legger seg om høsten, de fleste hverdager fra ettermiddagen til i 22-23 tiden, på søndager også om formiddagen. Under stevner følger det meget støy fra høytaler og ansamlingen av folk. Det ubehag som følger med den stadige støy forsterkes ved at den skjer i den tid folk i nabolaget har fri og gjerne vil ha ro.

Mjøer har vært et stille, idyllisk område, og summen av alle ulemper - også av psykisk art - som vannskiklubbens virksomhet har ført og vil føre med seg, er etter saksøkerne mening i avgjort strid med naboloven. Den er unødvendig og farlig. Det er vist til domstrikasjoner som sjøfartsmyndighetene har lagt på hurtiggående båter av denne art i trange farvann. Det må legges vannskiklubben tillast at den ikke holdt naboskjønn før den satte igang sin virksomhet.

Subsidiært er fremholdt at saksøkerne etter vassdrag lovens § 3 har eiendomsretten til Mjøer på østsiden til grensen mot eiendommene på motsatt side. Vannskisporten er ikke utøvelse av fri ferdselsrett etter § 63, og klubbens virksomhet er drevet urettmessig på den del av vannet som saksøkerne eier. Det er ikke tilfredsstillende at Vannskiklubben har meddelt at den i det vesentlige vil holde seg på vestsiden av vannet.

Hvis virksomhet tillates å fortsette har saksøkerne vist til bestemmelsen om vederlag til grunneierne etter nabolovens § 10.

Saksøkerne har nedlagt

påstand:

1. Oslo Vannskiklubb 1961 dømmes til å opphøre med sin vannskisport i Mjøervann.
2. Oslo Vannskiklubb 1961 dømmes til å betale saksøkerne erstatning etter rettens skjønn - oppad begrenset til kr. 15.000,-.
3. Oslo Vannskiklubb 1961 dømmes til å betale saksøkerne sakens omkostninger.

Vannskiklubben har gjort gjeldende at den virksomhet den har utøvet i Mjøer har lovlig hjemmel i tillatelse fra de grunneiere som blir berørt, og at den ikke er i strid med nabolovens § 2. Den har fremholdt at før den begynte sin virksomhet i Mjøer, ble det rettet forespørsel til samtlige grunneiere på vestsiden, uten at noen hadde noe å innvende, og senere har ingen

av disse funnet at virksomheten har vært til ulempe eller skade. Den hadde også kontakt med saksøkerne Gystad og Sjøberg, og har hatt den bestemte oppfatning at disse dengang var positivt innstilt til tiltaket. Vannskiklubben er møtt med velvilje i kommunen og i de lokale idrettskretser, og det foregår et samarbeide ved stevner og arrangementer med idrettslaget Driv i Trøbakki. Det fremkom ingen innvendinger mot virksomheten før saksøkerne i brev av 29.mai 1967 protesterte mot fortsatt bruk av vannet til øvelser og konkurranser i vannskisport. Vannskiklubben underrettet saksøkerne om at den var villig til å drøfte ting som grunneierne gjerne ville ha forbedret og sendte etter møtet i forliksrådet et forslag til retningslinjer for sin virksomhet, uten at dette ble møtt med noen interesse.

Saksøkernes passivitet i de 4 første år vannskisport ble drevet i Kjør, må få rettslig betydning når det nå er reist krav om å få den stanset. Før saksøkerne reiste innvendinger ble det nedlagt forholdsvis store midler i de faste anlegg for å tilfredsstille kravene til et fullverdig vannskisenter.

Vannskiklubben bestrider at den driver sin virksomhet på saksøkernes eiendomsområder. Siden de fremkom med protest mot virksomheten, har klubbens medlemmer holdt seg på vestsiden av vannet hvor det foreligger tilkeltelse fra grunneierne.

Det bemerkes at vannskiklubbens virksomhet har medført skader og ulemper av den art som saksøkerne hevder. Det kjøres bare en motorbåt om gangen under trening. Treningen har foregått de fleste hverdager fra ettermiddagen av, på søndager også om formiddagen. Vannskikjøring foregår ikke i kirketid og ikke etter kl. 22. Vannskiklubben legger særlig vekt på at sport skal drives i sunde og betryggende former, og den har hatt kontakt med Sjøfartsdirektoratet i forbindelse med utarbeidelse av sikkerhetsregler for vannskisport. Det må etter klubbens regler være minst 2 personer i båten, hvorav den ene skal holde øye med skiløperen og linen, den andre med omgivelsene og mangvroringen. Båtene tillates ikke kjørt av andre enn bevislig dyktige båtførere. De skal holde seg langt fra steder hvor det kan tenkes å være badende i vannet, og ikke kjøre i dårlig sikt.

Noe støy følger det med bruk av motorbåt, men den har vært avtagende ved vannskikjøringen i Kjør fordi man har gått over til moderne utstyr. De motorbåter som nå blir benyttet har innebygges motor og medfører ingen urimelig støy. Den sterkt befordede riksvei langs vannets vestsida forårsaker

vel så meget støy, og gjør seg gjeldende også til de tider som det drives vannskikjøring. De moderne og hurtiggående båter lager mindre bølger enn alminnelige saktegående motorbåter. Derfor er derfor på en misforståelse når saksøkerne hevder at båtene lager store bølger som hvirvler opp gjørme, forårsaker jordskader og hindrer robåter fra ferdsel og fiske i vannet. I flomtiden vår og høst og når det blåser sterkt foregår det jordfall langs stranden i Hjør som i andre vann. Når det hevdes at saksøkerne har fått forurenset sitt drikkevann, må dette ha andre årsaker enn vannskikjøringen. En gård på vestsiden som har benyttet Hjør som drikkevannskilde siden 1941, med tilsvarende vanninntak som Gystads har ikke merket noen slik forurensning, og der passerer båtene over sugoleidningen når de kjører vannskibannen. Vannet i Hjør er ikke klart. Dette skyldes bunnforholdene og de store forurensninger som har pågått gjennom lengre tid fra bebyggelsen i områdene omkring.

Det kan ikke påvises at fiske- og krepsbestanden i vannet er gått tilbake på grunn av vannskiklubbens virksomhet eller at fuglelivet er stagnert av den grunn. Når det er påtatt påvirkning fra motorene vil skade fugle- og dyreliv i Hjør, vil vannskiklubben til at det er mange andre motorbåter i vannet og dens virksomhet ikke har slikt omfang at den forårsaker påviselig skadevirkninger av denne art.

Badelivet ved vannet har ikke avtatt i de senere år men er tvertimot tiltatt. Det er ikke påvist at badende har vært utsatt for fare eller er blitt sjenert under vannskikjøring.

Hvis det leilighetsvis er blitt kjørt på områder av vannet som tilhører saksøkerne, gjøres det subsidiært gjeldende at dette er en ferdsel som er berettiget etter vassdragslovens § 65.

Vannskiklubben finner ikke at det er påvist skade eller ulempe som gir grunnlag for erstatning.

Vannskiklubben mener at dens virksomhet i Hjør har en viss samfunnsmessig betydning. Det er laget et idrettscentrum hvorav vannskilinteressert ungdom fra Oslo, Innebakk og omegn kan drive et sunt friluftsliv under betryggende forhold og hyndig ledelse. Med den sterke vekst vannskisporten har hatt de senere år, og de mange hensyn som i den forbindelse kommer i betraktning er det behov for en felles organisasjon for vannskiløpere som kan bidra til å føre utviklingen inn i trygge og sunne former.

Vannskikklubbens medlemmer er klar over at den virksomhet som drives i Mjøer må ha sin begrensning, og at det må gjennomføres visse reguleringer av hensyn til andres rettighet og interesser der. Den har erklært seg villig til å drøfte disse spørsmål med grunneierene, og overlater til retten å fastsette de begrensninger av virksomhetens omfang som den finner grunn t

Vannskilubben har nedlagt

distend:

Saksøkte frifinnes og tilkjennos saksmønstreninger

Under hovedforhandlingen er det avgitt forklaring av partene i saken, 16 vitner og av biolog Olav Magne Skulberg som sakkyndig. Det er foretatt åstedsbefaring, hvorunder det er påvist de innretninger som vannskiklubben har anskaffet, de båter den har disponert over i 1968 og demonstrert hvordan vannskisporten blir drevet i Hjør. Rettens medlemmer fulgte med i den båt som er blitt mest benyttet til slepning og fikk demonstrert dens manøvreringsmuligheter, støy- og bølgevirkninger og forskjellige hastigheter. Det ble videre foretatt befaring til Sundbys og Sig.Svendsens dødsbos eiendommer for nærmere prøving av ulemper og av støy under motorbåtkjøring.

Noten skal bemerke:

Njør er i sin helhet undergitt privat eiendomsrett og er farbar av naturen. Vannet er omgitt av gårdsbruk med skog og dyrket mark og noen sommersteder. Det foreligger ikke opplysninger om hvordan grensen går i vannet mellom saksphernes eiendommer og eiendommene på den andre siden, og det er derfor noe usikkert hvor langt ut de respektive eiendommers grunn strekker seg. Pastene har gått ut frst/grensen ligger omkring midten av vannet, og det er ikke bestridt at den oppmerkede vannskibane ligger utenfor saksphernes eiendomsområde.

Vannskiklubben har fremholdt at den har samtykke
å drive vannskisport fra de grunneiere på vestsiden som blir
berørt av virksomheten. Flere av eierne har bekreftet dette.

Retten antar at grunneierne i kraft av sin eiendomsrett til vassdraget også er berettiget til å gi vannsikklubben tillatelse til slik ferdsel på sitt eget område som de selv har rett til å utøve. Den finner ikke at det av hensyn til saksøkerne er noe til hinder for at eiendomme driver vannsiksport eller gir andre tillatelse til dette - hvis den ikke hindrer almenhetens ferdselsrett eller er i strid med naboloven. Det dreier seg her ikke om ferdsel med hjemmel i vassdragslovens § 65. Saksøkerne har gjort gjeldende at vannsikklubben skal opphøre med all vannsiksport i Mjøer fordi den er i strid med nabolovens § 2 av flere grunner.

Når det gjelder spørsmålet om fiske, krepsfangst og fuglelivet er gått tilbake i Mjøer som følge av vannsikporten, er det motstridende oppfatninger. Av folk som har fisket eller krepsset i Mjøer i de senere år har Margit Svendsen forklart at utbyttet av fisket er blitt vesentlig dårligere siden vannsikjøringen begynte. Hun har i 50 år fisket med forskjellige redskaper ved sivet i nordenden, særlig gjedde og abbor. Vannsikjøringen lager bølger som fører til forurensning av garuene, og skaper vanskeligheter for fiske fra båt. Edol Haug, saksøker Kristian Haugs hustru, forklarer seg tilsvarende. Leif Skaarud har som vitne forklart at bølgene fra vannsikjøringen gjør at man hverken kan fiske fra båt eller land, og at det er vanskeligere å få fisk. Det er etter hans mening blitt færre ender de siste årene. Ole Gystad, sønn av saksøkeren, forklarer at det er vanskelig å fiske fra land når det foregår vannsikjøring på grunn av bølgene og at det er mindre fugl i Mjøer enn før. Saksmøtende Sundby hevder at det ~~var~~ var meget godt fiske og bra fuglejakt i Mjøer før i tiden. Etter at vannsikjøringen begynte har det ikke vært fugl i nordre del.

Vitnene Harald Haug, Ivar Mjørbø og Jakob Ungersnes som driver gårdsbruk med strandlinje på vestsiden av vannet, har forklart at de ikke har kunnet merke at fisket og krepsingen er blitt dårligere etter at vannsikjøringen begynte. På Ungersnes har man tidligere ikke hatt så godt utbytte av krepsingen som siste året. Karl Sandberg har fisket i Mjøer siden i 1920 - årene og forklarer at forekomstene av fiske og kreps i Mjøer ikke er blitt dårligere de siste årene. Han fisket like ved hoppet i vannsikbanen i 1963. Bunnforholdene i Mjøer er slik at det alltid er kommet slam på fiskegarnene, og han mener at dette ikke er blitt

forverret ved vannskikjøringen. Ewerre Haug, som er medarving i Svendsens dødsbo, men ikke deltar som saksøker, forklarer at vannskikjøringen ikke har hatt noen betydning for fisket i Mjør, og at fiskegarnene ble forurenset av siv og slam også før i tiden. Om fuglelivet har Mjørhaug forklart at det hekket en del ender ved hans eiendom siste året, og han har ikke merket at det er blitt mindre fugl etter at vannskiklubben begynte. Jakob Ungerens har forklart at det også ved hans eiendom har hekket ender og at det var et andekull ved stranden siste året.

Den sakkyndige har gjort rede for de virkninger vannskisporten kan ha for plante-, dyre- og fuglelivet i innsjø. Han har selv ikke foretatt spesielle undersøkelser i Mjør, og bygger på generelle betraktninger og foreliggende materiale, bl.a. undersøkelser i andre land av oljesøl fra motorbåter i innsjø. Rotten finner i samsvar med den sakkyndige, at bruken av motorbåter i en innsjø som Mjør vil påvirke sivshogen, mikroskopiske organismer i vannet og fuglelivet. Dette sammen med den økende kloakktilførsel medfører visse skadevirkninger for fugle- og dyrelivet i vannet på kortere og lengere sikt. Rotten bemerker at det i Mjør bruke motorbåter - også hurtiggående - av andre enn vannskiklubben. Det foreligger ikke opplysninger om omfang av ferdselen med motorbåt i vannet, men det er grunn til å tro at den er økende. Rotten finner ikke at det er godtgjort at den virksomhet vannskiklubben har drevet, har ført med seg ødeleggelse av fiske, krepser og fugleliv i Mjør. Det er mange faktorer som stadig vil påvirke og endre forholdene der, bl.a. som følge av den økende bebyggelse i området, og rotten anser det ikke for sannsynlig at vannskiklubbens virksomhet vil få noen vesentlig betydning for hvordan fiske- og fuglebestanden blir i fremtiden.

De øvrige virkninger av vannskiklubbens virksomhet som saksøkerne anser stridende mot naboene, knytter seg vesentlig til den bruk som gjøres av hurtiggående motorbåter. Det foreligger lite eksakte opplysninger om omfanget av denne bruk, og hvordan kjøringen har foregått de forskjellige år.

Saksøkerne har ikke hatt noe særlig å bemerke til den vannskikjøring som foregikk i 1963 og 1964 vesentlig i Ubberudbogen, bortsett fra at Sjøberg som har sin eiendom litt

lenger syd følte seg noe sjenert når han skulle i båt over vann og av støy. Det er ikke påvist at virksomheten i disse årene medførte særlig skade eller ulempe, og retten finner at den vannskisport som ble drevet i Ubberudbogen ikke strider mot naboloven.

Etter at vannskiklubben flyttet over til sagtonten har virksomheten vist jevn stigning både i antall båter og ferds på vannet. Det er særlig støyen fra motorene og bølgevirkningene sammen med den økte aktivitet saksegherne anser stridende mot nabolovens § 2. Retten har under åstedebesøringen fått demonstrert de motorbåter som ble brukt i 1963, men har ikke sett de båter som ble brukt tidligere år i virksomhet. Den må for såvidt bygge på de avgitte parts- og vitneforklaringer.

Sundby har forklart at støyen har økt de senere år, men han blir fremdeles sjenert av motordur, skrik og skrål under treningen og bråk fra høytaleren som er i bruk ved stevne og arrangementer på St. Hans-aftener. Gystad har fremholdt at han har ulemper av bølgene, som har forurenset vanninntaket, slasket garnene og sjenert bading fra badeplasser som før ble meget benyttet. Sjøberg sjeneres av støy og fordi adkomsten over vannet og badeforholdene er vanskeliggjort. Margit Svendsen hevder at eiendommens vannkilde er blitt ødelagt og sjeneres av støy fra motorer og høytaler.

Vitnet Leif Skarud bodde på Gystads eiendom på østsiden til høsten 1967, og forklarer at det tidligere ble kjørt nær østsiden og at bølgene var til sjene, men at kjøringen foregikk mere på vestsiden fra 1967. Arne Stokkestad som bor nær sagtonten på vestsiden, forklarer at han på vannskiklubben forespørsel, dengang det bare ble brukt en båt, svarte at vannskikjøringen ikke sjenerte ham hvis den ikke ble verre. Senere er kjøringen økt meget, og det er stadig sjenerende ure i sommer tiden. Hans barn som har i robåt på vannet, kom en gang gjennom våte hjer på grunn av bølger fra vannskikjørende. Det ble etter hans mening kjørt meget på østsiden før, men i 1963 har kjøringen foregått i vannskibanen.

Av grunneiere med strandlinje på vestsiden, har Jonny Johannessen, Odd Skovdal, Harald Haug, Ivar Kjærhaug og

og Jakob Ungerens forklart at de aldri har følt seg sjenerert av vannskiklubbens virksomhet, hverken når det gjelder støy, bølger, ferdsel i båt eller på annen måte. Det samme gjelder Sverre Haug som er naboer i Svendsens døde bos eiendom. Hils Brandstø som er bestyrer av en sommerskole for barn og ungdom beliggende nær sagtønten, har ikke funnet at vannskiklubben er til sjene for skolen eller for elevenes badning i Mjøen. Høyttaleren kan ha vært noe støyende ved fester, men den er blitt dempet ned når han har sagt ifra. Han forklarer at vannskikjøringen har foregått på den siden hvor vannskibanen ligger.

Retten finner etter den demonstrasjon som ble foretatt under åstedsbefaringen, at de båter som ble brukt i 1963 ikke lager støy eller bølger av slik styrke eller størrelse at det kan medføre skade eller nevneverdig ulempe for saksøkerne så lenge den foregår på den vestlige del av vannet. Husene på Sundbys eiendom ligger omkring 300 meter fra sagtønten. Under åstedsbefaringen ble vannskiklubbens båt kjørt i vannskibanen, og støy og feratrafikken på riksveien var mere fremtredende enn fra motorbåter. Husene på Gustad ligger nesten i samme avstand, og Svendsens døde bos eiendom 4 - 500 meter fra. Den siste ligger knappe 100 meter fra riksveien. Etter bevisførselen anser retten det for godtgjort at vannskikjøringen i 1963 i alt vesentlig har foregått på de områder av vannet hvor det foreligger tillatelse fra vedkomne grunneiere. Retten finner ikke grunn til å gå nærmere inn på om vannskiklubben kan drive sin virksomhet på saksøkernes eiendomsområde i kraft av den alminnelige ferdselsrett etter vassdragslovens § 65. Vannskiklubben har erklært at den vil følge det forslag som ble fremsatt 19. august 1967 til saksøkerne om at vannskikjøringen i vesentlig grad skal foregå på vestre side av Mjøen. Det er usikkert hvor grensen går i vannet og retten kan ikke finne at saksøkerne har grunnlag for å reise innvendig mot at vannskikjørere blir slept omkring midten av vannet hvis det ikke er til hinder for annen ferdsel eller sjenerer badende. Om de henvendelser som skal tas til badning kan man nå klare regler i de forskrifter av 25. mai 1963 som Sjøfartsdirektoratet har gitt om fartsgrenser for motorfartøyer m.v. ved badenråder m.v.. Etter § 1 skal et maskindrevet fartøy ikke gå med større fart enn 5 knop (ca. 9,2 km/time) når det passerer innenfor en avstand av 50 meter fra områder hvor bading pågår. Overtredelser er straffbare etter § 1. Det er ikke påvist at denne bestemmelse ikke er blitt overholdt.

av vannskiklubbens medlemmer.

Retten antar at det ved den vannskikjøring som fant sted i Årene 1965-1967 ble brukt båter som laget mere støy enn tilfelle var i 1968, og at vannskiklubbens medlemmer ikke la større vekt på hver kjøringen foregikk i vannet før sakskerne fremkom med sin protest. Det er sannsynlig at det i denne perioden har forekommet vannskikjøring i nærheten av sakskernes eiendommer med stor fart, og at motorstøy ogølger har virket gjensvende særlig for robåter og badeplasser. Det foreligger lite eksakte opplysninger om når og på hvilken måte slik kjøring kan ha forekommet. Retten finner imidlertid at det før sakskerne medla protest har forekommet enkelte tilfelle av vannskikjøring som uundvending har vært til ulempe på naboeiendommen. Det er ikke godtgjort at det i noe tilfelle er kjørt på en slik måte at det innebar direkte fare for annen ferdsel eller badende, men i betraktning av den store fart har kjøringen nær robåt eller land i enkelte tilfelle utvilsomt vært følt som en urimelig og uansdig ulempe.

Retten har ikke funnet godtgjort at jordskader og utvasking av jord på Gystads eiendom har sin årsak i ølger fra vannskikjøringen. Det er grunn til å tro at flommer, isopsningen, regnskyll og sterk vind har vært de avgjørende årsaker for disse skader. Spørsmålet om forurensningen av vanninntaket skyldes vannskiklubbens virksomhet, er det etter de foreliggende opplysninger vanskelig å vurdere. Fra vannskiklubbens side er fremholdt at vanninntaket har vært av dårlig kvalitet, uten at dette er påvist nærmere. Den har tilbudt seg å ubedre det vederlagsfritt, eventuelt ved å legge det ut på dypere vann. Retten bemerker at vannet i Hjør er uklart og en del forurenset, og i nordenden av vannet er det to bekkeutløp som etter det opplyste fører forurensninger med seg. Disse forhold og flom kan i seg selv være naturlige årsaker til at vannforsyningen er blitt forverret de senere år. Det er etter rettens mening ikke sannsynlig at ølger fra vannskikjøring som foregår på vestsiden og midten av Hjør, vil hvirvle opp gjørme og sand nær vanninntaket. Det er ikke påvist at det ved tidligere år leilighetsvis vannskikjøring nær Gystads eiendom er igangsatt vertikale støvninger eller ølgedannelse som kan ha forårsaket at sand og gjørme er hvirvlet opp fra bunnen ved vanninntaket. Retten antar at vannskiklubbens virksomhet ikke kan øve noen innvirkning på vanninntaket, hvis det ligger tilstrekkelig dypt.

og mener at sakspørerne burde latt vannskikklubben foreta den utbedring som ble tilbudt. Retten er under adskillig tvil om det tilslutt ikke er prøvet at forurensningene må være forårsaket av vannskikklubbens virksomhet.

Som årsak til sjenerlig støy er også vist til at vannskikklubben under stevner og fester bruker sterke høyttalere. Retten bemerker at det hittil har vært holdt 2-3 stevner og en St. Hansfest i sesongen. Disse tilstelninger samler en del folk og idrettsforeningen Driv i Enebakk deltar i disse arrangementene og får andel i inntektene. Sagtonten ligger sentralt til med god adgang fra distriktene omkring. Ifølge utkastet til generallplan for Enebakk skal det legges idrettsplass på nabetenten. Stevnene er en del av den vannskisport som drives i Hjør, og det er etter rettens mening ingen urimelig eller unndig ulempe for nabene omkring at det holdes stevner på noen få søndager, fra kl. 13 i løpet av sommeren. At det brukes høyttalere til meddelelser og musikk er så alminnelig ved slike stevner at det er noe man må godta når det ikke skjer til urimelig tid. Sagtonten ligger slik til at den er et naturlig samlingssted for ungdom som vil feire St. Hansaften. Arrangementet er avhengig av lensmannens tillatelse og idrettsforeningen Driv spørger for ordensvern. Retten går ut fra at idrettsforeningen og lignende om de så ønsker kan holde St. Hansfester der uavhengig av om det drives vannskisport i Hjør.

Retten har ikke funnet at vannskikhjørningen skaper nevneverdig risiko for adkomsten over vannet til Sjøbergs eiendom. Vannet er ca. 200 meter bredt der, og det er bra oversikt for trafikken. Vannskikklubbens båter har meget gode manøvrerings- og brenseegenskaper, og kjøres etter instruksjon i sikkbart vær og av øvede kjørere. Svømming over vannet innebærer naturligvis en viss risiko når det kjøres hurtiggående motorbåter der, og såvelkjørt båtførere som badende må vise mere aktsomhet enn før. Dette er noe som følger med økende motorbåttrafikk og gjelder ikke bare vannskikklubbens båter.

På grunn av den tverrgående ferdsel må stedet regnes som dnest utsatte for vannskikhjørning, og retten forutsetter at vannskikklubbens båtførere får pålegg om å være særlig aktpågivende og å kjøre med redusert fart gjennom sundet ved Gystads bsted.

Ved vurderingen av en vannskikklubbens virksomhet skal opplysninger som stilles mot sakspørerne § 2, legger retten til grunn den måten den har vært drevet på og de retningslinjer som vannskikklubben har lagt til grunn i 1958. Den legger ikke avgjørende vekt på at det leilighetsvis har vært enkelte overskridelser av lovens grenser, idet forholdet er blitt rettet etter at klubben

Fra saksøernes side er fremholdt at det også må tas i betraktning hvordan vannskiklubbens virksomhet må påregnes å bli drevet i fremtiden. Retten bemerker at det ikke har vært nærmere behandlet under saken hvordan utviklingen vil bli. Vannskiklubben er klar over at det er en forholdsvis snau grense for det antall medlemmer som kan drive aktiv vannskisport i vannskibanen ved sagtemten. Om klubben vil gå til en begrensning i medlemstallet, forsøke å få ordnet med en ny bane i Mjør eller finne andre løsninger, foreligger det ikke opplysninger om. Det har hittil ikke vært behov for å utnytte de av klubben fastsatte treningstider fullt ut, men med stigende antall aktive må en gå ut fra at dette vil bli gjort. Det vil kunne medføre mere motorbåtkjøring enn i 1968.

Saksøerne har lagt vesentlig vekt på at det må foretas en helhetsvurdering av de ulemper vannskiklubbens virksomhet fører med seg. Den har brakt en helt ny urofaktor inn i et tidligere fredelig, landlig område. Den uavbrutte kjøring med hurtiggående motorbåter hver dag sommeren igjennom på et begrenset vannområde er ikke ventelig etter forholdene der.

Retten er enig i at dette hensyn må tillegges vekt når det gjelder omfanget og intensiteten av vannskiklubbens virksomhet, selvom den enkelte øvelsestur ikke medfører skade eller ulempe. Retten tar ved vurderingen hensyn til at grunn-eierne på vestsiden, som har vannskikjøringen nær sine eiendommer, ikke finner at den medfører noen sjøne, og blandt andre naboer og idrettsinteresserte i kommunen ser man med velvilje på vannskisentret i Mjør. Av saksøerne holder Sjøberg til så langt syd for vannskibanen at vannskikjøringen i alminnelighet ikke går forbi hans eiendom. Sundbys og Gystads boliger ligger 7-800 meter og Svendsens dødsbohus 4-500 meter fra sagtemten og har støyet fra riksveien i den tiden vannskikjøringen foregår.

Etter en samlet vurdering finner retten at den virksomhet som vannskiklubben har drevet ikke kan kreves stanset etter granneloven. I samsvar med vannskiklubbens anmodning finner retten, av hensyn til en sterkere utnyttelse av treningstiden, at den fra sesongens begynnelse i 1969 bør opphøre alle dager kl. 21 istedenfor som hittil kl. 22.

Retten har ikke funnet at det foreligger grunnlag for tilkjennelse av erstatning for skade eller ulempe, eller i henhold til nabolovens § 10.

Saken har vært tvilsom og saksonkostninger tilkjennes ikke.

Benslutning:

Oslo Vannskiklubb -1961 frifinnes.

Saksonkostninger tilkjennes ikke.

Rn

Kai Knudsen

Ragnar Zweidorff (sign.)

Johs. Bieltvedt (si

Rett utskrift bekreftes:

G. Rønne
lmm

eller vassdrags lœrens § 52. Her
~~fastsettes grænser~~
det: Mellem iendommer som
ligger på hver Side af ~~terre~~
elv, bekk eller myr, fast-
settes grænser med Skjær.

Kan vi ikke anfœre at vi
ønsker et slikt Skjær?

Kan ikke Høyskolen

skrive et brev til Steensmed
der man sier man er ^{veit} ogs på
Galen som har købt jord om
eendomsgrænser. Forstå
Skjær eller Vassdragslœren.

eiendom får den grunn som er nærmest eller om den skal følge djupålen, m. a. o. om reglene i vassdragsl. §§ 2 og 3 eller § 4 skal gjelde. Det naturlige må være å se på eiendommer som ligger på hver sin side av elv som som renner ut i innsjø, som eiendommer som ligger på hver sin side av innsjøen og bruke reglene i § 3 om at bunnen tilhører den eiendommen den nærmest må betraktes som en fortsettelse av, dvs. grensen skal gå efter det dypeste. Dette ble også resultatet i en tvist som dreiet seg om grensene ved Frognerbakkens utløp i Frognerkilen, se Rt. 1906. 97. Grensen skulle følge djupålen også i fjæren.

IV. GRENSEN I SJØ

Grensen mellom eiendommer som begge støter ut mot saltvann, må trekkes efter samme regel som grensene i ferskvann. Vassdragsl. § 4 må anvendes analogisk, men når det gjelder grensen i sjøen, må man gå ut fra middels høy vannstand, se Rt. 1878.782:

V. FASTSETTELSE AV EIENDOMSGRENSER

Uklarhet om grensen mellom faste eiendommer er alltid en ulempe. Enhver jordeier kan derfor efter jordskiftel. § 100 kreve at jordskifteretten i en særlig *grensegangssak* skal klarlegge og avmerke grensen mellom hans egen og naboens eiendom. Under en slik grensegangssak kan jordskifteretten endog foreta grensereguleringer, hvor den eksisterende grense er urasjonell eller uheldig.

Hvor det er virkelig *tvist* om grensen, må denne i almindelighet avgjøres ved vanlig *fastsettelsesdom* efter tvistl. § 54. Grensetvist mellom eiendommer som ligger på hver sin side av et vassdrag som i sin heilhet er undergitt privat eiendomsrett, skal dog avgjøres ved rettslig skjønn og ikke i fastsettelsessak, se vassdragsl. § 5 nr. 2, jfr. skjønnsl. § 5.² I praksis ser man ofte at grensetvister avgjøres prejudisielt av jordskifteretten i en grensegangssak; men det er neppe korrekt om avgjørelsen gis i form av særskilt kjennelse.

² Se også HAUGLAND i Rt. 1942.366-70.

Herr Johan Røed

Fasterud gård

1430 AS

8069/71-V OF/ER

22.11.1971

ROSTADION PÅ ÅRUNGEN

I anledning Deres forespørsel i brev av 30. f.m. opplyses at Vassdragsvesenet ikke har hatt noen henvendelse tidligere om planer om Rostadion på Årungen.

På bakgrunn av det De antyder om planene har en ingen innvendinger mot dem.

H. Sperstad

Age Hjelm-Hansen

Kopi sendt Norgs Råstade 18/10-72

- 2 -

departementet er enig i det syn professor Lid gir uttrykt for i sitt notat, nemlig at ervervingsloven § 2 gir hjemmel til slik ekspropriasjon det her er tale om.

Med Hl Oslo, 17. oktober 1972.

RÅSTAD FOR ÅRUNGEN ROSTADION

Kirke- og undervisningsdepartementet,
Statens Ungdoms- og Idrettskontor,

Sigurd Bung
p. 2. formann

Oslo-Dep.

Ekspropriasjonssøknad Årungen.

Roklubbene i Oslo-området har i mange år arbeidet med å finne et sted der man kan anlegge en trenings- og konkurransebane for ro-idretten. Fra 1954 har man konsentrert seg om å benytte innsjøen Årungen i Ås herred til dette, og man har leiet et område av Norges Landbrukshøgskole.

Dessverre har tre grunneiere rundt sjøen protestert mot at vannet anvendes av roerne til et rostadion. Spesielt har man satt seg mot at det ute i sjøen settes ned plattformer av betong, og man må også regne med at man vil protestere mot at det legges opp et såkalt "albanosystem" for rostadion. Det er et system av ballonger som markerer yttergrensene for hver av de 8 baner roerne ror i.

./.

Som det fremgår av vedlagte notat av 15. oktober 1972 er vi i rettsak mot disse tre oppsittere som krever våre anlegg i sjøen fjernet.

./.

Vi har forelagt våre problemer for professor dr.juris Olav Lid som har vurdert saken som vist i vedlagte notat av mai 1972. Professor Lid anbefaler at man sikrer den fremtidige drift av rostadion ved å "erverve den grunn som trengs til anlegg av stadion og videre eventuelt rett til å bruke innsjøen til drift av ein rostadion i samsvar med planane". (Se side 2 pkt. 2.)

21 02 70 Vi tillater oss med dette å legge spørsmålet om ekspropriasjon av de nødvendige rettigheter frem for det ørede departement. Før vi går til Ås kommune - eventuelt høgskolen - med anmodning om å begjære ekspropriasjonstillatelse vil vi gjerne få forespørre om

departementet er enig i det syn professor Lid gir uttrykk for i sitt notat, nemlig at ervervsloven § 2 gir hjemmel til slik ekspropriasjon det her er tale om.

Med hilsen, 17. oktober 1972.
RÅDET FOR ÅRUNGEN ROSTADION

Kirke- og undervisningsdepartementet,
Statens Ungdoms- og Idrettskenter,

Sigurd Bang
p.t.formann

Oslo-Rap.

Ervervslovens § 2 og Årungen.

Rokklubben i Oslo-området har i mange år arbeidet med å finne et sted der man kan anlegge en trenings- og konkurransebane for ro-idretten. Fra 1954 har man konsentrert seg om å benytte innsjøen Årungen i Ås herred til dette, og man har leiet et område av Norges landbruksnæringskole.

Dessverre har tre grunneiere rundt sjøen protestert mot at Vedlegg. anvendes av roerne til et rostadion. Spesielt har man sett seg mot at det ute i sjøen settes ned plattformar av betong, og man vil også regne med at man vil protestere mot at det legges opp et såkalt "albanosystem" for rostadion. Det er et system av ballonger som markerer yttergrensene for hver av de 8 bader roerne ror i.

Den del fremgår av vedlagte notat av 15. oktober 1972 er vi i rettssak mot disse tre oppsittere som krever våre anlegg i sjøen fjernet.

Adresse: Vi har forelagt våre problemer for professor dr. jur. Olav Årungen Rostadion, et saken som vi i vedlagte notat av mai 1972, v/Sigurd Bang, anbefaler at man akkurrer den fremtidige drift av ro-Inkognito terrasse 2, som det grunn som trengs til anlegg av stadion Oslo 2. som eventuelt rett til å bruke innsjøen til drift av sin

Kontortelefon: ansvar med plenum". (Se side 2 pkt. 2.)

41 02 70 Vi tillater oss med dette å legge spørsmålet om ekspropriasjon av de nødvendige rettigheter frem for det erede departement. For vi går til Ås kommune - eventuelt høgskolen - med anmodning om å beghere ekspropriasjonstillatelse vil vi gjerne få forespørre om

tribune ble bygd. Ved Start ble det laget en 90 m lang
N o t a t
av 15. oktober 1972 fra konsulent Sigurd Bang.
kum. Høyestaten ble ----- To strekk med bøyer på hver
50 meter.

I Årene 1957-1964 ble baneanlegget og båt-plassen
Årungen Rostadion er en sammenslutning som ledes
av et råd der Norges Landbrukshøgskoles Idrettslag, Norske
Studenters Roklub, Norges Roforbund, Norges Kajakforbund,
Oslo rokrets, Norges Landbrukshøgskole, Studentsamskipnaden
i Ås og Ås kommune er representert.

Det er bygslet et areale på ca. 24 mål av høg-
skolens grunn ved Årungen. Man har også rett til å ha
startbrygge på høgskolens eiendom i sydenden av vannet. Det
er opprettet kontrakt om dette mellom NLH og NLHI. Det
forutsettes at alle anbringelser i samband med stadion skal
ha NLHI som eneeier.

I "statuttene" som knytter seg til kontrakten er det
bestemt at det opprettes et råd for Årungen Rostadion hvis
oppgave er å forestå administrasjon og utbygging etter de
retningslinjer som er trukket opp i kontrakten, nemlig
a) et konkurranseanlegg for roing med internasjonale mål,
b) et treningsanlegg for roere,
c) et bade- og svømmeanlegg.

Kopi av gjeldende kontrakt, statutter og instruks
vedlegges.

./.

Det var forut II. ved den midlertidige forsy-
ning at Konkurranseroing og trening begynte på Årungen i
1954. I 1957 foretok man større investeringer for å lage
en base for trening. Det ble bygd veier, anlagt brygger,
planert båt-plass, påkjørt sand til badestrand og en liten
en av grunnene, slik at det nå bare er tre grunn,

tribune ble bygd. Ved Start ble det laget en 90 m lang startbrygge. Det ble ordnet med parkeringsplasser for publikum. Bøyesystem ble lagt ut. To strekk med bøyer på hver 50 meter.

I årene 1957-1964 ble baneanlegget og båtplassen forbedret hvert år. I 1965 ble båtplassen utvidet, veier og stier utbedret, tribuneplasser ble laget og det ble reist et båthus med garderober til en pris av ca.kr.250.000.

I årene 1965-70 konsentrerte man seg om vedlikehold og mindre utbedringer. I 1971 ble bygget en betong startbrygge i sydenden av vannet, og pelene til 6 plattformer ute i vannet ble påbegynt. Fire plattformer ble ferdige vinteren 1972. En plattform er planlagt bygd under vann når penger kan skaffes. En plattform kan ikke gjøres ferdig før eiendomsforholdet til sjøgrunnen er klarlagt. Ved mål er planlagt en flyteplattform. Til dette arbeid er i 1971/72 anvendt ca. kr. 330.000,-.

III.

Tre (opprinnelig fire) oppsittere langs vannet protesterte mot byggingen av plattformene. Høsten 1971 ble vi pålagt midlertidig byggestopp. Avgjørelsen ble anket til lagmannsretten som i februar 1972 opphevet forbudet. De tre grunneierne anket lagmannsrettens avgjørelse til Høyesterett. I kjennelse 7. april 1972 stadfestet kjøremålsutvalget lagmannsrettens dom.

Det var forutsatt ved den midlertidige forføyning at de tre (opprinnelig fire) grunneierne skulle anlegge sak ved de ordinære domstoler innen 7 dager etter den midlertidige forføynings kunngjørelse. Dette ble gjort og under forliksbehandlingen ble det oppnådd forlik med en av grunneierne, slik at det nå bare er tre grunn,

eiere som fortsetter saken. Det utveksles nå prosess-
skrift i denne saken ved Drøbak herredsrett. Rostadions
prosessfullmektig er høyesterettsadvokat Gunnar Thommessen
ved advokat Dahl. De tre grunneierne har ingen prosess-
fullmektig.

Jeg vedlegger kopier av

1. Forlik Ås Forlikgsråd.
2. Lagmannsrettens kjennelse.
3. Høyesterettskjæremålsutvalgs kjennelse.
4. Stevning til Ytre Follo herredsrett av 11. november 1971
ved advokat Weerrenskjold.
5. Tilsvar til ovenstående av 10. desember 1971 fra advokat
Dahl.
6. Tilsvar til ovenstående datert 8. mars 1972 undertegnet
av de tre oppsittere.

Oslo, 15. oktober 1972.

Sigurd Bang
Sigurd Bang

Kopi av gjeldende kontrakt, statutter og instruks

vedlegges.

Konkurranseveiling og trening begynte på Årungen i
1934. I 1937 foretok man større investeringer for å lage
en base for trening. Det ble bygd veier, anlagt brygger,
planert båtplass, påkjørt sand til badestrand og en liten

Samtale med Sandene 22/3-72

Meinte skulle falle tilbake
på at spørsmålet er "hvilket" i Tings-
rettens forstand i 1802

kunne ikke huske hvorfor han
skrev dette om noe og

Om det var
fant det noe sverget å si
at edretts plass måtte være en
"plass" i ordets mest enkle betyd-
ning

Advokaten burde forsøke å
falle tilbake på at
han hadde fast eiendom
både på landjorden og
i vann. Man måtte
ha noe å stå på i
vannet.

Man kan ekspropriere rettigheter
i vann.

Amnesdal / 3.25

Oslo, 20. mars 1972.

H.r.advokat Torfinn Bentzen,
Hønefoss.

Jeg viser til telefonsamtale og oversender vedlagt
kopi av det notat jeg har utarbeidet for h.r.advokat
Jonas Myhre jr. De bilagene jeg har plukket ut skulle
gi et noenlunde bilde av hvordan saken står i øyeblikket.

Vennlig hilsen,

Sigurd Bang.

reist et båthus med garderober til en pris av ca.
kr. 250.000,-.

*3 ble bygget
in tillegg
startbrygge.*

N o t a t

I årene 1957-1970 konsentrerte man seg på
av 17.mars 1972 fra konsulent Sigurd Bang.

og påbegynte pålegg til 7 plattformer ute i vannet.
5 plattformer ble ferdige vinteren 1972. 1 plattform
et påslagt bygd under vann sommeren 1972. 1 platt-
forme kan ikke gjøres ferdig før eiendomsforholdet til
nysgrunnen er kl. I. gt. Til dette arbeid er i 1971 - 1972
avendt ca. kr. 330.000,-.

Årungen Rostadion er en sammenslutning som ledes
av et råd der Norges Landbrukshøgskoles Idrettsforening, *laaz*
Norske Studenters Roklubb, Norges Roforbund, Norges Kajak-
forbund, Oslo rokrets, Norges, Norges Landbrukshøgskole,
Studentsamskipnaden i Oslo og Oslo kommune er representert.

Det er bygslet et areale på ca. 24 mål av høgskolens
grunn ved Årungen. Man har også rett til å ha startbrygge
på høgskolens eiendom i sydenden av vannet. Det er opp-
rettet kontrakt om dette mellom NLH og NLHI. Det forut-
settes at alle anbringelser i samband med stadion skal
ha NLHI som eneeier.

I "statuttene" som knytter seg til kontrakten er det
bestemt at det opprettes et råd for Årungen Rostadion
hvis oppgave er å forestå administrasjon og utbygging etter
de retningslinjer som er trukket opp i kontrakten, nemlig
a) et konkurranseanlegg for roing med internasjonale mål,
b) et treningsanlegg for roere, *ings kunngjørelse. Dette*
c) et bade- og svømmeanlegg. *behandlingen ble det oppnådd*

Kopi av gjeldende kontrakt, statutter og instruks
vedlegges.

II.

Konkurranse- og trening begynte på Årungen i
1954. I 1957 foretok man større investeringer for å lage
en base for trening. Det ble bygd veier, anlagt brygger,
planert båt plass, påkjørt sand til badestrand og en liten
tribune ble bygd. Ved Start ble det laget en 90 m lang
startbrygge. Det ble ordnet med parkeringsplasser for
publikum. *Bøyesystem ble lagt ut, To strekk
med bøyer på over 50 meter.*
I årene 1957 - 1964 ble baneanlegget og båt plassen
forbedret hvert år. I 1965 ble båt plassen utvidet, veier
og stier utbedret, tribune plasser ble laget og det ble

reist et båthus med garderober til en pris av ca. kr. 250.000,-.

I årene 1965 - 70 konsentrerte man seg om vedlikehold og mindre utbedringer. I 1971 i sydenden ^{av vannet} og påbegynte pelene til 7 plattformer ute i vannet. 5 plattformer ble ferdige vinteren 1972. 1 plattform er planlagt bygd under vann sommeren 1972. 1 plattform kan ikke gjøres ferdig før eiendomsforholdet til sjøgrunnen er klarlagt. Til dette arbeid er i 1971 - 1972 anvendt ca. kr. 330.000,-.

① ble bygget
i betong
stark bygget.

III.

Tre (opprinnelig fire) oppsittere langs vannet protesterte mot byggingen av plattformene. Høsten 1971 ble vi pålagt midlertidig byggestopp ^{forbud}. Avgjørelsen ble anket til lagmannsretten som i februar 1972 opphevet forbudet. De tre grunneierne har anket lagmannsrettens avgjørelse til Høyesterett. I og med at lagmannsretten hadde opphevet den midlertidige forføyning bygget man plattformene ferdig på isen i løpet av februar og mars måned 1972 (se nærmere om dette under II).

Det var forutsatt ved den midlertidige forføyning at de tre (opprinnelig fire) grunneierne skulle anlegge sak ved de ordinære domstoler innen 7 dager etter den midlertidige forføynings kunngjørelse. Dette ble gjort og under forliksbehandlingen ble det oppnådd forlik med en av grunneierne, slik at det nå bare er tre grunneiere som fortsetter saken. Det ^{utstedes} ~~utvikles~~ nå prosess-skrift i denne saken ved Drøbak herredsrett. Rostadions prosessfullmektig er høyesterettsadvokat Gunnar Thommesen ved advokat Dahl. De tre grunneierne har ingen prosessfullmektig.

Jeg vedlegger kopier av

- 1) Lagmannsrettens kjennelse.
- 2) De tre oppsitteres kjæremål til Høyesterett.
- 3) Tilsvar til Høyesteretts kjæremålsutvalg av 28. februar 1972 fra advokat Dahl.

- 4) De tre oppsitteres posess-skrift til Høyesteretts kjæremålsutvalg av 8. mars 1972.
- 5) Stevning til Ytre Follo herredsrett av 11. november 1971 ved advokat Wærenskjold.
- 6) Tilsvar til ovenstående av 10. desember 1971 fra advokat Dal
- 7) Tilsvar til ovenstående datert 8. mars 1972 undertegnet av de tre oppsittere.

Oslo, 17. mars 1972.

Årungen Røstet er en sammenslutning som ledes av et råd der Høgskolens Idrettsforening, Norske Studentersportforbund, Norges Røstforbund, Norges Røstforbund, Oslo rokkrets, Norges, Norges Landbrukskole, Studentenskipnaden i Oslo og Oslo Kommune er representert.

Det er bygd et areal på ca. 24 mål av høgskolens grunn ved Årungen. Man har også rett til å ha startbrygge på høgskolens eiendom i sydenden av vannet. Det er opprettet kontrakt om dette mellom NIK og NIKI. Det forutsettes at alle anbringelser i samband med start skal ha NIKI som enveier.

"Statuttene" som knytter seg til kontrakten er det bestemt at det opprettes et råd for Årungen Røstet og hvis oppgave er å forestå administrasjon og utbygging etter de retningslinjer som er trukket opp i kontrakten, nemlig a) et konkurranseanlegg for roing med internasjonale mål, b) et treningsanlegg for roere, c) et bade- og svømmeanlegg.

Kopi av gjeldende kontrakt, statutter og instruks vedlegges.

II.

Konkurranseroing og trening begynte på Årungen i 1954. I 1957 foretok man større investeringer for å lage en base for trening. Det ble bygd veier, anlagt brygger, planert båt plass, påkjørt sand til badestrand og en liten tribune ble bygd. Ved start ble det laget en 90 m lang startbrygge. Det ble ordnet med parkeringsplasser for publikum. *Byggingen ble lagt ut, To år med bøyer på ca. 50 meter.*
I årene 1957 - 1964 ble baneanlegget og båt plassen forbedret hvert år. I 1965 ble båt plassen utvidet, veier og stier utbedret, tribune plasser ble laget og det ble

Oslo, 11. oktober 1972.

H.r.advokat Gunnear Thommessen,
v/ advokat Svein Dahl,
Rådhusgaten 27,
Oslo 1

Vedlagt oversendes til orientering fotostatkopi av artikkel i Østlandets Blad for 9. dm. der man omtaler rettsaken om bruk av vannski på Mjørvann.

Var det mulig å fremskaffe kopi av dommene i Indre Follo H erredsrett og Eidsivating lagmannsrett?

Vi kunne kanskje få to av hvert - jeg var nemlig interessert i å ha et selv - bl.a. for bruk under ekspropriasjonsdrøftelsene og behandling av bevilgningssakene.

Vennlig hilsen,

Sigurd Bang.

Mjærvannstriden: Vannskiklubben •vant nok en gang

Striden om Oslo Vannskiklubb virksomhet på Mjærvann i Enebakk er blitt ført for to rettsinstanser. I 1969 tapte saksøkeren Magnus Sundby sammen med fire andre grunneiere i Indre Follo Herredsrett. For tre

uker siden kom samme sak opp for Eidsivating lagmannsrett, da med Magnus Sundby som eneste saksøker mot Vannskiklubben. Nylig falt det dom i saken, og på nytt gikk dommen i Vann-

Forts. side 7

skiklubbens favor.

Dommen i Eidsivating lagmannsrett går i korthet ut på at Oslo Vannskiklubb frifinnes og saksøkeren må betale vannskiklubben 6000 kroner i saksomkostninger. Dette gjelder saksomkostningene både for herredsretten og for lagmannsretten, hvor saken som nevnt nylig var oppe til behandling. Dommen var enstemmig. Saksøkeren må betale saksomkostningene innen to uker fra forkynnelsen av dommen.

Striden om vannskikjøringen er en gammel sak, og den er forhåpentligvis endt i og med lagmannsrettens dom. Men det er fremdeles mulighet for at saksøkeren kan anke nok en gang.

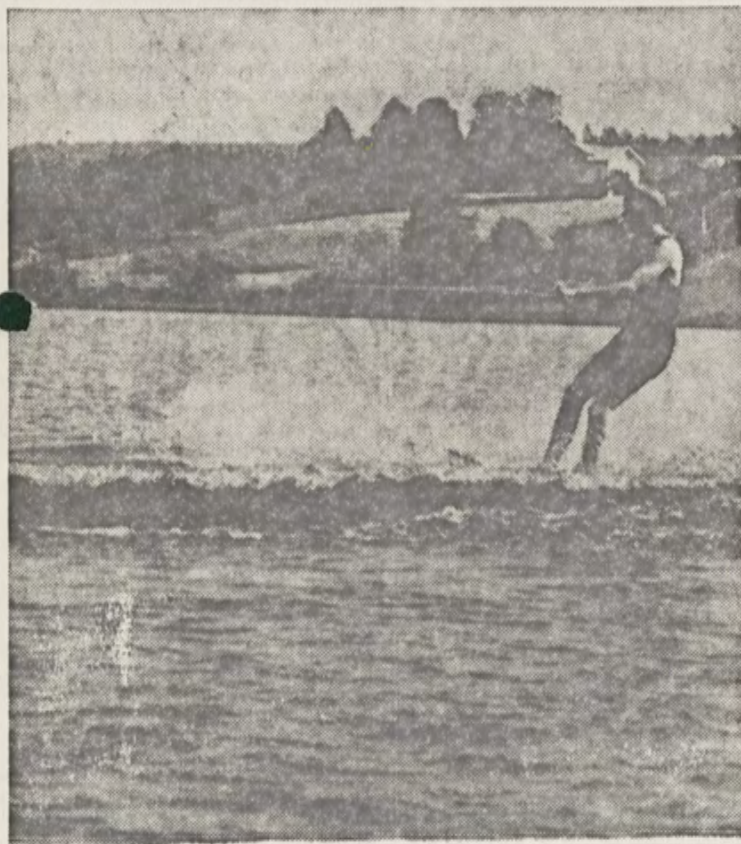
Saken kom i offentlighetens lys i 1967 da fire grunneiere i Ytre Enebakk tok ut stevning mot vannskiklubben. Det på grunnlag av at de mente vannskivirksomheten gikk ut over fiske- og bademulighetene i Mjærvann samt at vannskikjøringen resulterte i tilgrising og oppgrumsing av vannet. Videre ble det påtalt at virksomheten medførte støy samt at aktiviteten var med på å forringe stedets verdi når det gjaldt rekreasjonsmuligheter. Da saken ble ført for lagmannsretten ble det fra saksøkerens side vesentlig «kjørt på» spørsmålet om vannskiklubben hadde noen lovlig gjemmel for sin virksomhet på Mjærvann. Den gang saken verserte i herredsretten, ble særlig støyulempene trukket frem. Men selv om dette med klubbens adkomst til vannet nå ble ført som et klagemoment, hjalp det lite for sakens utfall. Et utfall som var ventet idet det var få nye momenter i saken siden den gang Indre Follo herredsrett fattet sin dom.

Mjærvannstriden: Vannskiklubben vant nok en gang

Striden om Oslo Vannskiklubb's virksomhet på Mjærvann i Enebakk er blitt ført for to rettsinstanser. I 1969 tapte saksøkeren Magnus Sundby sammen med fire andre grunneiere i Indre Follo Herredsrett. For tre

uker siden kom samme sak opp for Eidsivating lagmannsrett, da med Magnus Sundby som eneste saksøker mot Vannskiklubben. Nylig falt det dom i saken, og på nytt gikk dommen i Vann-

Forts. side 7

skiklubbens favor.

Dommen i Eidsivating lagmannsrett går i korthet ut på at Oslo Vannskiklubb frifinnes og saksøkeren må betale vannskiklubben 6000 kroner i saksomkostninger. Dette gjelder saksomkostningene både for herredsretten og for lagmannsretten, hvor saken som nevnt nylig var oppe til behandling. Dommen var enstemmig. Saksøkeren må betale saksomkostningene innen to uker fra forkynnelsen av dommen.

Striden om vannskikjøringen er en gammel sak, og den er forhåpentligvis endt i og med lagmannsrettens dom. Men det er fremdeles mulighet for at saksøkeren kan anke nok en gang.

Saken kom i offentlighetens lys i 1967 da fire grunneiere i Ytre Enebakk tok ut stevning mot vannskiklubben. Det på grunnlag av at de mente vannskivirksomheten gikk ut over fiske- og bademulighetene i Mjærvann samt at vannskikjøringen resulterte i tilgrising og oppgrumsing av vannet. Videre ble det påtalt at virksomheten medførte støy samt at aktiviteten var med på å forringe stedets verdi når det gjaldt rekreasjonsmuligheter. Da saken ble ført for lagmannsretten ble det fra saksøkerens side vesentlig «kjørt på» spørsmålet om vannskiklubben hadde noen lovlig gjemmel for sin virksomhet på Mjærvann. Den gang saken verserte i herredsretten, ble særlig støyulempene trukket frem. Men selv om dette med klubbens adkomst til vannet nå ble ført som et klagemoment, hjalp det lite for sakens utfall. Et utfall som var ventet idet det var få nye momenter i saken siden den gang Indre Follo herredsrett fattet sin dom.

THOMMESSEN, KARLSRUD, HEYERDAHL & BRUNSVIG

MEDLEM AV DEN NORSKE ADVOKATFORENING

P r o s e s s k r i f t

til

Ytre Follo herredsrett

Sak nr. All2/1971

Saksøkere: 1. Disponent Mimi Halvorsen, Berg gård, Ås
2. Gårdbruker Irma Darre-Brandt, Frogn
3. Sivilingeniør Birger Stensrud, Horgen, Frogn

Saksøkt: Årungen Rostadion v/formannen Sigurd Bang,
Incognito terrasse 2, Oslo 2

Prosessfullmektig: H.r.advokat Gunnar Thommessen,
Tollbodgt. 27, Oslo 1

-
1. Saksøkte fastholder prinsipalt at plattformen 1500 m vest ligger i Ås kommune og på NLH's eiendom.
 2. Subsidiært vil saksøkte påstå at plattformen må bli stående mot vederlag til saksøker nr. 3 i henhold til § 11 i granneloven. Forholdet er at pelene her ble nedsatt av saksøkte i den tro at grunnen tilhørte NLH, at pelene her ikke kan sies å representere noen som helst ulempe for grunneieren, hvis dette er saksøker nr. 3, og at omkostningene ved å fjerne pelene ville være betydelige. Betingelsene i grannelovens § 11 for å la pelene stå ved 1500 m vest er derfor til stede.
 3. Dersom saksøkerne likevel får medhold i at pelene ved 1500 m vest og/eller andre peler skal fjernes, vil det bli søkt om ekspropriasjonstillatelse til å ha slike peler stående av hensyn til en riktig og forsvarlig avvikling av rokonkurransene.

Saksøkte vil derfor ytterligere subsidiært be om at fullbyrdelse av en dom overensstemmende med stevningens påstand pkt. 1 må bli å utsette til det er avgjort om ekspropriasjonstillatelse gis.

Prosesskrift

til

Fire Felle hæraderett

Sak nr. A112/1972

Saksøker: 1. Disponent Mini Holmboe, Berg gård, Ås

Oslo, 18. april 1972

H.R.ADVOKAT GUNNAR THOMMESSEN

Saksøkt: Arve og ektefelle Sigurd Bang,

Gunnar Dahl
Svein Dahl

Indregulerte hærader 2, Oslo 2

Prosessfullmakt: advokat Gunnar Thommesen,

Thomsensgt. 17, Oslo 1

1. Saksøkte fastholder prinsipielt at plettformen 1500 m vest ligger i Ås kommune og på Saksøkers eiendom.

2. Subsidiært vil saksøkte påstå at plettformen må bli stående mot vederlag til saksøker nr. 2 i henhold til § 11 i granneloven. Forholdet er at peltene har ble utført av saksøkte i den tro at grunnen tilhørte Min. at peltene her ikke kan sies å representere noen som helst utlemp for granneloven, hvis dette er saksøker nr. 3, og at omkostningene ved å fjerne peltene ville være betydelige. Betingelsene i grannelovens § 11 for å la peltene stå ved 1500 m vest er derfor til stede.

3. Bortom saksøkerne likevel får medhold i at peltene ved 1500 m vest og/eller andre peler skal fjernes, vil det bli søkt om ekspropriasjonstillatelse til å ha slike peler stående av hensyn til en riktig og forsvarlig utvikling av rokonkurransene.

NORGES LANDBRUKSHØGSKOLE

Telefon-, telegraf- og vareadresse: Ås 901
Postadresse: Vollebekk

Deres ref.

Vår ref. (bes oppgitt ved svar)

Dato

10-4-72

Sigurd.

Etter din telefonsamtale kontaktet jeg
bygningssjefen/ kommuneing.kont. i Ås.

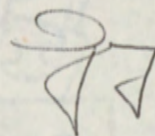
De har ikke noe kart i Ås som viser bestemt
hvor grensene - i vannet - går mellom
Frogn og Ås.

Det ble fortalt at de har henvendt seg til
Fylkeskartverket - og i brev til Ås kommune
av 5 april d.å. opplyser ~~dette~~ at de ikke har
noe kart.

Jeg tegnet - som du ser - banen inn på et lite utklipp.
Med de inntegne grenser - skulle man tro at banen
ligger i Ås kommune.

./.. Vedlagt 2 stk. kart som er utgitt av Ås kommune
for 4-5 år siden.

Hilsen

NORGES LANDBRUKSHØGSKOLE

Telefon-, telegraf- og vareadresse : Ås 901

Postadresse : Vollebekk

as oppgitt ved svar)

Dato

Robanen

Årungen Rostadion

Målestokk: 1 : 25000

THOMMESSEN, KARLSRUD, HEYERDAHL & BRUNSVIG

MEDLEM AV DEN NORSKE ADVOKATFORENING

P r o s e s s k r i f t

til

Ytre Follo Herredsrett

Sak nr. A 112/1971

Saksøker: 1. Mimi Halvorsen, Ås
2. Irma Darre Brandt, Frogn
3. Birger Stensrud, Frogn

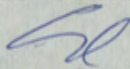
Saksøkt: Årungen Rostadion v/ formannen Sigurd Bang,
Inkognito Terrasse 2, Oslo 2

Prosessfullmektig: H.r.advokat Gunnar Thommessen

Da det er nødvendig for saksøkte å anstille ytterligere undersøkelser, tør jeg anmode om forlengelse av fristen for ytterligere bemerkninger til 21. april.

Oslo, 27. mars 1972

H.R.ADVOKAT GUNNAR THOMMESSEN

Svein Dahl
advokat

HØYESTERETTSADVOKATENE

THOMMESSEN, KARLSRUD, HEYERDAHL & BRUNSVIG

Ø. THOMMESSEN
R. KARLSRUD
JENS P. HEYERDAHL JR.
PER BRUNSVIG
ANDERS ØSTBYE
GUNNAR THOMMESSEN
ØYSTEIN ESKELAND
JON R. GUNDERSEN
HØYESTERETTSADVOKATER
M. N. A.

TELEFON: 42 18 10
TELEX: 16901 TKHB N
TELEGRAM: TRADITION

OSLO 1, 14. mars 1972
TOLLBODGATEN 27

Konsulent Sigurd Bang

Prisdirektoratet

Oslo-Dep.

OSLO 1

Årungen

Det er nå kommet prosesskrift både i kjøremålssaken og i herredsrettssaken, og de oversendes vedlagt.

Til prosesskriftet i kjøremålssaken vil jeg svare at det ikke foranlediger bemerkninger fra vår side, samt opplyse at det som ble gjort ved 1500 m vest skyldtes en misforståelse hos entreprenøren og ble innstillet straks De ble oppmerksom på det.

Prosesskriftet i herredsrettssaken foranlediger vel heller ingen særlige kommentarer fra vår side, men jeg imøteser de bemerkninger De måtte ha.

Når det gjelder den betenkning som skal lages i forbindelse med det videre arbeid, bør den behandle i hvert fall følgende punkter:

1. Forholdet til den/de grunneiere hvis eiendommer blir direkte fysisk berørt ved utbyggingen. Dette er i første rekke NLH, og det må avklares om man i de foreliggende kontrakter har nødvendig samtykke til utbygging av det omfang det er tale om.

2. Forholdet til de øvrige grunneiere, naboer. I hvilken utstrekning kommer roingen til å skje på vann tilhørende andre grunn-

THOMMESSEN, KARLSRUD, HEYERDAHL & BRUNSVIG

eieres eiendom, og kan man fritt gjøre det så lenge man holder seg unna landeiendommene? Forholdet til de grunneiere hvis eiendomsrett man ikke berører hverken på land eller i vann - kan nabo-rettslige hensyn tilsi at man ikke kan drive organisert rovirksomhet i dette omfang? Bør/må naboskjønn avholdes etc.?

3. Spørsmålet om ekspropriasjonshjemmel for byggevirkksomhet på grunn hvor det ikke foreligger samtykke - eventuelt ekspropriasjon for selve robanen.

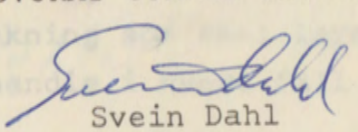
4. Mulige erstatningsansvar ved fremtidig virksomhet - f.eks. i forhold til minkfarmen. Herunder bør undersøkes om man kan tegne forsikring mot slikt ansvar.

5. På hvilket grunnlag vil Årungen Rostadion hevde å ha eksklusiv rett/fortrinnsrett til å drive rovirksomhet i tilfelle andre ønsker å benytte sjøen til samme eller annen virksomhet. Hva hvis en grunneier eller annen legger seg til med båt i robanen en dag et stevne skal arrangeres?

Det er sikkert andre spørsmål som også vil reise seg, men dette er de som umiddelbart faller meg inn og som må avklares før man går videre med planer i det omfang det her er tale om.

Med hilsen

H.R.ADVOKAT GUNNAR THOMMESSEN

Svein Dahl
advokat

Bilag

SD/go

Fru Luftloven 28/6-57
§ 34 og 35

THOMMESSEN, KARLSRUD, HEYERDAHL & BRUNSVIG

MEDLEM AV DEN NORSKE ADVOKATFORENING

ligger på saksøker nr. 3's eiendom, kan dette ikke under noen omstendighet danne grunnlag for fjernelse av de øvrige plattformar og/eller byggeforbud på områder tilhørende grunneiere som søntykker i bygging på sine eiendommer.

T i l s v a r

Saksøker nr. 1 er overbevist om at saken er berørt, og det bestrides derfor at hun har rettslig interesse i saken. Saken må derfor bli å avvise for sivil sak.

Ytre Follo herredsrett

Saksøker: 1. Disponent Mimi Halvorsen, Berg Gård, Ås
2. Gårdbruker Irma Darre Brandt, Frogn
3. Sivilingeniør Birgen Stensrud, Frogn

Prosessfullmektig: H.r.advokat Annæus Schjødt, M. Dahl-Hansen, Erling Christiansen og Annæus Schjødt jr., v/advokat Ole Chr. Wærenskjold, Grensen 12, Oslo 1

Saksøkt: Årungen Rostadion, v/formannen Sigurd Bang, Inkognito terrasse 2, Oslo 2

Prosessfullmektig: H.r.advokat Gunnar Thommessen, Tollbodgaten 27, Oslo 1

I Saksøkte bestrider at det er bygget på grunn tilhørende noen av saksøkerne.

Det fremgår av det kart som ble fremlagt i Namsretten, og som er utarbeidet etter nøyaktige oppmålinger av Institutt for Landmåling ved NLH, at plattformen ved 2000 m-merket ligger øst for Årungen midtlinje. Nærmere bestemt ligger denne plattform ca. 136.5 m fra land på østsiden. Sjøgrunnen ved dette merket tilhører derfor NLH's tilstøtende eiendom på østsiden av sjøen, og ikke saksøker nr. 2. Dette ble også akseptert av Namsretten.

Plattformen ved 1500 m vest ligger vest for midtlinjen. Imidlertid ligger det i Ås kommune og må derfor antas å tilhøre NLH's eiendom på østsiden av sjøen, og ikke saksøker nr. 3, hvis eiendom ligger i Frogn kommune.

Kartet følger i 1. eksemplar, da saksøkerne tidligere Subsidiært gjøres gjeldende at selv om denne plattform

THOMMESSEN, KARLSRUD, HEYERDAHL & BRUNSVIG

ligger på saksøker nr. 3's eiendom, kan dette ikke under noen omstendighet danne grunnlag for fjernelse av de øvrige plattformformer og/eller byggeforbud på områder tilhørende grunneiere som samtykker i bygging på sine eiendommer.

Saksøker nr. 1 er overhodet ikke berørt, og det bestrides derfor at hun har rettslig interesse i saken. Saken må derfor bli å avvise for såvidt angår saksøker nr. 1.

II Saksøkerne gjør i stevningen videre gjeldende at saksøkte "har brutt en rekke bestemmelser i vassdragsloven". Jeg tør be saksøkerne angi konkret hvilke bestemmelser i vassdragsloven de vil hevde at saksøkte har brutt i relasjon til saksøkernes rettigheter.

Som vitne vil saksøkte føre herr Inge Revhaug, Institutt for Landmåling, NLH.

Det vil bli nedlagt slik

P Å S T A N D :

Vedrørende saksøker nr. 1:

Saken avvises og saksøkte tilkjennes saksomkostninger.

Vedrørende saksøker nr. 2 og 3:

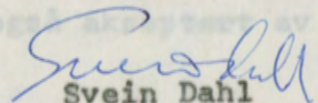
Saksøkte frifinnes og tilkjennes saksomkostninger.

for Landmåling ved NLH, at plattformen ved 2000 m-market ligger det for Årungen midtlinje. Nærmere bestemt ligger denne plattform ca. 135.5 m fra land på det tidlige

Oslo, den 10. desember 1971

merket tilhører derfor NLH's tilstand. H.R.ADVOKAT GUNNAR THOMMESSEN

siden, og ikke saksøker nr. 2. Dette ble også påtatt av Høyesteretten.

Svein Dahl
advokat

Plattformen ved 1300 m vest ligger vest for midtlinjen.

Tidlig ligger det i 18 kommuner og må derfor antas å tilhøre

Bilag
Kart med riss over Årungen Rostadion, ikke saksøker nr. 3, hvis laget av Institutt for Landmåling, NLH. Kartet følger i 1 eksemplar, da saksøkerne tidligere har fått det.

THOMMESSEN, KARLSRUD, HEYERDAHL & BRUNSVIG

MEDLEM AV DEN NORSKE ADVOKATFORENING

T i l l e v a r

til

Ytre Follo herredsrett

- Saksøker: 1. Disponent Mimi Halvorsen, Berg Gård, Ås
2. Gårdbruker Irma Barre Brandt, Frogn
3. Sivilingeniør Birgen Stensrud, Frogn

Prosessfullmektig: H.r.advokat Annaus Schjødt, M: Dahl-
Hansen, Erling Christiansen og Annaus
Schjødt jr., v/advokat Ole Chr.
Warenskjold, Grensen 12, Oslo 1

Saksøkt: Arungen Rostadion, v/formannen Sigurd Bang,
Inkognito terrasse 2, Oslo 2

Prosessfullmektig: H.r.advokat Gunnar Thommessen,
Tollbodgaten 27, Oslo 1

I Saksøkte bestrider at det er bygget på grunn tilhørende
noen av saksøkerne.

Det fremgår av det kart som ble fremlagt i Namsretten,
og som er utarbeidet etter nøyaktige oppmålinger av Institutt
for Landmåling ved NLH, at plattformen ved 2000 m-merket ligger
øst for Arungens midtlinje. Nærmere bestemt ligger denne platt-
form ca. 136.5 m fra land på østsiden. Sjøgrunnen ved dette
merket tilhører derfor NLH's tilstøtende eiendom på østsiden av
sjøen, og ikke saksøker nr. 2. Dette ble også akseptert av
Namsretten.

Plattformen ved 1500 m vest ligger vest for midtlinjen.
Imidlertid ligger det i Ås kommune og må derfor antas å tilhøre
NLH's eiendom på østsiden av sjøen, og ikke saksøker nr. 3, hvis
eiendom ligger i Frogn kommune.

Subsidiært gjøres gjeldende at selv om denne plattform

ligger på saksøker nr. 3's eiendom, kan dette ikke under noen omstendighet danne grunnlag for fjernelse av de øvrige plattformformer og/eller byggeforbud på områder tilhørende grunneiere som samtykker i bygging på sine eiendommer.

Saksøker nr. 1 er overhodet ikke berørt, og det bestrides derfor at hun har rettslig interesse i saken. Saken må derfor bli å avvise for såvidt angår saksøker nr. 1.

II Saksøkerne gjør i stevningen videre gjeldende at saksøkte "har brutt en rekke bestemmelser i vassdragsloven". Jeg tør be saksøkerne angi konkret hvilke bestemmelser i vassdragsloven de vil hevde at saksøkte har brutt i relasjon til saksøkernes rettigheter.

Som vitne vil saksøkte føre herr Inge Revhaug, Institutt for Landmåling, NLH.

Det vil bli nedlagt slik

P A S T A N D :

Vedrørende saksøker nr. 1:

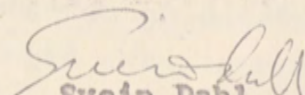
Saken avvises og saksøkte tilkjennes saksomkostninger.

Vedrørende saksøker nr. 2 og 3:

Saksøkte frifinnes og tilkjennes saksomkostninger.

Oslo, den 10. desember 1971

H.R.ADVOKAT GUNNAR THOMMESSEN

Svein Dahl
advokat

Bilag

Kart med riss over Årungen Rostadion, laget av Institutt for Landmåling, NLH. Kartet følger i 1 eksemplar, da saksøkerne tidligere har fått det.

Pålegg om tilsva

Arungen Rostadion v/formannen

Saksøkte Sigurd Bang, Oslo

må senest den 21. dag

etter at denne stevning er forkynt, enten innlevere til retten tilsva i et forberedende innlegg eller møte personlig i retten på sorenskriverkontoret i Drøbak

og gi tilsva. Sendes tilsvaret i posten, må det være postlagt senest på fristens siste dag.

Gjør han ikke dette, kan dom bli avsagt på grunnlag av saksøkerens fremstilling av sakens sammenheng.

Skriftlig tilsva bør gis i minst 3 likelydende eksemplarer.

Har saksøkte innsigelser å gjøre mot fremme av saken, må han komme med dem i tilsvaret. Saksøkte bør også opplyse i tilsvaret om han har noe å si om tid, sted og varsel for hovedforhandlingen, og om han krever domsmenn tilkalt.

Ytre Follo herreds - rett 23. november 19 71

Kjell Weiss-Andersen

dfm.

19 71 25

RECEIVED BY THE COURT

Arungen Rostadion
v/Sigurd Bang

19 71 25

RECEIVED BY THE COURT

RECEIVED BY THE COURT

RECEIVED BY THE COURT

RECEIVED BY THE COURT

RECEIVED BY THE COURT

RECEIVED BY THE COURT

RECEIVED BY THE COURT

RECEIVED BY THE COURT

RECEIVED BY THE COURT

RECEIVED BY THE COURT

RECEIVED BY THE COURT

RECEIVED BY THE COURT

RECEIVED BY THE COURT

RECEIVED BY THE COURT

RECEIVED BY THE COURT

RECEIVED BY THE COURT

O. J. Larsen

STENKEMMET I OSLO

S t e v n i n g

til

YTRE FOLLO
SØRENSKRIVEREMBETE

12. NOV. 1971

Ytre Follo Herredsrett

DROBAK

Saksøker: 1. Disponent Mimi Halvorsen, Berg Gård, Ås.
2. Gårdbruker Irma Darre Brandt, Frogn.
3. Sivilingeniør Birger Stensrud, Frogn.

Prosessfullmektig: H.r.adv. Annæus Schjødt, M. Dahl-Hansen, Erling
Christiansen og Annæus Schjødt jr, v/advokat
Ole Chr. Wærenskjold, Grensen 12, Oslo 1.

Saksøkt: Årungen Rostadion v/formannen Sigurd Bang, Inkognito terrasse
2, Oslo 2.

Saken gjelder: Retten til å foreta byggearbeider i Årungen.

Ifølge Ytre Follo Namsretts kjennelse av 7. oktober 1971 ble saksøkerne
tilpliktet å ta ut stevning innen 7 dager fra forliksforhandlingenes
slutt. Saken ble behandlet i Ås Forliksråd 4. d.m.

Saksøkerne gjør gjeldende at saksøkte har drevet og planlegger fortsatt
ulovlig byggevirkksomhet i Årungen. Saksøkerne er alle grunneiere til
Årungen og eier hver de deler av Årungen som hører med til vedkommende
eiendommer etter prinsippene i vassdragslovens § 1,2,3 og 4.

Saksøkerne hevder at saksøkte ved bygging av fundament for betong-
pelotonger har bygget to av disse fundamenter, nemlig det såkalte
punkt 1500 m vest og punkt 2000 m vest på grunn tilhørende henholdsvis
saksøker nr. 3 og saksøker nr. 2.

Saksøkerne gjør videre gjeldende at de saksøkte har brutt en rekke
bestemmelser i vassdragsloven som nettopp har til hensikt å ivareta
interessene til de grunneiere som har rettigheter i innsjøen.

Saksøkerne vil hevde at saksøkte må innrette seg etter besetmmelsene i vassdragsloven.

Saksøkerne vil på bakgrunn av dette kreve at saksøkte blir tilpliktet å fjerne de anlegg som er bygget i Årungen og frstå fra videre byggevirkksomhet.

Som dokumentasjon legges frem:

- Bilag 1: Kopi av møtebok for Ås Bygningsråd av 1. september 1971.
- Bilag 2: Brev av 14. august 1971 fra Mimi Halvorsen til Bygningsrådet i Ås.
- Bilag 3: Kopi av møtebok for Ås Bygningsråd av 5. mai 1971.
- Bilag 4: Kostnadsoverslag for utbyggingen av Årungen av 13. oktober 1969.
- Bilag 5: Generalplan for utbygging av Årungen Rostadion av 5. september 1969.
- Bilag 6: Brev av 27. februar 1969 fra Statens Ungdoms- og Idrettskontor til rådet for Årungen Rostadion.
- Bilag 7: Brev av 27. mai 1968 fra Norges Roforbund til rådet for Årungen Rostadion.
- Bilag 8: Kontrakt, statuetter og instruks for Årungen Rostadion.
- Bilag 9: Brev av 8. november 1968 fra Årungen Rostadion til Norges Roforbund.
- Bilag 10: Protokoll for Ås Forliksråd av 3. november 1971 (Det opplyses at 3. november må være en skrivefeil. Saken ble behandlet i Forliksrådet 4. november.)

Det nedlegges slik

p å s t a n d:

1. Saksøkte tilpliktes å fjerne de anlegg som er bygget i Årungen.

2. Saksøkte forbys å foreta ytterligere bygging i Årungen.
3. Saksøkte tilpliktes å betale sakens omkostninger.

Stevning i 3 eksemplarer.

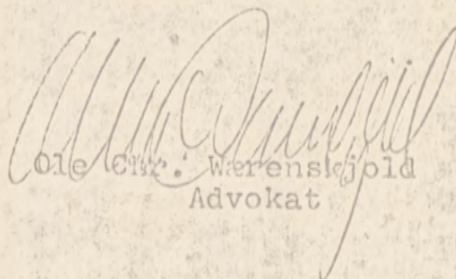
Bilagene i 1 eksemplar, da de alle er overlevert til saksøkte i forbindelse med behandlingen av namsrettssaken.

Oslo, den 11. november 1971

HØYESTERETTSADVOKATENE

ANN/EUS SCHJØDT, M. DAHL-HANSEN, ERLING CHRISTIANSEN

ANN/EUS SCHJØDT JR.

Ole Chr. Werenskjöld
Advokat

Pålegg om tilsva

Arungen Rostadion v/formannen

Saksøkte Sigurd Bang, Oslo

må senest den 21. dag

etter at denne stevning er forkynt, enten innlevere til retten tilsva i et forberedende innlegg
eller møte personlig i retten på sorenskriverkontoret i Drøbak

og gi tilsva. Sendes tilsvaret i posten, må det være postlagt senest på fristens siste dag.

Gjør han ikke dette, kan dom bli avsagt på grunnlag av saksøkerens fremstilling av
sakens sammenheng.

Skriftlig tilsva bør gis i minst 3 likelydende eksemplarer.

Har saksøkte innsigelser å gjøre mot fremme av saken, må han komme med dem i tilsvaret.
Saksøkte bør også opplyse i tilsvaret om han har noe å si om tid, sted og varsel for hoved-
forhandlingen, og om han krever domsmenn tilkalt.

Ytre Follo herreds - rett 23. november 19 71

Kjell Weiss-Andersen

dfm.

AR 19 71 25
KL

BES DETTE DOCUMENT LOVLIG FORKYN

Arungen Rostadion
v/Sigurd Bang

I BOLLIVENTOR

FORHØRINGSPLASSER BLE ERKJENT OL PÅTAKET GJENNOM LEVERT

OM NOVE Å GJENNOM

OM NOVE Å GJENNOM

OM NOVE Å GJENNOM

OM NOVE Å GJENNOM

OM NOVE Å GJENNOM

OM NOVE Å GJENNOM

O. J. Larsen

STEVNINGEN I OSLO

HØYESTERETTSADVOKATENE

ANNÆUS SCHJØDT, M. DAHL-HANSEN, ERLING CHRISTIANSEN OG ANNÆUS SCHJØDT JR.

MEDLEMMER AV DEN NORSKE ADVOKATFORENING

Stevning

til

YTRE FOLLO
SORENSKRIVEREMBETE

12. NOV 1971

Ytre Follo Herredsrett

DRØBAK

Saksøker: 1. Disponent Mimi Halvorsen, Berg Gård, Ås.
2. Gårdbruker Irma Darre Brandt, Frogn.
3. Sivilingeniør Birger Stensrud, Frogn.

Prosessfullmektig: H.r.adv. Annæus Schjødt, M. Dahl-Hansen, Erling
Christiansen og Annæus Schjødt jr, v/advokat
Ole Chr. Wærenskjold, Grensen 12, Oslo 1.

Saksøkt: Årungen Rostadion v/formannen Sigurd Bang, Inkognito terrasse
2, Oslo 2.

Saken gjelder: Retten til å foreta byggearbeider i Årungen.

Ifølge Ytre Follo Namsretts kjennelse av 7. oktober 1971 ble saksøkerne tilpliktet å ta ut stevning innen 7 dager fra forliksforhandlingenes slutt. Saken ble behandlet i Ås Forliksråd 4. d.m.

Saksøkerne gjør gjeldende at saksøkte har drevet og planlegger fortsatt ulovlig byggevirksomhet i Årungen. Saksøkerne er alle grunneiere til Årungen og eier hver de deler av Årungen som hører med til vedkommende eiendommer etter prinsippene i vassdragslovens § 1,2,3 og 4.

Saksøkerne hevder at saksøkte ved bygging av fundament for betongpelotonger har bygget to av disse fundamenter, nemlig det såkalte punkt 1500 m vest og punkt 2000 m vest på grunn tilhørende henholdsvis saksøker nr. 3 og saksøker nr. 2.

Saksøkerne gjør videre gjeldende at de saksøkte har brutt en rekke bestemmelser i vassdragsloven som nettopp har til hensikt å ivareta interessene til de grunneiere som har rettigheter i innsjøen.

Saksøkerne vil hevde at saksøkte må innrette seg etter besetmmelsene i vassdragsloven.

Saksøkerne vil på bakgrunn av dette kreve at saksøkte blir tilpliktet å fjerne de anlegg som er bygget i Årungen og frastå fra videre byggevirksomhet.

Som dokumentasjon legges frem:

- Bilag 1: Kopi av møtebok for Ås Bygningsråd av 1. september 1971.
- Bilag 2: Brev av 14. august 1971 fra Mimi Halvorsen til Bygningsrådet i Ås.
- Bilag 3: Kopi av møtebok for Ås Bygningsråd av 5. mai 1971.
- Bilag 4: Kostnadsoverslag for utbyggingen av Årungen av 13. oktober 1969.
- Bilag 5: Generalplan for utbygging av Årungen Rostadion av 5. september 1969.
- Bilag 6: Brev av 27. februar 1969 fra Statens Ungdoms- og Idrettskontor til rådet for Årungen Rostadion.
- Bilag 7: Brev av 27. mai 1968 fra Norges Roforbund til rådet for Årungen Rostadion.
- Bilag 8: Kontrakt, statuetter og instruks for Årungen Rostadion.
- Bilag 9: Brev av 8. november 1968 fra Årungen Rostadion til Norges Roforbund.
- Bilag 10: Protokoll for Ås Forliksråd av 3. november 1971 (Det opplyses at 3. november må være en skrivefeil. Saken ble behandlet i Forliksrådet 4. november.)

Det nedlegges slik

P å s t a n d:

1. Saksøkte tilpliktes å fjerne de anlegg som er bygget i Årungen.

2. Saksøkte forbys å foreta ytterligere bygging i Arungen.
3. Saksøkte tilpliktes å betale sakens omkostninger.

Stevning i 3 eksemplarer.

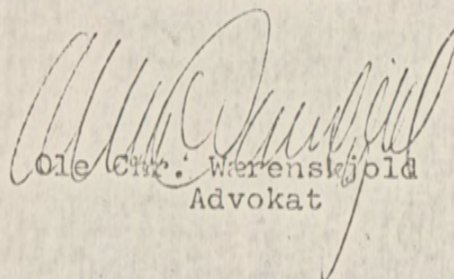
Bilagene i 1 eksemplar, da de alle er overlevert til saksøkte i forbindelse med behandlingen av namsrettssaken.

Oslo, den 11. november 1971

HØYESTERETTSADVOKATENE

ANNÆUS SCHJØDT, M. DAHL-HANSEN, ERLING CHRISTIANSEN

ANNÆUS SCHJØDT JR.

Ole Chr. Wærenskjold
Advokat

Byggselkontrakt mellom gårdbruker Johan Røed og
Årungen Rostadion.

Undertegnede Johan Røed gir herved Årungen Rostadion rett til å bygge grund av Fosterud gr.nr. 23 b.nr. 1 i Ås herred til pelefester for tre plattformer i Årungen som forevist på tegning nr. 10-68-5 datert 24.-3 - 71 av ingeniør Ulf Goffeng-Nielsen. Plattformene må ikke påbygges yterligere uten mitt samtykke skriftlig.

Bygselavgiften settes til krø 30.- pr år, som erlegges uten påkrav hvert år innen 1. mai

Plattform 500 m. vest og 1000 m. vest bygges så små som det forsvarlig kan gjøres og man antyder en størrelse på 1 x 2 m. som brukbar. Avgjørelse av størrelsen overlates til entreprenør Thv. Andresen & Co. v/ Thorleif Andresen og grunneieren.

Plattform 1000 m. øst bygges under vann. Det kan dog plasseres en stang på fundamentet som viser 1000 m. punktet. Eventuelt annet arrangement ut over dette må diskuteres senere og særskilt tillatelse gis.

Alt ansvar som følger av anlegget på enhver måte er grunneieren uvedkommende og Årungen Rostadion forplikter seg til å holde anlegget ^{ansvar} forsikret for minst en mill. kr.

Årungen Rostadion forplikter seg til å holde anlegget forsvarlig merket.

Årungen Rostadion forplikter seg til å gjøre eventuelle senere eiere/brukere eller andre interesserte kjent med ovenstående.

Hvis denne kontrakt helt eller delvis ikke overholdes opphører byggselkontrakten straks, og bygsleren forplikter seg til straks å fjerne alt anlegg på Fosterud grund.

Kontrakten gjøres gjeldende i 20 år med rett til for-

lengelse og er bindende for fremtidige eiere eller
brukere av anlegget

Ås, 6. november 1971.

ÅRUNGEN ROSTADION.

Sigurd Bang
Sigurd Bang.

p.t. formann i Rådet for
Årungen Rostadion.

Johan Røed.

Johan Røed

År 1971 den 3.11. behandlet Ås Forliksråd sak nr. 87/Å1.

Møtet ble holdt i Ås Rådhus.

Forliksrådets formann: Birger Arnesen.

Forliksmenn: Andreus Husum og Ivar Foss.

Klagere: 1. Disponent Mimmi Halvorsen, Berg gård, Ås.
2. Gårdbruker Irma Larre Brandt, Frogn
3. Sivilingeniør Birger Stensrud, Frogn.
4. Gårdbruker Johan Red.

Innklaget: Årungen Rostadion v/ formannen Sigurd Bang, Ingognito terr. 2.
Oslo 2.

Saken gjelder: Krav om at Årungen Rostadion pålegges å fjerne de anlegg som er bygget i Årungen og pålegges å avstå fra videre anleggsarbeider i Årungen. Saken gjenstand er forøvrig beskrevet i Ytre Follo Namsretts kjennelse v 7.10.1971. Rettsboken lagt frem som bilag til forliksklagen, d. 14.10.1971.

Tilstede: Mimmi Halvorsen persdlig
Irma Larre Brandt pernlilig
Birger Stensrud v/ Mim Halvorsen iflg. fullmakt
Johan Røed personlig.
Årungen Rostadion v/ Sigurd Bang og Georg Guttormsen.

Norhandlingene foregikk for lukkede dører. Mekling ble foretatt. Mellom saksøkeren Johan Røed og ungen Rostadion v/ Sigurd Bang ble inngått følgende

F O R L I K

Saksøkeren Johan Røed går for si vedkommende med på utbygging av Årungen Rostadion på følgende vilkår:

1. For nødvendig grunn til plattformene (pelefestene) på 500 m. vest og 1000 m. både øst og vest skjøet opprettes byggeskontrakt og den årlige byggeslavgift skal være kr. 10,- pr. feste, tils. kr. 30,-. Byggeskontrakten opprettes inn i uke fra d.d.
2. Plattform 500 m. vest og 1000 mest bygges så små som det forsvarelig kan gjøres og man antyden større. på 1 x 2 m. som brukbar Avgjørelse av størrelsen overlatt til Entreprenør Thv. Andresen & sø. v/ Thorleif Andresen og grunneieren.
3. Plattform 1000 m. øst bygges undvann. Det kan dog plasseres en stang på fundamentet som viser 1-meterpunktet. Eventuelt annet arrangement ut over dette må diseres senere og særskilt tilrettelatt gis.
4. Alt ansvar som følger av anlegget enhver måte er grunneieren uvedkommende og Årungen Rostadion plikter seg til å holde anlegget forsikret for minst 1. m. i kr.
5. Årungen Rostadion plikter å merkelegget forsvarlig.
6. Årungen Rostadion forplikter seg å gjøre eventuelle senere ciere/brukere eller andre interesserte kjent med ovenstående.

Som grunneier

Årungen Rostadion

Johan Røed.

Ås. Bang. f. t. formann.

HØYESTERETTSADVOKATENE

ANNÆUS SCHJØDT, M. DAHL-HANSEN, ERLING CHRISTIANSEN OG ANNÆUS SCHJØDT JR.

MEMBER AV DEN NORSKE ADVOKATFORENING

Forliksklage i 3 eksemplarer.

F o r l i k s k l a g e

Oslo, 14. oktober 1971

HØYESTERETTSADVOKAT

ANNÆUS SCHJØDT, M. DAHL-HANSEN, ERLING CHRISTIANSEN OG ANNÆUS SCHJØDT JR.

ANNÆUS SCHJØDT JR.

til

Ås Forliksråd.

Klager: Disponent Mimi Halvorsen, Berg gård, Ås.
Gårdbruker Irma Darre Brandt, Frogn Hovedgård, Frogn.
Sivilingeniør Birger Stensrud, Frogn.
Gårdbruker Johan Røed, Ås.

Prosessfullmektig: H.r.advokat Annæus Schjødt, M. Dahl-Hansen,
Erling Christiansen og Annæus Schjødt jr.,
v/advokat Ole Chr. Wærenskjold, Grensen 12, Oslo

Innklaget: Arungen Rostadion v/formannen Sigurd Bang, Inkognito
terrasse 2, Oslo 2.

Prosessfullmektig: H.r.advokat Gunnar Thommessen v/advokat
Svein Dahl, Tollbugt. 27, Oslo.

Klagen gjelder: Krav om at de påbegynte anlegg i Arungen fjernes
og at slik bygging ikke finner sted for fremtiden.

Vedlagt følger i ett eksemplar et kopi av rettsbok for Ytre Follo
Namsrett av 7. oktober d.å. Såvel klagerne som innklagete har mot-
tatt kopier av rettsboken. Det fremgår av kjennelsens slutning at
klagerne er pålagt innen 7 dager fra forkynnelsen av kjennelsen å
utta forliksklage, noe som hermed gjøres.

Forsåvidt gjelder begrunnelsen for klagerne krav, vises til
klagerne anførsler for namsretten.

Det bes om at innklagete kalles inn til forliksrådet, og at Arungen
Rostadion pålegges å fjerne de anlegg som er bygget i Arungen og
pålegges å avstå fra videre anleggsarbeider i Arungen.

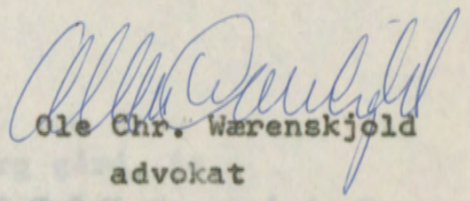
Forlikssklage i 3 eksemplarer.

Oslo, 14. oktober 1971

HØYESTERETSADVOKAT

ANNÆUS SCHJØDT, M. DAHL-HANSEN, ERLING CHRISTIANSEN

ANNÆUS SCHJØDT JR.

Ole Chr. Wærenskjold
advokat

Vedlagt følger i ett eksemplar av kopi av rettssak for Vær, Holte
Mannrett av 7. oktober d.d. Saken klages over innklagete for an-
sett kopier av rettssaken. Det fremgår av kjennelsen at klagerne
er pålagt innen 7 dager fra forkynnelsen av kjennelsen å
utsette forlikssklage, som som hermed gisres.

Forøvrigt gjelder begrunnelsen for klagerne krav, vises til
klagerne anførsler for mannretten.

Det bør ses at innklagete kalles inn til forliket, og at Årungen
Kommune pålegges å anlegge de anlegg som er bygget i Årungen og
pålægges å avstå fra videre anleggsarbeider i Årungen.

INN K A L L I N G .

Partene innkalles med dette til å møte i Ås Forliksråd, Ås Rådhus, "Lille møtesal" torsdag 4.11. 1971 kl. 10,00.

Uteblir innklagede uten lovlig forfall kan dom bli avsagt på grunnlag av klagerens fremstilling.

Denne klage med innkalling blir å forkynne for innklagede med minst 5 dagers varsel.

Ås forliksråd, Ås den 18.10.1971.

Birger Arnesen
formann.

F O R K Y N N E L S E .

År 1971 den 18.10. kl. 1445 ble denne forliksklage med innkalling lovlig forkynt for innklagede Årungen Rostadion v/ Sigurd Bang i påhør av Georg Guttormsen.

Likelydende gjenpart med påtegning om forkynnelsen ble levert.

Dette bevitnes i h.t. avgitt forsikring.

Ivar Foss
stevnevitne i Ås.